

SOLYMÁR MÓNIKA – SÓLYOM ANIKÓ

Örömhír Jézus Krisztusról

„Bízzatok, én vagyok!”

Tanári kézikönyv

LUTHER KIADÓ ■ BUDAPEST, 2009

Minden jog fenntartva. Bármilyen másolás, sokszorosítás,
illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás
a kiadó előzetes engedélyéhez van kötve.
© Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója, 2009
© Solymár Mónika, 2000, 2009
© Sólyom Anikó, 2000, 2009

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója
Budapest, 2009
Felelős kiadó: Kendeh-Kirchknopf Péter
Műszaki szerkesztő: Galgóczi Andrea
Olvasószerkesztő: Petri Gábor

KEDVES HITTANTANÁR TESTVÉRÜNK!

„Bízzatok, én vagyok!” – szól Jézus szava, amelyet a hittankönyv címének választottunk. Nemcsak a gyermekeknek szól ez az ige, megszólít vele Jézus minket is. Számunkra, lelkészek és hittantanárok számára azonban feltétlenül hozzá kell tennünk a biztatás harmadik tagját, ahogy azt Jézus a tengeren mondta: „Ne féljete!” Hiszen bátorításra van szükségünk, amikor a gyermekek közé lépünk, hogy Isten ígését továbbadjuk nekik. „Ne féljete!”, hiszen az a Jézus küld minket az evangélium hirdetésére, akinek hatalma van lecsendesíteni a háborgó tengert, és akiben bízva, akire figyelve a legnehezebb utak is járhatóak.

Jézus biztat így minket, aki ötezer embert tudott jóllakatni. A megáldott kenyér és hal szétosztását a tanítványokra bízta. Jézus kezéből vesszük mi is, amit szét kell osztanunk a mai tanítványok között. Erre kérjük Isten áldását.

A szerzők

A tankönyv igazodik az evangélikus hittan tantervhez, amely megjelent az Evangélikus Közlöny 2004/3. számában, és megtalálható az evangélikus honlapon a letöltés menüpont alatt hittan tanterv és érettségi vizsgaleírás címen.

Az 5. és 6. évfolyam feladata is alapvető bibliaismeret kialakítása, amire a későbbi évek során építeni lehet. Célunk nem történetek és példázatok pusztá megismertetése, mert feltételezzük, hogy 6–10 éves kor között a gyerekek vagy gyülekezeti, vagy iskolai hitoktatásban részt vettek. Az ekkor szerzett ismereteket kell összefüggéseiben láttatni, hangsúlyokat elhelyezni, amelyek kiemelik Isten megváltó munkáját a kezdetektől napjainkig, és rámutatnak a mindennapi élettel való kapcsolatra. A tartalmi megértést bevezetési, kortörténeti, összehasonlító vallástörténeti ismeretekkel segítjük. Feladatunk a Biblia használatának, a benne való tájékozódásnak az elősegítése is.

Az ötödik évfolyamon foglalkozunk az Újszövetséggel, ezen belül Jézus személyével, életének eseményeivel, tanításával. (az Apostolok cselekedeteivel foglalkozó anyagrészre a hetedik évfolyamon, az egyháztörténeti alakokhoz kötve kerül sor.)

Az újszövetségi történetek, események feldolgozásával kezdjük a munkát két okból:

- Jézus alakja áll az előismeretek alapján legközelebb a tanulókhöz; őt kell a középpontba állítanunk, az ő személyén keresztül kell néznünk, lehet értelmeznünk mindazt, ami előtte és utána történt.
- A 10 éves tanulóknak még nem alakult ki történelemszemléletük, alsó tagozaton történelmet még nem tanultak. Ezért könnyebb az evangéliumok kb. három évtizedet átölelő eseményeit megérteniük, szemben az Ószövetséggel, ahol több ezer év történelmi eseményeit kell áttekinteni.

Igen bő témamennyiséget jelöltünk meg azzal a szándékkal, hogy a hitoktató – alkalmazkodva az osztály helyzetéhez – kiválassza a szükségesnek ítélt anyagot. Lehetséges az adott témának csak a lényegét tanítani, de lehetséges részletekbe is belemenni. Úgy gondoltuk, az ismert, magukkal hozott bibliai történeteket csak átismételniük és tudatosítaniuk kell a gyerekeknek, ezért is válhat lehetővé egy-egy gondolatkörön belül nagyobb mennyiségű anyag elvégzése.

Sok olyan információt közlünk, amelyek nem megtanulásra valók, hanem az óra színesítésére, érdekessé tételére. A feladatok megoldása során előkerülhetnek olyan információk is, amelyek csak áttételesen kapcsolódnak a konkrét tananyaghoz. Minden hittantanár maga döntheti el, mit kér számon a gyerekektől, mely információk ismerete alapvető. Figyeljünk azonban nagyon arra, hogy nem érhet véget úgy egy tanév, hogy a feltámadás vagy a keresztre feszítés már „lemaradt”, mert a születéstörténet eseményei sok hittanórát vettek igénybe.

Követelmény: ismerjék a tanulók Jézus életének eseményeit, tanításának alapvető vonásait. Lássák meg, hogy mindezek szoros kapcsolatban állnak az általuk tapasztalt világgal. Tudják használni a Bibliát, nemcsak mint tankönyvet az ötödik évfolyamon, hanem mint szent, Isten igéjét tartalmazó könyvet.

A KOROSZTÁLY JELLEMZÉSE

A 10-11 éves gyermek

A tananyag és a megfelelő módszer kiválasztásánál elengedhetetlen az adott korosztály vizsgálata. A korosztály gondolkodásmódjának, személyiségének ismerete nagyban segíti a megfelelő módszer, a megszólító motiváció, a kommunikáció megfelelő csatornáinak megtalálását.

A gyermekkor végét a fejlődéseméletek képviselői 12 év körül állapítják meg. 10-11 évesen tehát a gyermekek még nem kerülnek bele a mindent megkérdőjelező, a vallást általában kritikával vagy kétellyel fogadó kamaszkorba, ugyanakkor már a vége felé járnak a felnőtteket példaként maguk elé állító, őket elfogadó és tőlük elismerést váró gyermekkoruknak.

A személyiség fejlődését *Erik H. Erikson* (1902–1994) vizsgálta. A 10-11 éves kor szerinte az alkotókészség, a kreativitás kora, amellyel szemben a kisebbségi érzés áll. A cél a kompetenciának, az eszközök alkalmazása feletti biztonságérzetnek a kialakulása. A 10-11 éves gyermek fő tevékenysége a tanulás, mindenféle információ érdekli még őket. Sokat és kitartóan tudnak tanulni, motiválja őket a teljesítményvágy, amely elismerést is jelenthet számukra. Még elfogadják a felnőttek irányítását, és az elismerést is tőlük várják. A teljesítmény és a siker segíti az egészséges önbizalom kialakulását, de fontos az is, hogy a gyermek ebben a korban megismerkedjen a hibázás lehetőségével és a kudarc feldolgozásával. A legkisebb kudarc is komoly traumát okoz számukra, fontos tehát a környezet elfogadó, feltétel nélküli szeretetének érzése és megtapasztalása. Ennek hiányában kisebbségi érzés hatalmasodhat el rajtuk, nem tudják elfogadni önmagukat, úgy érezhetik, szüleik, sőt az Isten sem fogadja el őket.

Jean Piaget (1896–1980) svájci pszichológus az ember kognitív (értelmi) fejlődésének négy szakaszát különböztette meg. Piaget vizsgálatai szerint a gyermek 11-12 éves korában kezdi elhagyni a konkrét-operatív gondolkodást, és átmeneti szakaszban van a formális-operatív gondolkodás felé. A 10-11 éves gyermek gondolkodása tehát még konkrét jelenségekhez és eseményekhez kapcsolódik, nehezen vagy egyáltalán nem gondolkodik absztrakt módon. Tényekre, információkra kíváncsi, vallásossága átvett gondolatokat tartalmaz. Képes a gyermek csoportosítani, rendszerezni, de nem képes általánosítani. Általában többet megért, mint amit kifejezni képes. A 10-11 éves gyermekben már kifejlődik a logikus gondolkodás képessége is, de ez még a valóságos és látható helyzetekre korlátozódik.

A gondolkodás egocentrikussága csökken (*John Flavell*), és ez a társas viszonyokra is hatással van. A gyerekek ebben a korban már el tudják képzelni, milyennek látják őket mások (szociális nézőpontváltás), és megértik, hogy egy ember érzései és cselekedetei nem feltétlenül vannak összhangban.

L. Kohlberg (1927–1987) a morális gondolkodás fejlődését követte nyomon. Vizsgálatainak alapvető felfedezése volt az, hogy a morális gondolkodás függ a kognitív képességektől. A 10-11 éves gyerek az „adok-kapok” szinten gondolkodik erkölcsi értelemben. Tudja, hogy vannak érdekei, amelyek mások érdekeit sérthetik. Harcol a saját érdekeiért, de tudja, hogy neki is engednie kell. A bűnt és a büntetést a „szemet szemért, fogat fogért” elv szerint értelmezi. A „jó” és a „rossz” viselkedés megítélésakor már figyelembe veszik a szándékot (autonóm moralitás), de még abszolút kategóriaként létezik számukra a „jó” és a „rossz”.

James W. Fowler fejlődéslélektannal foglalkozó teológus az ember hitének fejlődését kísérte nyomon

A hit lépcsőfokai című munkájában. Természetesen nem a Szentlélek hitet teremtő munkájának „fejlődéséről” van szó, hanem arról, hogy az ember kognitív fejlődésének megfelelően a hit – tartalmától és tárgyától függetlenül – jellege változik. Fowler szerint a 10-11 éves gyermeknek még mitikus, betűszerinti hite van, amely szó szerint értelmet, és egyértelmű válaszokat keres. Mindent gyakorlatiasan az életre igyekeznek alkalmazni. A Bibliára úgy tekintenek, mint Isten által írt könyvre, ezért – ha a kezükbe adjuk, és megtaníjtuk a használatát –, nagy tisztelettel forgatják és használják. Hisznek az angyalokban, a gonosz hatalmában, nem kérdéses számukra Isten léte és mindenhatósága. Nagyon fogékonyak az érzelmekre is ható belső hitélményekre, az ünneplésre, az ünnep megélésére. Imádságban megszólítják Istent, elmondják konkrét kéréseiket, és várják a megvalósulást, de az sem rendíti meg őket, ha e megvalósulás nem következik be. Istenről alkotott elképzeléseiket nagymértékben meghatározza és befolyásolja a szülőkkel megélt és megtapasztalt kapcsolat. A bizalom és elfogadás légkörében élő gyermekben a „jóságos Isten” képe él, míg a követelő, teljesítményre koncentráló, hibákat büntető családi légkör a „büntető Isten” képét erősíti.

JAVASOLT MÓDSZEREK

Általános vizsgáldás

A módszert a korosztály, a tananyag önmagában jelentkező igénye és a hittantanár személyes adottságai határozzák meg.

A korosztály általános jellemzői alapján ebben a korban a hitoktatásnak *kreatív tanulásnak* kell lennie! Szavainkkal esetleg mennyiségileg többet meg tudunk tanítani, de ez hamarabb elfelejtődik. Az alkotómunka öröme pótolhatatlan, és a hittantanítás egyik nem mellékes célkitűzése az is, hogy a gyerekek jól érezzék magukat a hittanórán. Nincs rosszabb, mint a kötelező hittanórán feszengve, unottan és érdektelenül ülő gyermek látványa. Különböző módszereket alkalmazhatunk, az elbeszélést, a kérdező kifejtést, a kreativitással egybekötött elbeszélést, a csoportmunkákat, a beszélgetést, a drámát, különböző szemléltető eszközök használatát (diaképek, fotók, művészeti alkotások, szépirodalom, zene...) stb.

A gyerekek ekkor még teljesítménycentrikusak, fejtörők, játékos feladatok, tesztek segítségével örömmel veszik az ismétléseket, az elmúlt órai anyag kikérdezését, a házi feladatokat. Ettől a kortól kezdve adhatjuk a Bibliát, mint Isten igéjét tartalmazó könyvet a kezükbe, megismertethetjük használatát; az igehelyek kikeresésének módját és olvastathatunk, feldolgozathatunk velük (leginkább evangéliumi) történeteket. Házi feladatként lehet adni nekik rövidebb memoriterek, gyakran énekelt énekek megtanulását. A felnőttek tekintélyét még elfogadják, sőt igénylik is munkájuk felnőttek általi értékelését. Fontos a dicséret, ez sikerélményt ad a gyerekeknek, és további szorgalmas munkára ösztönzi őket.

A tananyag nagymértékben meghatározó a módszer szempontjából. A módszerek konkrét tárgyalásánál, valamint az egyes tananyagokra vonatkozó útmutatásoknál részletesen szólunk erről. A hittantanár személyes adottságai is döntően meghatározzák a módszert. Itt most ezt a szempontot nem részletezzük, csak azt állapítjuk meg, elengedhetetlen, hogy a hittantanár ismerje képességeit és korlátait, tudja, melyik módszer számára az ideális, melyiket nem használja szívesen. Módszertanilag legyenek változatosak a hittanórai, de egy tanév keretén belül előnyös az, ha a hittantanár és az osztály számára is a jól megtalált és bevált módszer uralkodik.

Elbeszélés

Bár a tankönyvben a bibliai szakaszok helymegjelölése a jel mellett található, a történetekkel való első ismerkedés mégsem önálló olvasással célszerű. A tanár elbeszéléséből ismerje meg a tanuló a történetet, és mindazokat a kortörténeti információkat, amelyek megfoghatóbbá teszik a szakaszt.

Az elbeszélés fontos szabálya, hogy a tanár felkészült legyen, ne használjon jegyzetet, hanem a tanulókra figyelve mondja el a történetet. Figyelje a tanulók reakcióit, adott esetben álljon meg, adjon teret kérdéseknek, vagy kérdezzen ő maga, hogy a tanulókat együtt gondolkodásra készítse.

Nyomatékosítás kedvéért egyes részleteket, mondatokat fel is olvashatunk a Bibliából, de ez legyen jól előkészített, előre kiválasztott szakasz, ne akkor keresgéljük, megakasztva az elbeszélés menetét.

A történet elmondása nem a tanár privilégiuma, egy-egy részletet elmondhatnak tanulók is. Ezzel kihasználhatjuk, ha valakinek előzetes ismeretei vannak a témával kapcsolatban, így ez a gyermek sem unatkozik. Vigyázni kell azonban, mert a 10-11 éves gyermekek sokszor összekeverik még a történet egyes részleteit, nem mondanak el bizonyos dolgokat, sokszor lényegeseket sem, mert azokat ismertnek feltételezik. Ezért mindig oda kell figyelni, és megfelelő időben kiegészíteni vagy egyszerűen néhány segítő mondattal és kérdéssel irányítani a tanuló elbeszélését úgy, hogy azt mindenki egyformán követni tudja. Hiszen nem a tanárnak mesél, hanem úgy kell ismertetnie a történetet, hogy azt mindenki értse és lehetőség szerint átérezze. Ezért inkább maradjunk meg a részletek elbeszélésénél.

Differenciált foglalkoztatás érdekében kérhetjük a tájékozottabb tanulóktól, hogy készüljenek föl egy történet elmondására. Ha nemcsak régi emlékeikre támaszkodnak, hanem frissen átolvassák a történetet, bizonyára gördülékenyebb lesz az elbeszélés. Ezután szükség van arra, hogy a tanulók alaposabban megfigyeljenek részleteket, kiemeljenek gondolatokat, és ilyenkor jó, ha nemcsak a hallott történet emlékére támaszkodnak, hanem a szövegre is.

Önálló olvasás

Az ötödikes tanulók olvasási készsége még fejlesztésre szorul, vannak közöttük, akik még nehezen olvasnak. Ezért fontos ebben az évben az elbeszélés módszere. Mégis vannak feladatok, történetek, ahol szükség van az önálló olvasásra. Ilyenkor csendben olvassanak a tanulók, mert akkor tudnak legjobban a tartalomra figyelni. Olvasás *előtt* pedig adjunk nekik megfigyelési szempontot, hiszen egyszeri olvasás után nem várhatjuk el tőlük, hogy az egész szöveg minden részletére emlékezzenek. Mondjuk meg előre, hogy pl. az egyik szereplő viselkedését kell megfigyelni, vagy azt, hová hullik a magvető magja stb.

Olvastassunk bátran az órán, de mindig beszéljünk utána az olvasottakról! Ne azt kérdezzük, mit olvastál (ne ismételtesd el az olvasott szöveg tartalmát, hiszen mindenki elolvasta!), hanem azt, hogy mi a fontos abban, amit olvastál, vagy mi az, ami felkeltette az érdeklődésedet, ami váratlan volt, ami magyarázatra szorul. Mi az, ami választ ad az olvasás előtt feltett kérdésre?

Felkészülés utáni hangos olvasással fejleszthetjük a tanulók olvasási készségét. Közben van ideje a gyerekeknek ízlelgetni a szöveget, lassan beleivódnak a mondatok, miközben törekszik az értelmezésre is. A felolvasásnál lehetősége nyílik arra, hogy kifejezze érzéseit, viszonyulását a szöveghez. Olvastathatunk szerepek szerint is, ami még inkább segíti a beleélést. A felkészülés nélküli hangos olvasás problematikusabb. Bár ez is fejlesztésre szorul, és jó ha ehhez mi is hozzájárulunk, de új történet ismertetésénél ne válasszuk ezt a módszert, mert a felolvasó gyerek csak az olvasásra mint produkcióra figyel, nem pedig a tartalomra. Ugyanakkor a szövegértés, áttekintés híján a felolvasás valószínűleg nem lesz elég kifejező, nem nyújt élményt a hallgatónak.

Az önálló olvastatással ahhoz is hozzászoktathatjuk a tanulókat, hogy a Bibliát lehet olvasni, sőt megérthetik, megtanulhatják értelmezni, elgondolkodhatnak olvasott részek fölött, és beszélgethetnek egymással arról, amit olvastak. Önálló bibliaolvasásra nevelhetjük ezáltal tanulóinkat.

Feladatok

Az egyes történetekhez a feldolgozás során különböző feladatok kapcsolódnak. Ezek azért nem mind a lecke végén találhatóak, mert elvégzésük nem a teljes téma ismeretében javasolt, hanem korábban, a feldolgozás egyes fázisaiban mozgatja meg a tanulók fantáziáját, vagy figyelmet meg szövegrészleteket stb. Ezeket a feladatokat célszerű az óra folyamán megoldani, a kérdésekről elbeszélgetni.

A feladatok többségéhez szükség van arra, hogy a tanulónak idejük legyen elolvasni, végiggondolni, választ keresni. Általában ne a frontális munkaformát válasszuk, mert akkor csak egy-egy gyorsabb gondolkodású, ötletes tanuló vesz részt valójában a feladat megoldásában. Javasoljuk a páros munkát, ahol a gyerekeknek lehetőségük van megosztani egymással véleményüket, érzéseiket. Így nem hagyunk senkit magára, mindenki aktívan dolgozhat. Csak ezután beszéljük meg a megoldásokat az egész csoporttal. A lecke végén könnyedebb, játékos feladat van, amelynek célja, hogy a tanuló ismét foglalkozzon a történet egy-egy fontos részletével vagy annak egészével. Ezeket a feladatokat elsősorban otthoni, önálló munkának szántuk.

Egy-egy témakör végén összefoglaló feladatsort állítottunk össze. Ezek többségében rejtvényes feladatok, amelyekben a témakör minden története szerepel. Megoldásuk nem várható el a Bibliai szöveg újraolvasása nélkül! A cél éppen az, hogy a feladatok megoldása során a tanuló többször is végigböngéssze a tanult részeket, azokat alaposan megfigyelje. Jó készülés lehet ez a témazáró számonkérésre. Elsősorban otthoni munkára javasoljuk, de az önállóan megoldott feladatokat mindenképp közösen ellenőrizzük.

Beszédradz

Sprechzeichnungen zur Bibel című könyvében (1979) *Heinz Gerlach* írja le a beszédradz módszerét. Könyvünkben öt alkalommal használtuk: a Miatyánk feldolgozásánál, a tékozló fiú, az irgalmas samaritánus, a magvető példázatánál, valamint javasoljuk Zákheus történeténél. Mielőtt a módszer bemutatását elolvasná, kérjük, nézze meg az ábrákat a tankönyvben, illetve a tanári kézikönyvben! Elsősorban a példázatok tanítása alkalmával használjuk a beszédradzot. Ezeknek az egyszerű, sematikus ábráknak az a feladatuk, hogy a tanuló figyelmét irányítsák, nehezebben érthető fogalmakat, folyamatokat szemléletesen tegyenek. Az egyszerű vonalak, ismétlődő motívumok miatt könnyen elsajátítható ez a módszer, nem igényel különösebb rajzkészséget, táblán vagy írásvetítő fólián pedig nagyon gyorsan megjeleníthető.

A rajz értelmezésében segítségünkre van az ábrarészletek számozása. Az ábrarészletek elhelyezése is kifejező erejű, ezért nem rendezzük őket egyszerűen megszokás szerint balról jobbra. Magyarázatra talán csak a lefelé, ill. fölfelé nyitott ívek szorulnak. A lefelé nyitott ív fejezi ki azt, hogy a gonosz lefelé húzza az embert, a fölfelé nyitott ív ezzel szemben Isten magához vonó szeretetét, kegyelmét, áldását jelképezi. Ehhez az ívhez fölülré általában egy kezét rajzolunk, Isten munkálkodását kifejezve. Amikor a történet előrehaladtával a helyszín is változik, akkor egy folyamatos ábrában több, időben egymást követő részlet jelenik meg. A szereplők ekkor természetesen többször megtalálhatók az ábrán (pl. irgalmas samaritánus története).

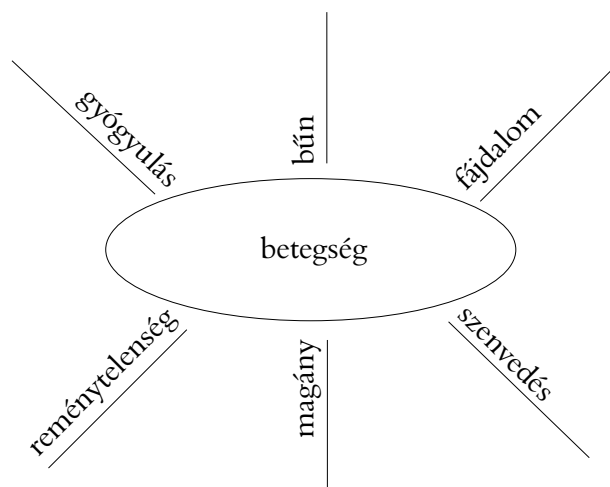
Használhatjuk a beszédradzot a történet elbeszélése közben (pl. a magvető példázatánál javasoljuk így). Ilyenkor az egyes mozzanatok elmondása közben készítjük el a rajzot a táblára. A tanulók is elkészíthetik a rajzot a tankönyvbe vagy a füzetbe. De ahhoz, hogy a történetre odafigyeljenek, fontos, hogy először elhangozzon a történetnek az a részlete, amely a képre kerül, vagy az egész történet a tanár elbeszéléssel és rajzával, majd utána adjunk időt arra, hogy lemásolják a táblai rajzot, és közben ismét végiggondolják az elhangzottakat. Aki mégis óvakodik a folyamatos rajzolástól, az elkészítheti a teljes rajzot előre írásvetítő fólián, és az egyes részeket letakarhatja méretre vágott papírdarabkákkal.

(Ezeket célszerű egy kis darab ragasztószalaggal oda is rögzíteni, amit azután könnyen letéphetünk.) Elbeszélés közben pedig csak a megfelelő papírdarabokat kell leszednünk, ezáltal „kinyitva” a képet. Alkalmaztuk a beszédrajzot a tankönyvben abból a célból, hogy a már ismert történet felelevenítését, részleteinek rendezését, pontosítását segítse. Ilyenkor az egész rajz egyben kerülhet a tanulók kezébe.

A beszédrajz módszere széles körben alkalmazható, a hittantanár is összeállíthat képsorokat az általa választott történetekhez.

Asszociogram

Órán gyakran ismétlődő feladat, hogy egy adott fogalom köré hozzá illő további fogalmakat gyűjtünk, hol különösebb szempont nélkül az asszociációkat gyűjtve, hol adott szempont szerint szűkítve a keresést: a gondolkodási folyamat, a gyűjtőmunka közös eredményének rögzítésére alkalmas az asszociogram. A tábla közepére írjuk egy keretbe a hívó szót, a kiinduló fogalmat, köré pedig sugár irányban rendezzük az elhangzó asszociációkat. Pl.:

Használhatunk asszociogramot egy téma feldolgozásának kezdetén vagy olyankor, amikor korábbi ismereteket, benyomásokat akarunk föleleveníteni, összegezni.

Szerepjáték

A szerepjátékok segítik a tanulókat abban, hogy helyzetekbe mélyebben beleéljék magukat, emberek sorsán jobban elgondolkoznak, megérezzenek valamit a szereplőt érő pozitív vagy negatív élményekből.

Játszhatnak a tanulók hosszabb előkészület, előzetes szereposztás után, amikor van idejük végiggondolni saját szerepük jellemvonásait, várható reakcióit. Lehet, hogy ez a szerep gyökeresen eltér attól, amit magukból adnának. Ez jó, hiszen egészen újfajta tapasztalatokat szerezhhetnek így. (Pl. egy mindig nagyszájú tanuló alakítja a vámszedő szerepét a farizeus és vámszedő történetének eljátszásakor.)

Játszhatnak felkészülés nélkül, spontán kiosztott szerepeket, amikor saját személyiségük sokkal jobban benne van a játékban. Ilyenkor sokszor máshogy alakul a történet, mint az eredeti. Hasznos tanulságokkal jár elbeszélgetni ennek okáról, a tapasztalatokról.

A csoportlétszámot célszerű mindig úgy meghatározni, hogy mindenkinek jusson valós szerep.

„Tömeget” se alkosson 2-3 tanulónál több, hogy mindegyikük érezze: szavaira, gesztusaira odafigyelnek, nem vész el a tömegben.

Azekben a játékokban fontos szerepet kaphat a szerepriport, amelyet a tanár készít a jelenet egyes szereplőivel. A játék előtt, közben vagy a végén megkérdezheti a tanulót, ki ő a jelenetben, mit érez, mit él át ebben a helyzetben, miért cselekszik így vagy úgy, miben reménykedik, miért mondja, amit mond stb. Ezek a kérdések segítenek azonosulni a történet szereplőjével, elgondolkodni motivációján.

Ötletek témazáró feladattípusokhoz

A témazáró feladatok jó, ha a tanulás során egyébként használt, gyakorolt feladattípusokhoz hasonlítanak. Így a tanulónak nem jelent külön nehézséget a feladattípus megértése, hanem valóban tudásáról adhat számot.

Ötleteket meríthetünk tehát a témazáró feladatlapok összeállításához a tankönyvi leckék feladataiból. (Pl.: Kakukktojás, de miért? Értelmezd az alábbi mondatot! Írd le a Betesda-tavi gyógyítás történetét egy írástudó szemszögéből! stb.)

Vigyázzunk azonban a témakörök végén található összefoglaló feladatokkal! Ezek megoldásához általában a Bibliai szöveg alapos átnézése szükséges, célja pedig a játékos ismétlés, nem pedig a számonkérés!

Néhány további feladattípus:

- Történetcímek és bennük szereplő mondatok, tárgyak, személyek stb. összepárosítása. Pl.:
Az alábbi szavak, gondolatok két történethez tartoznak. Írd a történet címe alá a hozzá tartozó kifejezés betűjelét! Vigyázz, egy dolog két helyre is kerülhet!

A béna meggyógyítása	A Betesda-tavi gyógyítás

a) szombatnap	b) béna fekszik az ágyán	c) Jeruzsálem
d) Kapernaum	e) sokaság hallgatja Jézust	f) Isten dicsőítése
g) Kelj fel, fogd az ágyadat, és menj haza!	h) barátok	i) az Úr angyala

Megoldás

A béna meggyógyítása	A Betesda-tavi gyógyítás
b), d), e), f), g), h)	a), b), c), g), i)

- Mondatkiegészítés – a történet kulcsmondatai, amelyeket utána olvasás nélkül is ki lehet egészíteni.
Pl.: *Egészítsd ki a mondatot! Melyik történetből való?*

Jézus pedig vette a _____, _____ adott, és kiosztotta az ott ülőknek;
ugyanúgy osztott a _____ -ből is, amennyit kívántak.

Megoldás: Ötezer ember megvendéglése. Hiányzó szavak: *kenyeret, hálát, halakból* (Jn 6,11).

- *Ki mondta kinek, mikor?*
Pl.: Uram, nem vagyok méltó arra, hogy hajlékomba jöjj.
Megoldás: a kapernaumi százados Jézusnak, amikor kéri, hogy gyógyítsa meg a szolgáját. (Mt 8,8)
- Okok keresése
Pl.: *Miért* nem sikerült meggyógyítani a tanítványoknak a néma lélektől megszállt fiút?
- Történet szereplőjének jellemzése
Pl.: *Milyennek ismerjük meg Józsefet a születéstörténetből?*
- Kortörténeti háttérismeretre való rákérdezés
Pl.: Mivel szemlélteti Jézus a tékozló fiú példázatában, hogy a fiú nagyon mélyre jutott? *Miért* éppen ezt a képet használja?

A HITTANKÖNYV BEMUTATÁSA

„Bízzatok, én vagyok!” – Jézus Krisztus megszólító szavával kezdtük el hittankönyvünket, amely Jézus személyét, életét és munkásságát mutatja be a bibliai történetek alapján. A könyvet az 5. évfolyam evangélikus hittan tantervét alapul véve írtuk. Ennek megfelelően elsősorban az iskolai keretek között, heti 2 órában hittan tantárgyat tanuló 5. osztályos tanulókat szólítottuk meg.

Az egyes leckék feldolgozása során általában ugyanazt a sémát alkalmaztuk. Először az adott témát vagy történetet a csoport a hittantanár segítségével írásbeli vagy szóban megbeszélendő feladatokon keresztül feldolgozza. A bevezető feladatok egy része a hittankönyvben található, de ezen kívül is igyekeztünk használható ötleteket összegyűjteni a tanári kézikönyvben. Természetesen ezek mindegyike egy tanórán nem alkalmazható, és a feladatok, ötletek alkalmazása során figyelembe kell venni az adott csoport összetételét, a környezet adottságait. A hittankönyv és tanári kézikönyv az ötletek és feladatok gazdag tárháza kíván lenni, amelyből a hittantanár válogathat. A bevezető feladatok szervesen kapcsolódnak az új tananyaghoz, azt vezetik be, illetve dolgoztatják fel, annak hangsúlyaira hívják fel a figyelmet. Tankönyvünket úgy állítottuk össze, hogy az alkalmazás során a Biblia használata nélkülözhetetlen. Az egyes leckék szöveges összefoglalása sem az adott bibliai történetet írja le ismét, hanem annak hangsúlyaira próbálja felhívni a figyelmet.

A ? jellel jelölt gondolkodtató kérdések és megjegyzések általában aktualizálják a történetet, beszélgetésre, együtt gondolkodásra hívnak. A Ő jel kérdései elsősorban egyéni elgondolkodásra íródtak. Ezekről a kérdésekről, észrevételekről is lehet beszélgetni, természetesen ezen témák közös megbeszélése bensőséges hangulatú hittanórákat feltételez.

Az egyes leckék végén általában két olyan feladat található, amely játékos, kreatív, és a tanult anyagot ismétli. Ezeket házi feladatként vagy órai önálló munkára lehet használni. A könyvben található összes feladatot nem kell megoldani és feldolgozni! Ki-ki válogathat a rendelkezésre álló ötletekből, feladatokból, vagy akár újakat is írhat hozzájuk. Biztatunk is minden kedves hittantanárt arra, hogy kezelje „szabadon” ezt az anyagot, egészítse ki, bővítse egyéni lehetőségei, adottságai felhasználásával.

A hittankönyv eredményes használata érdekében az első órák egyikén mutassuk be a tanulóknak a könyvet. Beszéljünk az alkalmazott jelek jelentéséről, a könyv használatáról, az aranymondásokról (amelyeket kívülről is megtanulhatnak a gyerekek), az összefoglaló szövegek szerepéről, a játékos feladatok ismétlő jellegéről. A tanítás eredményességéhez hozzájárul az, ha a tanulók ismerik és tudják használni tankönyvüket.

Az egyes témakörök végén ismétlő feladatok szerepelnek. Ezek mindegyike játékos, kreatív, és megoldásuk a tanult történetek ismeretén alapszik. Témakörök összefoglalására, órai munkára éppúgy alkalmasak, mint otthoni ismétlésre. E feladatok között vannak nehezebbek is, így lehetőleg ezek megoldását beszéljük meg közösen. (A tanári kézikönyv tartalmazza a megoldásokat.)

A tananyag elmélyítéséhez hozzájárulnak a tankönyv képei. Nézzük meg őket a tanulókkal együtt, beszélgessünk róluk, legyenek ezek a szemléltető képek szerves részei a tananyagoknak. Sokszor egy képi megjelenítés többet jelent, jobban magyaráz, mint a hitoktató szóban elmondott közlései.

Az ünnepek témakör egy-egy egyházi ünnepet mutat be egy vers és egy képzőművészeti alko-

tás segítségével. Amikor az egyházi esztendő az adott ünnephez elérkezik, szánjunk időt az ünnep megünneplésére! Ebben a „mellékletnek” is tekinthető részben tudatosan nem az ünnep eseményeit, történeteit emeltük ki, hanem annak hangulatát. Az ünnephez kapcsolódó történeteket (a reformáció kivételével) megtanulják a gyerekek az év folyamán, tanuljanak meg ünnepelni is! Ezekben az alkalmakon ne tananyagként kerüljön elő az adott ünnep, hanem eseményként, amely keretet ad az életnek, amely megállít bennünket, örömmre vagy épp bűnbánatra szólít, megtérésre, reménységre hív.

A hittankönyvet elsősorban az iskolai keretek között, heti 2 órában hittan tantárgyat tanuló 5. osztályos tanulóknak írtuk. Ez nem azt jelenti, hogy e könyv csak nekik íródott! Igyekeztünk a gyülekezeti hitoktatásban való használhatóságot is szem előtt tartani. Az órák elején a témát, illetve történetet bevezető feladatok, az egyes leckék végén található játékos kérdések remélhetőleg a gyülekezeti lelkészek és hitoktatók munkáját is megkönnyítik. A könyv gyülekezeti hitoktatásban való alkalmazását az is segíti, hogy munkánkban igyekeztünk a gyülekezeti életteret is megszólaltatni, azzal kapcsolatban maradni. Az iskolai hittanoktatásnak nem szabad elszakadni a gyülekezet valóságától! Természetesen a gyülekezeti alkalmazás során sokkal szabadabban bánhatunk a tananyaggal. Nem lehet ebben az esetben cél, hogy egy év alatt feldolgozzuk a könyv egész anyagát. A gyülekezeti lelkésznek választási lehetősége van: vagy válogat a könyvben található történetek, feladatok, témák közül, vagy hosszabb időszakban (kb. 2 év) ezt a könyvet használja. A sok és változatos feladat, a gazdag képanyag, a tanulókat is megszólító kérdések, gondolatok gyülekezeti összefüggésben is színesíthetik, tartalmassá tehetik a hittanórákat. Kérjük azonban, hogy ne használják a könyvet olyan gyülekezeti csoportokban, ahol a hittanosok közül valaki ugyanezt tanulja az iskolában. Unalmassá válik akkor a hittanóra, és a gyermek egyhamar elmarad a gyülekezetből.

A tanári kézikönyvben háromféle szimbólumot használtunk:

A • szimbólum mellett ötleteket, javaslatokat találhatunk a téma feldolgozásához, illetve háttérinformációkról olvashatunk.

A ↻ szimbólummal konkrét tankönyvi feladatok megoldásait jelöltük.

A ♪ szimbólum mellett a javasolt énekeskönyvi énekek száma és első sora található.

Ismerkedés

A körülményektől függően nagyon sokféle lehet a tanév első néhány hittanórája. Ha egy összeszokott osztály kerül felső tagozatra ugyanazzal a hittantanárral, aki korábban is tanította őket, akkor nincs szükség különösebb ismerkedésre. Ilyenkor az eltelt nyár eseményeiről, azoknak hatásairól lehet beszélgetni, és előre is tekinthetünk a gyerekek előtt álló újfajta feladatokra.

Nyolcosztályos gimnáziumban teljesen új helyzetbe kerülnek a gyerekek. Általában több iskolából érkeztek, sokszor több gyülekezethez is tartoznak, valószínűleg új a hittantanár személye is. A közös munka megkezdéséhez, közös hang megtalálásához szükség van arra, hogy minél többet megtudjunk egymás személyéről, arról, honnan jöttek és hová tartoznak a gyerekek. Meg kell láttatni velük azt, hogy bár eddig nem mindenki tudott a másikról, az élő Krisztus eddig is összekötött minket, és ezután is ő marad a középpont. A tanév első órájára vonatkozó néhány konkrét javaslat:

- Rövid bemutatkozás, játékos névtanulás szükséges akkor is, ha az osztálytársak már tudják egymás nevét. Nagyon fontos, hogy a hittantanár minél hamarabb név szerint tudja szólítani a gyerekeket, hiszen ez a személyes odafigyelés és törődés jele. Fontos számon tartani azt is, ki az, aki elkerült otthonról a gimnázium miatt. Ezeknek a gyerekeknek fokozott odafigyelésre, segítségre van szükségük, hogy megbirkózzanak ezzel a helyzettel.
  - Beszéljünk arról, milyen csendesnapok, áhítatok, rendezvények vannak az iskolában. Beszéljünk a hittanról, mint olyan tantárgyról, amelyet osztályozunk és komolyan veszünk, de hangsúlyozzuk a tananyag és az óra „szívbeli” jellegét! Fontos, hogy a tanulók érezzék: sok ismerős, számukra kedves dolgról lesz szó. Az egész tanévben végzett munka eredményességét nagymértékben befolyásolja az első pár órában kialakított légkör!
  - Írassunk le az első órán egy általunk kiválasztott vagy általunk írt órakezdet és órazáró imádságot, és ezt imádkozzuk az egész év folyamán. Így határozott kezdete és vége van a hittanórának, és az imádságos légkör meghatározó lesz. Javaslatok a következő oldalon.
  - Első házi feladatként hozzon magával minden gyerek egy képet a templomáról. (Ha nem tud fényképet hozni, figyelje meg a templom külső-belső jellegzetességét, és rajzolja le azt!) Tudja a lelkész nevét, figyelje meg az oltárképet és az egész templombelsőt. Kérdezze meg szüleit, mikor és hol keresztelték meg, esetleg írja le a füzetbe keresztelési igéjét.
- ♫ Már az első órán is énekeljünk a gyerekekkel! Lássák meg, hogy az éneklés szerves része a hittanóráknak. Ilyenkor egyszerűbb ifjúsági éneket válasszunk. Ajánljuk az Új ének¹ 6. (Szívem csendben az Úrra figyel...) vagy 177. (Boldogabban éneklünk neked...) énekét.

¹ Új ének. Magyar Evangélikus Ifjúsági Szövetség, Budapest, 1998.

Órakezdő imádságok

Jó Atyánk, Istenünk,
Te taníts bennünket,
Jézus Krisztus útján
vezesd a lelkünket,
Szentlelked ereje növelje hitünket! Ámen.²

Áldj meg minket, Úristen,
A te jóvoltodból,
Világosítsd elménket
Irgalmasságodból!
Orcád világossága
Hasson minket által,
Hogy életünkben e földön
Járjunk igazsággal! Ámen.³

Urunk és Mesterünk, késztesd most
bennünket az idő jó felhasználására.
Tégy figyelmessé, fegyelmezetté és
türelmessé, hogy a tanulásban előre haladjunk.
Add, hogy úgy ismerhessünk meg Téged,
ahogy Te ismersz bennünket.
Világosítsd értelmünket.
Fogd kezébe kezünket.
Vond magadhoz szívünket. Ámen.⁴

Órazáró imádságok

Köszönjük Istenünk,
hogy itt voltál velünk,
kérünk, édes Atyánk,
vigyázz mindig reánk! Ámen.²

Ne tántorodjunk mi el
Soha, Uram, tőled,
Szívünk ne kételkedjék
Többé már felőled!
Nyughassék meg mi lelkünk
Igaz hittel benned,
Vallhassunk mindenkben
Urunknak csak téged! Ámen.³

Növelj bennünk, Urunk,
a hitet, a reményt és a szeretetet.
Add, hogy szeressük,
amit parancsoltál,
és elnyerjük, amit ígértél. Ámen.⁴

A templom

- A templom témája az ismerkedés folytatása. A beszélgetés során hamar érzékeljük, kik azok a gyerekek, akik benne élnek a gyülekezetben, akik gyermek-bibliaóra; istentiszteletre rendszeresen járnak, akiknek szülei vallásos neveltetést biztosítanak, és kik azok, akik távolabb kerültek a gyülekezettől. Figyeljünk arra, hogy ez semmiképpen ne legyen hátrány az adott gyermek számára, mert akkor rögtön az első órákon kudarcélmény éri, és elveszíti lelkesedését.
- Éreztessük, hogy az iskolai hittanóra nem idegen és nem ellentétes a gyülekezeti alkalmakkal, hanem szervesen kiegészíti azokat. Egész évben „gyülekezetre figyelő” hittanórákat tartunk, mert különben lehet, hogy sok mindent megismernek a gyerekek a Bibliából, de tudásuk „holt tudás” marad. Kérdezzünk rá gyülekezeti alkalmakra, eseményekre. Biztassuk őket arra, hogy

² Vladár Gábor: *Református keresztyén vagyok. Református hittankönyv 7-8 éves gyermekeknek.* Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1989. 11–12. o.

³ *Evangélikus énekeskönyv.* A Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest, 1986. 323. ének 1. és 3. verszaka.

⁴ *Evangélikus énekeskönyv.* A Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest, 1986. 738. o.

járjanak el együtt ezekre az alkalmakra, így a kevésbé „gyülekezetközeli” gyerekeket is bevonhatjuk a gyülekezet életébe.

- A téma megbeszélése folyamán arra fektessük a hangsúlyt, hogy a templom az Isten tiszteletének helye, és a gyülekezet az Istent tisztelő és Jézus Krisztusban hívő emberek közössége. Beszélgetünk azokról az élményekről, amelyek ezzel a témával kapcsolatosak. Kérdezzünk rá, mely városok templomaiban voltak már, mely templomokra emlékeznek. Előkerül a nagyszülők lakóhelye, temploma. Használjuk az *Evangelikus⁵ / Református⁶ / Katolikus⁷ templomok Magyarországon* című könyveket, keressük ki belőle az általuk megemlített templomokat!
  - Budapesti viszonylatban érdemes elkészíteni egy olyan tablót, amelyre a felragasztott templomképek mellé odaírjuk a gyermekek nevét. Ez a tábla egyike lehet a legelső teremdekorációknak, amely megjeleníti az azonos gyülekezetekhez tartozók csoportjait. Tájékozódjunk a gyülekezetekben történt eseményekről! Lássák meg a diákok, hogy a gyülekezetek és iskolák élete szervesen egymásba illeszkedik.
- ☞ A második feladatban szereplő ige: „Bizony, jószágod és szereteted kísér életem minden napján, és az Úr házában lakom egész életemben.” (Zsolt 23,6)

---

⁵ Evangelikus templomok Magyarországon. Hegyi és Társa Kiadó, Budapest, 1992.

⁶ Református templomok Magyarországon. Hegyi és Társa Kiadó, Budapest, 1992.

⁷ Katolikus templomok Magyarországon. Hegyi és Társa Kiadó, Budapest, 1992.

„A TE IGÉD IGAZSÁG”

A Biblia

- Az óra elején az asszociogram kitöltésével és megbeszélésével előkerülnek azok az ismeretek, amelyeket a tanulók a Bibliával kapcsolatban hallottak, és azok a személyes tapasztalatok, amelyeket környezetükben a Bibliához való viszonyulás kapcsán megfigyeltek. Éreztessük azt, hogy a Bibliának az élet minden területén szerepe van: a személyes és közösségi vallásosság megélése terén, a művészetekben, az Istennel való kapcsolattartás részeként, a személyes kérdéseinkre és problémáinkra adott válaszokban. Lássák meg a tanulók, hogy a Biblia az a könyv, amelyből Isten szól hozzánk, és amelyből az élet alapvető kérdéseire kereshetjük a válaszokat.
- ☞ A Biblia szerkezeti felépítésével kapcsolatos ábrát a hittantanár szóbeli közlése alapján a tanulók önállóan is kitölthetik. Miközben ismertetjük ezt az anyagrészt, feltétlenül használjuk és használtassuk a Bibliát! Kikerestethetjük, hol kezdődik az Újszövetség, hol vannak a levelek stb. A beírandó kifejezések: könyv, könyvek, sok könyv, 66 – Ószövetség 39, Újszövetség 27 – evangéliumok, Apostolok cselekedetei, levelek, Jelenések könyve.
- ☞ Az Újszövetség elején álló történetek kiemelésével Jézus személyére helyezzük a hangsúlyt. A Máté evangéliumában szereplő születéstörténet kapcsán utalhatunk arra, hogy itt valami új kezdődik, és ez az új – Jézus megjelenése a világban – fordulópont a két szövetség között.
- Éreztessük a Biblia egyediségét és páratlan jelentőségét! Érdekességként említhetünk pár adatot: 1. A Biblia az első nyomtatásban megjelent könyv. 2. A Biblia a legelterjedtebb könyv a világon: az 1815-től 1975-ig tartó időszakban 2 milliárd 500 millió példányban kelt el. 3. A Biblia az a könyv, amelyet a legtöbb nyelvre lefordítottak. A teljes Biblia 349 nyelven olvasható, ezenkívül az Újszövetség még 841 nyelven. Egyes részletek a Szentírásból még további 933 nyelven olvashatóak, így összesen 2123 nyelvre fordították le a Szentírás bizonyos részeit. Mindezek a számok csak azt jelzik, hogy egyedülálló könyv a Biblia, *jelentőségének alapja azonban az, hogy benne az élő Isten szólít meg bennünket.*
- ☞ Gárdonyi Géza *Írás a Bibliába* című verse nagyon szép és érthető képekkel mutatja be a Biblia szerepét és jelentőségét. Érdemes kikerestetni a versből ezeket a képeket és megbeszélni jelentésüket.
- ☞ A feladatok között szerepel a Biblia „könyvespolca”. Az Ószövetség könyvei teljes megnevezéssel szerepelnek, az Újszövetség könyveinek nevét kihagytuk. Itt a Biblia tartalomjegyzéke segítségével beírják a könyv nevét a megfelelő helyre. Gyakoroltassuk a tanulókkal az Újszövetség könyveit, de ne kérjük tőlük számon mind a 27 könyv nevét és sorrendjét! Ebben az évben elsősorban az evangéliumokkal foglalkozunk, a játékos keresőversenyek és a rövidítések kitalálása során fokozatosan úgyis megismerik az összes előforduló könyv megnevezését.
- Készíthetünk szókartyákat, amelyek egyenként az újszövetségi könyvek rövidítését tartalmazzák. Ezeket többféleképpen is használhatjuk. Odaadhatjuk a tanulók kezébe, és kikerestethetjük a tartal-

lomjegyzékben a rövidítéshez tartozó könyv teljes nevét, vagy a hittantanár felmutatja az előhúzott szókártyát, és annak a tanulónak adja, aki a leghamarabb megmondja a megjelölt könyv nevét.

- Nagy örömmel játszanak a tanulók keresőversenyt igehelyek megadásával. Itt kell bemutatnunk a könyv rövidített neve mellett megjelenő fejezet- és versszámok szerepét és használatát. Fontosnak tartjuk, hogy a keresőversenyben olyan igehelyek forduljanak elő, amelyek megoldásként felolvasva érthetőek, és mondanak valamit a gyerekeknek. Csak akkor hagyjuk abba az igehelyek kerestetését, ha már mindenki megtalálja az általunk kijelölt igéket. Néhány tanuló pillanatokon belül átlátja az igehelyek keresésének logikáját, de nem elég megvárni a leggyorsabb tanuló választát, ugyanis a többi, lassabban kereső tanuló így nem tanulhatja meg a Biblia igehelyeinek kikeresését.
- ☞ A héber és görög Bibliát szemléltetésként bevihetjük az órára, kézbe adhatjuk a tanulóknak. Érdekességként elmondhatjuk a héber írás jellegzetességeit, egy-egy héber vagy görög betűt leírhatunk nekik a táblára, felolvashatunk az adott nyelven egy-két mondatot. Ezekkel a konkrétumokkal is erősíthetjük a tanulóknak, hogy a Bibliára úgy tekintsenek, mint egy adott korban, konkrét nyelven (az adott nyelv jellegzetességeit is felhasználva) megszólaló üzenetre. Hangsúlyozni kell azt is, hogy ez az üzenet nem a múlt; nekünk is mond valamit, ránk is hat; hozzánk is szól!
- Az 1. mellékletben szereplő ikon bemutatásával érzékeltethetjük azt, hogy a Biblia egyszerre isteni és emberi mű. A „Szent János égi sugallatot kap” című ikon négy sarokképe János apostol életéből vett eseményeket mutat be, a fenti kép pedig galamb formájában a Szentlélek jelenlétére utal. Mindezen hatások formálják és alakítják azt, amit az apostol épp írni készül. A tanulók ebben a korban még elég nehezen értik meg, hogy a Biblia isteni és emberi mű is egyszerre. Számukra a Biblia Isten könyve, amelyben minden szót és betűt Isten íratott le, ezért mindent szó szerint kell értelmezni. Az evangéliumi párhuzamos helyek megjelenése azonban arra készíti minket, hogy beszéljünk a Biblia emberi jellegéről is. A képi megjelenítés segítségével jobban megérezzük a tanulók mondanivalónk lényegét, mint szóbeli magyarázatok alkalmazásával.
- ☞ A „csigaházban” szereplő ige: „Lábam előtt mécses a te igéd, ösvényem világossága.” (Zsolt 119,105)

Az evangéliumok szerzői

- ☞ Az evangélisták személyével kapcsolatban a csoport előismeretétől függően kikerestethetjük az alábbi igeszakaszokat (közben a keresést is gyakorolva).
- Máté** elhívását megismerhetjük Mt 9,9–13; Mk 2,13–17; Lk 5,27–32 igékből. Ezek kikerestetésével láttathatjuk, hogy Márk és Lukács Léviként nevezi meg a tanítványt.
- Márk**ra utalás történik Mk 14,51–52-ben. Valószínűleg Márk volt az a fiatalember, aki Jézus elfogatásakor szemtanú volt, de ingét otthagya elmenekült.
- ApCsel 12,25: Pál és munkatársa, Barnabás Márkot is magukkal viszik Pál első missziói útjára. (Itt még felesleges megemlítenünk a későbbi Pál–Barnabás konfliktust, amelynek kiváltója éppen Márk.)
- 2Tim 4,11: Márk fontos segítőtársa Pálnak.
- 1Pt 5,13: Péter apostol fiaként szereti Márkot.
- Lukács** az evangéliumában írottaknak nagyon pontosan utánajárt. Lk 1,1–4.
- Kol 4,14: Megtudhatjuk, hogy Lukács orvos volt.
- 2Tim 4,11: Lukács többször elkíséri Pált útjaira, akinek jó barátja is.
- Jánost** megismerhetjük az alábbi igékből:
- Mt 4,21–22: János halász volt, Jézus „emberek halászává” tette.

Mt 17,1–9 és Mk 5,37: Jézus nagyon szerette Jánost, aki tagja a szűkebb tanítványi körnek is.

Jn 13,23–26: János magát nem nevezi meg az evangéliumban, helyette „a tanítvány, akit Jézus szeretett” kifejezést használja.

Jn 19,26–27: Jézus a kereszten Jánosra bízta anyját, Máriát.

Ugyanezen igék segítségével csoportmunkát is végeztethetünk. A négy csoport mindegyikének egy-egy evangélistát kell bemutatni az adott igék segítségével.

☞ Az evangélisták tanúságtétele abban más, hogy ők látták (legalábbis beszéltek olyan emberekkel, akik szemtanúk voltak) és hallották az Isten Fiának földi életével kapcsolatos eseményeket. Jézus halála és feltámadása után még éltek azok a szemtanúk, akiknek közvetlen tapasztalataik voltak Jézus életéről és működéséről. Mi már csak hallunk ezekről az eseményekről, és ezt adjuk tovább.

☞ Ebben a korban még nem érdemes az evangéliumok szerzőségi kérdéseivel foglalkoznunk, így az evangéliumok szerzőinek felsorolásánál Máténak, a tanítványnak az alakja kerül elénk. A csoport összetételétől függően említés szintjén szólhatunk a szinoptikus evangéliumokról is. Hittankönyvünkben direkt nem a „törzsanyagban” szerepel ez a kifejezés és magyarázata, hanem egy rejtvény vezet be, és mintegy mellékesen kerül elénk a fogalom.

A rejtvény megfejtése: VÁMSZEDŐ – ÚJSZÖVETSÉG – BIBLIA – NÉGY – JÁNOS – APOSTOLOK – TIT – LÉVI – KETTŐ – JÉZUS – ORVOS. A függőlegesen összeolvasható szó: SZINOPTIKUS.

„ÉN VAGYOK!”

Kicsoda Jézus Krisztus?

- Az „Én vagyok”-mondások kikerestetése után szükséges a magyarázat is, azonban ügyeljünk, hogy érthetően és egyszerűen mondjuk el a képek jelentését.

Én vagyok az élet kenyere. – Az embernek ahhoz, hogy éljen, szüksége van táplálékra. A kenyér a mindennapi eledelt jelenti. Krisztusra úgy van szükségünk, mint a mindennapi eledelre.

Én vagyok a világ világossága. – A sötétség félelmetes, nem látunk benne semmit. Ha a legsötétebb szobában egy kis mécsest gyújtunk, annak fénye mindenütt látható, és minden egyéb is láthatóvá válik. A sötétség felett felragyog a fény. Krisztus a világ sötétsége felett felragyogó fény.

Én vagyok a jó pásztor. – A jó pásztor vigyáz mindazokra, és vezeti mindazokat, akik gondjaira vannak bízva. Jézus Krisztus is vigyáz ránk, és vezet bennünket.

Én vagyok az út, az igazság és az élet. – Minden úton lehet járni. Vannak zsákutcák, amelyek nem vezetnek sehová. Krisztus Istenhez vezet bennünket.

Én vagyok a szőlőtő. – A szőlővesszők nem maradnak meg önmagukban, csak akkor, ha rajta vannak a szőlőtőn. Oda tartoznak, onnan veszik a szükséges tápanyagokat, amelyek megmaradásukhoz és gyümölcstermésükhöz szükséges. Mi is Krisztushoz tartozunk, őtől kaphatjuk meg mindazt, ami életünkhöz szükséges.

Én vagyok az ajtó. – Az ajtón keresztül beléphetünk valahová. Isten országába csak Krisztus által léphetünk be.

Én vagyok a feltámadás és az élet. – Jézus meghalt a kereszten, de harmadnapon feltámadt a halálból. Legyőzte a halál hatalmát, a mennyben van, az Atya jobbján ül és uralkodik. Mi is feltámadunk, és Krisztus nekünk is megadhatja az örök életet.

- ☞ A különböző Jézusra vonatkozó megnevezések aláhúzása során a tanulók érzékelik azt, hogy az evangéliumok milyen sokféle megszólítással beszéltek Jézusról. Itt még nem kell az egyes kifejezéseket részletesen magyarázni – ezt tesszük majd az év folyamán –, azonban jó, ha találkoznak a tanulók az év elején ezekkel a megnevezésekkel, mert így világos számukra, hogy Jézusra vonatkoznak.

- Beszélgessünk a tanulókkal arról, hogy milyen elképzelések vannak bennük Jézus Krisztus személyével kapcsolatban. Előfordulhat, hogy mondataikban az Isten és Jézus Krisztus neveket egymás szinonimáiként használják, vagy felcserélik őket. „Én és az Atya egy vagyunk” – mondta Jézus Krisztus, ennek megfelelően teológiailag teljesen elfogadható ez a csere. Azt azonban mondjuk el, hogy a Jézus Krisztus nevet a közénk érkező, emberré lett, keresztre feszített és feltámadt Úrra használjuk.

- ☞ A 2. feladat megoldása:

Immanuel – Velünk az Isten

Rabbi – Mester

Jézus – Szabadító
Messiás – Felkent.

- ♪ EÉ 388. ének: Győzelmet vettél, ó Feltámadott!
389. ének: Jézus, te égi szép tündöklő fényű név...
Új ének 205. – Élet jó kenyere én vagyok...

„ELKÜLDÖM SZERETETT FIAM!”

Keresztelő János születése

- A jeruzsálemi templom volt a zsidó kultuszi élet központja. Itt mutatták be a naponkénti áldozatokat, itt tartották az ünnepi eseményeket. Csak Jeruzsálemben volt templom, a többi településen a zsinagógákban gyűltek össze a zsidók szombatoként Isten tiszteletére. Érzékeltsük a tanulókkal a templom és a zsinagógák közötti különbséget, a templom páratlan jelentőségét a zsidóság számára!
  - A templomban a papi szolgálatot 24 papi rend végezte. Zakariás az Abijá csoportjába tartozott. A papok képviselték a népet Isten előtt, hálát adtak Isten vezetéséért, imádkoztak a népért és az Isten által megígért Megváltó eljöveteleért. Istentiszteleteket tartottak, bemutatták a reggeli és az esti áldozatokat, az ünnepeken és más magánjellegű áldozatok bemutatásánál végeztek szolgálatot. Szigorú rend szerint osztották be a szolgálatokat, évente kétszer egy-egy hétig tartott ennek az ideje. A szegényebb papok nem Jeruzsálemben laktak, csak a számukra kijelölt időben tartózkodtak a fővárosban. Kiemelt szerepe és jelentősége volt a főpapnak, akit a közösség vallási és politikai vezetőjeként tiszteltek. A templomi szolgálattevők sorába tartoztak a lévíták, akik a kisegítő munkálatokat végezték; ők takarítottak, segédkeztek az áldozatok bemutatásánál, énekari és zenekari szolgálatot végeztek. A papok a templom javára fizetett tizedből éltek, valamint az áldozatok bizonyos részeit megkaphatták. Az egyszerűbb „közpapok” általában valamilyen mesterséget is végeztek, mert megélhetésüket csak így tudták biztosítani. Már most tisztázhatjuk, de legkésőbb a 12 éves Jézus templomi történeténél előkerül, hogy az írástudók nem voltak papok. Általában egyszerű mesteremberek voltak, akik az írásokat másolták és tanulmányozták (pontosan és alaposan ismerték az „Ószövetséget”), és tanácsokat osztottak a nép körében.
  - A Keresztelő János születése tananyagnál természetesen előkerül János személyének szerepe és jelentősége, de itt inkább a papi és prófétai szolgálatot mutassuk be, ezek jelentőségére hívjuk fel a figyelmet. (Keresztelő János személye még többször előkerül az év folyamán, így ott lehetőség van a vele kapcsolatos tudnivalók ismertetésére.) A papi szolgálat és a kultusz Isten színe elé helyezi Izrael egész népét, és a Messiás-váradalmakat tartja ébren az emberekben. A prófétai szolgálat Jézus Krisztus érkezésének előkészítését jelenti. Ezt végezték az Ószövetség prófétái, ezt végzi Zakariás, és ezt fogja János is végezni.
  - Zakariásnak Gábrriel angyal jelent meg és mondta el az üzenetet. Ebben a korban a gyerekek még elfogadják és természetesnek veszik az angyalok létét és világunkban való megjelenését, így valószínűleg meg sem említik kérdéseikben. Ha mégis, akkor pár szóban elmondhatjuk, kik is az angyalok, és utalhatunk arra, hogy nemsokára többet is megtudnak róluk (lásd: Jézus születésének ígérete, József álma).
- ☞ Zakariás azzal mutatja meg alázatosságát és engedelmességét Isten iránt, hogy az Isten által választott nevet adja gyermekének. A János héber név, jelentése: az Úr megajándékoz, az Úr megkegyelmez. Miután leírta Zakariás a táblára az Isten által választott nevet, megoldódott a nyelve és áldotta az Istent.

- Beszélhetünk arról, mit élhetett át a megnémult Zakariás Erzsébet terhességének ideje alatt! Mennyit gondolkodhatott az angyal szavain, azokon a dolgokon, amit az angyal a születendő gyermekről mondott, mennyire bánhatta kishitűségét. Így válhat megközelíthetővé az áradó ének, amely Istennek ad mindenért hálát.
- ☞ Az igei kijelentés kora lezárult. Jézus Krisztus kb. 2000 éve emberként jött el közénk, és bevégezte megváltó küldetését. A prófétai igék tartalmazzák azt is, hogy ismét eljön majd, hatalommal és dicsőséggel. Jézus Krisztussal kapcsolatos új kijelentésre tehát nincsen szükségünk, mert már mindent megkaptunk, amit Isten vele kapcsolatosan el akart mondani. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy Isten igéje nem szól ma az emberekhez, vagy Isten Szentlelke ma nem ad feladatot és üzenetet nekünk. A kérdés egésze még bonyolult a 10-11 éves korú tanulóknak, azt azonban hangsúlyozzuk, hogy Jézus Krisztus földi életével és megváltó munkájával kapcsolatban minden fontos dolgot elmondtak és leírtak a próféták és az apostolok. Ettől függetlenül szól ma is hozzánk az Isten, de ez már nem a megváltással (vagy „világvégével”) kapcsolatos eseményekre vonatkozik, hanem saját, személyes küldetésünkre. Hol hallhatjuk az Isten szavát? Igéjében, eseményekben, embereken keresztül, a lelkiismeretünkben stb.
- ♪ EÉ 140. ének: Várj, ember szíve készen, várd Isten harcosát...

Jézus Krisztus születésének története

Palesztina – az ország, ahol Jézus született

- Palesztina országának bemutatásával az a célunk, hogy a tanulóknak tudatosítsuk az események konkrét jellegét. Nem „egyszer volt, hol nem volt” meséről beszélünk nekik a hittanórákon, hanem valóságos helyszínekről, valóságos emberekről és eseményekről. A születéstörténet során amúgy is többször előkerülnek földrajzi helymegjelölések, így ott már csak utalnunk kell a megtanultakra. A földrajzi tájak és városok konkrét, látható, bemutatható jellege miatt a tanulók könnyen el tudják képzelni az események színhelyeit. Az események időbeli elhelyezése már nehezebb, de hangsúlyoznunk kell: a Jézussal kapcsolatos történések konkrét időben, konkrét helyen zajlottak.
- Ha lehetséges, tegyük ezt az órát minél színesebbé és változatosabbá! Ahol van diavetítő és Palesztina földrajzát bemutató diaképek, ott érdemes néhány képet levetítenünk. Színes atlaszok képeinek bemutatásával, az egyes képekhez földrajzi-kortörténeti megjegyzések hozzáfűzésével is érdekessé tehetjük az órát. Általunk javasolt, szép képeket tartalmazó magyar kiadványok:
  - Bibliai atlasz.* Kálvin János Kiadó, Budapest, 1994.
  - John Rogerson: *A bibliai világ atlasza.* Helikon Kiadó, Budapest, 1994.
  - Gerhard Kroll: *A Biblia nyomában.* Szent István Társulat, Budapest, 1993.
  - Gerald Hughes – Stephen Travis: *A Biblia világa.* Zeneműkiadó, Budapest, 1989.
  - J. R. Porter: *A Biblia képes kalauza.* Maecenas, Budapest, 1996.
  - Kis bibliai atlasz.* Kairosz – Piemme, Budapest, 1991.
  - Jézus földje.* Bonechi Kiadó, Firenze, 1993.
  - Bibliai atlasz.* Magyar Bibliatársulat, 1999.

- ☞ Domborzati ábrázolásokat 4. osztályban tanulnak a diákok, így ismerik a négy alapszínt: folyók és tengerek – kék, síkság – zöld, hegyvidék – barna, városok – piros. Nem is kell nekünk ennél

több; a térkép kiszínezésénél csak az a célunk, hogy a tanulók előtt vizuálisan többször is megjelenjen Palesztina földrajzi elhelyezkedése. Hangsúlyozzuk, hogy az ország földrajzi fekvésének mindig nagy jelentősége volt. Összekötötte Egyiptomot a Közel-Kelettel, és területét fontos kereskedelmi utak szeltek át.

- ☞ A világ mai országait ábrázoló térkép vagy földgömb segítségével bemutathatjuk, hogy ez az ország, ezek a városok ma is megvannak. E nagyobb léptékű térkép segítségével láttathatjuk meg Izrael központi fekvését.
- ☞ A 2. feladat megoldása: *kenyér háza*.

Jézus születésének ígérete

- Mielőtt a születéstörténet ismert eseményeit alaposabban megfigyelnénk, jó egyszer áttekinteni a teljes eseménysort és felidézni mindazt, ami a gyerekek eszébe jut. Ha teljesen új ismeretként kezeljük ezeket a történeteket, akkor a tanulók számára unalmassá válhat az óra. Javasoljuk a következő, csoportmunkában elvégezhető feladatot:
A5-ös lapokat kap mindegyik csoport, amelyekre ráírják címszavakban a karácsonyi eseményeket (cédulánként egyet, nagy betűkkel, filctollal), majd időrendi sorrendbe rendezik a papírokat. Sok cédulát adjunk a csoportoknak, és hangsúlyozzuk, hogy ne csupán a legkézenfekvőbb rövid címszavak – pl. pásztorok látogatása – jelenjenek meg, hanem árnyaltabb munkát végezzenek. A feladat elkészültével az egyik csapat elkezd a táblára sorba felrakni a cédulákat. Ha egy másik csoportnál olyan információ van, amelyik hiányzik a táblán alakuló sorból, akkor ez a csoport folytathatja a felrakást. Végül minden, a tanulók által lejegyzett információ felkerül a táblára időrendi sorrendben.
- ☞ A prófécia Jézus személyében teljesedik be. A feladat megoldása közben hangsúlyozzuk Isten hűségét és szeretetét. Hűséges az Isten, a megígért Megváltót elküldi a világba. Láttassuk meg azt, hogy Isten nem egyszerűen „belehelyezi” Fiát a világba, hanem az ígéretek által is előkészíti érkezését. A feladatot úgy is elvégeztethetjük, hogy pl. kék színű lapocskákra felírjuk a próféciaikat, sárga színűre pedig a beteljesedett ígéretet. A lapocskákat kiosztjuk a gyerekeknek, és az első prófécia felolvasása után jelentkezik az, akinél a beteljesedett ígéret olvasható. Miután minden prófécia és ígéret „egymásra talált”, a gyerekeknek ismétlésként maguknak kell a könyv feladatát megoldaniuk.
- Az angyalokkal kapcsolatban utalhatunk angyalábrázolásokra. Fontos, hogy többféle angyalábrázolást mutassunk be, mert csak így kerülhető el, hogy egy rögzüljön, és később problémát okozzon. Pl. *Botticelli Angyali üdvözlés* című képén szárnyas nőalakként jelenik meg az angyal, *Raffaello A szent család* című festményén pedig báránnyelű pufók gyermekalakként.
- Képzőművészeti alkotásokon gyakran szárnyas emberalak vagy egy kissé kövérkés kisgyermek jelenik meg angyalként. Az emberi fantázia ábrázolja így ezeket a láthatatlan, testetlen lényeket, akik Istent szolgálják. Kinézetüknél, megjelenésükénél sokkal fontosabb a feladat, amelyet végeznek: Isten hírnökei ők, Istent szolgálják és dicsőítik. Az angyalokkal kapcsolatban utalhatunk arra, hogy nemcsak az létezik, amit látunk, létezik körülöttünk „láthatatlan világ” is, de mindent – láthatót és láthatatlant – Isten teremtett.
- Mária hitt az angyal szavának, és elfogadta Istentől kapott feladatát. Még jelet sem kér, mégis tudatja vele az angyal, hogy Erzsébet, a meddő asszony teherben van, és fiút fog szülni. Mária és Zakariás személye ellentétes párhuzamba állítható: Zakariás kételkedve fogadja az angyal szavát, ezért megnémul, Mária hisz, és áldja az Istent.

- ☞ Az 1. feladat megoldása: hatalmasok – ledönti trónjaikat, éhezők – javakkal látja el őket, gőgösök – szétszórja őket, szolgálólány – ráteking, hatalmas – nagy dolgokat tesz velünk, Istent félők – irgalmat ad nekik, bővelkedők – elküldi őket üres kézzel, Izrael – felkarolja őt. Mária éneke kapcsán utalhatunk Mt 23,12-re: „Aki felmagasztalja magát, megaláztatik, és aki megalázza magát, felmagasztaltatik.”
- Mire gondolt Zakariás, Mária és József az angyallal való találkozás után? Három csoportra oszthatjuk a tanulókat, és mindegyik csoport valamelyik személy helyzetébe képzeletben magát. Majd a csoport közösen vagy egy-egy tagja Józsefként, Máriaként, illetve Zakariásként elmondja a benne lévő kérdéseket, félelmeket, örömeiket. El is játszhatnak a tanulók egy-egy jelenetet.
- ♪ Magnificat anima mea Dominum. (Magasztalja lelkem az Urat.) Fénymásolásra előkészítve a következő oldalon.

„Üdvözítő született ma nektek!” (Lk 2,11) – Jézus születése

- Mária és József egyszerű, hétköznapi emberek, akiket Isten megszólít, és feladattal lát el. Isten nem a hatalmasokat választja ki, Isten Fia nem Heródes palotájába érkezik, hanem egy egyszerű zsidó asszonyhoz, nem gazdagságba, hanem szegénységbe, nem hatalomba, hanem kiszolgáltatottságba. A pásztorok is lenézett és megvetett emberek, senki sem hisz szavuknak, mégis őrájuk bízva Isten az angyalok által átadott üzenetet. Néhány kortörténeti tény közölve érdekesen bemutathatjuk Mária és József alakját, a pásztorokat, a születés körüli eseményeket és helyszíneket.
- ☞ A vasárnapi istentiszteleten a nagy glória hangzik el (Lk 2,14) az oltári szolgálat során, a kegyelemhirdetés végén. A tanulóknak elég annyit megjegyezniük, hogy az istentiszteleti liturgiában elhangzik az angyalok Istent dicsérő himnusza.
- Jézus születésével megkezdődik a próféták által megjövendölt ígéretek beteljesülése. Isten megtestesülése egész világunk legnagyobb és legdöntőbb eseménye. Az időszámítást is Krisztus születése előtti és utáni időszakokra osztjuk. Érdekességként megemlíthetjük, hogy a Kr. u. 6. században vezette be ezt a rendszert egy Dionysius Exiguus nevű szerzetes. A szerzetes számításaiban néhány évet tévedett, így Krisztus születését mai számításaink szerint Kr. e. 7–4 közötti időre datáljuk.
- ☞ Az 1. feladat megoldása: AUGUSTUS CSÁSZÁR – ZAKARIÁS – ANGYALOK – JÓZSEF – PÁSZTOROK – ERZSÉBET – MÁRIA.
- ☞ A 2. feladatot érdemes közösen megbeszélni, hiszen sok kérdés felvetődhet a tanulóknál a feladat megoldása során. Jézus nem földi országot akart létrehozni, nem az emberek minden földi problémáját akarta megszüntetni. Ő életünk világossága, aki példát ad nekünk, aki által örök életet nyerhetünk, aki megszabadít bennünket a bűn rabságából. „Az Isten Fia azért jött a földre, mert a próféták ezt jövendölték.” – Ez beugrató mondat, mert a két tagmondat önmagában igaz, de az állítás így hamis, tehát át kell húzniuk a tanulóknak.
- ♪ EÉ 150–173. énekei. A Krisztus születésével kapcsolatos énekek ismertek és kedveltek a gyerekek körében. Szövegeik biblikusak, érdemes ezeken az órákon sokat énekelni.

Magnificat kánon

J.Berthier

1. 2.

Ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat a - ni - ma me - a Do - mi - num.

Ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat,

5. 3. 4.

Ma - gni - fi - cat ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat a - ni - ma me - a!

a - ni - ma me - a Do - mi - num, a - ni - ma me - a Do - mi - num!

Magnificat kánon

J.Berthier

1. 2.

Ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat a - ni - ma me - a Do - mi - num.

Ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat,

5. 3. 4.

Ma - gni - fi - cat ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat a - ni - ma me - a!

a - ni - ma me - a Do - mi - num, a - ni - ma me - a Do - mi - num!

Magnificat kánon

J.Berthier

1. 2.

Ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat a - ni - ma me - a Do - mi - num.

Ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat,

5. 3. 4.

Ma - gni - fi - cat ma - gni - fi - cat, ma - gni - fi - cat a - ni - ma me - a!

a - ni - ma me - a Do - mi - num, a - ni - ma me - a Do - mi - num!

A napkeleti bölcsek látogatása

- Az egyik leginkább elterjedt és elfogadott magyarázat szerint a napkeleti bölcsek perzsa csillagjósok voltak, akik egy érdekes csillagállás nyomán indultak útnak. A Halak csillagképben a Jupiter és Szaturnusz bolygók együttállásának fényét látták. A Jupiter a királycsillag, a Szaturnusz Izrael csillaga, a Halak csillagkép pedig a végső idők kezdetét jelentette az asztrológusok szemében, így jutottak a megállapításra: Jeruzsálembé kell menniük, hogy köszöntsék az egész világ urát. A csillag azonban továbbvezette őket a betlehemi jászolig. Ajándékaik a földi gazdagságot, hatalmat és a föld minden népének hódolatát szimbolizálják. Egyes magyarázatok szerint az aranyat a Krisztusban közénk jött királynak, a tömjént Istennek, a mirhát pedig a szenvedőnek hozták a bölcsek.
  - Heródezzel kapcsolatosan is elmondhatunk kortörténeti jellegzetességeket. Utalhatunk kegyetlenségeire, hatalomféltésére, a betlehemi gyermekgyilkosságot nem lehet kihagyni. Itt azonban ne részletezzük a véres eseményeket, 10-11 éves korban egy egész városnyi kisgyermek megöletése még a mai gyerekekben is félelmet ébreszthet.
- ☞ Érezzék a tanulók, hogy Isten Fiának hatalma van. A földi királyoknak és uralkodóknak időben és térben korlátozott földi hatalmuk van, amelyet Istentől kaptak. Jézus királysága mennyei, amely örök és korlátlan királyság. A bölcsek a földi hatalom gazdag ajándékait viszik a mennyei király elé, és leborulva hódolnak előtte.
- ☞ A napkeleti bölcsek királyként imádják Jézust. Ez két szempontból is különleges. Egyrészt ők csak egy szegény családot látnak, egy jászolban fekvő kisgyermeket, mégis hisznek a csillag üzenetének. Másrészt pogányok, nem ismerik az Istent, nem tudnak a próféták ígéreteiről, a Messiás érkezéséről, mégis az egész világ urát tisztelik a gyermekben.
- A bölcsek érkezése és hódolata az egész pogány világ hódolatát is jelképezi. A Messiás érkezése nemcsak Izraelnek, a zsidó népnek fontos, hanem a föld minden népének és emberének. Festményeken a három bölcset gyakran fekete, sárga és fehér emberként ábrázolják. Így juttatja kifejezésre az alkotó az egész emberiség hódolatát. Lerajzoltathatjuk mi is a gyerekekkel a hittanfűzetbe a három bölcset úgy, hogy érzékeltesük, mit jelent az egész emberiség hódolata. Az egyik bölcset fekete, a másik fehér, a harmadik sárga – a világ minden embere hódol Krisztus előtt. Az egyik bölcset öreg, a másik középkorú, a harmadik fiatal – minden korosztály meghajol Krisztus előtt. Az ajándékoknak is tulajdoníthatunk jelentést: az arany a királynak, a tömjént Istennek, a mirhát a szenvedőnek szóló ajándék.

„Jézus Krisztus születése pedig így történt.” (Mt 1,18)

- Ezen az órán a születéstörténet eseményeinek rendszerezése történik. A különböző feladatok célja az, hogy a tanulók a történetekre ne csupán mint önálló eseményekre tekintsenek, hanem meglássák bennük a folyamatot, és felfedezzék Isten gondviselő szeretetét. Ő van minden esemény háttérében, és irányítja azokat.
- Érdekes Bibliával a kezünkben végigszemlélni az evangélisták tanúságtételét Jézus születéséről. Így érzékelhetővé válik, hogy az egyes evangéliumok ugyanazokról az eseményekről tudósítanak, csak más-más hangsúllyal. Egyes események kimaradnak az egyik evangélistánál, Márk nem is szól a születéstörténetről, János mondata röviden, de egyértelműen más szemszögből beszél Jézusról. Így a születéstörténet kapcsán ismét előkerülnek és mélyülnek az evangéliumokról tanultak.

- ☞ Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember. E kijelentés bonyolultságát és érthetlenségét természetesen nem kívánjuk kifejtetni a 10-11 éves gyerekeknek, viszont azt hangsúlyozhatjuk, hogy Jézus teljesen emberré lett, de mégis különbözik tőlünk. A feltett kérdés egyszerű megválaszolása: Jézus Krisztus abban különbözik minden más embertől, hogy ő az Isten Fia. Érdeklődő csoportoknak megemlíthetjük azt is, hogy mi mindnyájan bűnösök vagyunk, ő pedig nem.
- ♫ A gyerekek legkedvesebb karácsonyi énekeit közösen el is énekelhetjük. Rákérdezhetünk, miért ez az ének nyerte el a tanuló tetszését.
- ☞ A 2. feladat megoldása: angyalok – pásztorok, angyal – József, napkeleti bölcsek – Heródes, Erzsébet – Mária, pásztorok – pásztorok, angyal – Mária.

Jézus bemutatása a templomban

- Az órát kezdhethetjük játékos feladattal. A hittantanár mond egy történetet, amelyben van egy kiválasztott szó. Ha ezt a szót meghallják a tanulók, akkor gyorsan tapsolniuk kell egyet (pl. beszélünk Palesztináról, és a Jeruzsálem szót hallva kell tapsolniuk). Miután ezt a kis bevezetést elvégeztük, megkérdezzük, mit csináltak a tanulók, miközben mi beszéltünk. A lényeg az, hogy előkerüljön: *várták* az adott szó kiejtését, és közben *figyeltek*. Várakozás és figyelem – e két szó meghatározta Simeon életét is. Tudta, hogy látni fogja a Messiást, várta ezt a pillanatot, és közben figyelt, hogy meghallja és észrevegye Isten Szentlelkének indítását.
- A születéshez kapcsolódó szertartások részletezésére itt nincs szükség, csak azt emeljük ki, hogy József és Mária a törvénynek engedelmességgel cselekszenek.
- ☞ Simeon szavaiból emeljük ki, hogy Jézus világossággul jött (felidézhetjük Jézus szavát: „Én vagyok a világ világossága”), minden néphez érkezett, sokan ellenkeznek majd tanításával. Ha rákérdeznek a Máriának mondott áldásban szereplő éles kardra, akkor elmondhatjuk, hogy Jézus anyjának komoly lelki szenvedést kell majd elviselnie Fia miatt. (Itt gondolhatunk Fia halála fölött érzett fájdalmára, de már jóval hamarabb akár Jézus igazi rokonairól mondott kijelentésére vagy kemény szavaira a kánai menyegzőnél.)
- Érzékeltesük, hogy a Messiás-váradalmak nagyon meghatározzák a zsidó nép gondolkodását. A Simeonnak adott üzenet is azt jelenti, hogy egy emberöltőnyi időn belül érkezik a várva várt szabadító. Az ígéretek alapján az emberekben kialakult egy kép az eljövendőről, akit általában hatalmasnak és dicsőségesen érkezőnek vártak. Simeon és Anna azonban Isten Szentlelkének segítségével rögtön felismerik az egyszerű szülők által behozott csecsemőben Isten várva várt Fiát.

☞ A 2. feladat hibás szavai és kifejezései helyett a következőket kell beírni:

HIBÁS	HELYES
Názáretbe	Jeruzsálembé
egészséges bárányt	egy pár gerlicét vagy két galambfiókát
Názáretben	Jeruzsálemben
Simon	Simeon
prófétáktól	Szentlélektől
zsinagógában	templomban
papok	szülei
megijedt	csodálkozott
jósnő	prófétanő
zsinagógában	templomban
áldozatok bemutatásánál segédkezett	böjtölt
megáldotta a gyermeket	hálát adott Istennek

♪ EÉ 399. ének: Zengjen a hála, dicséret!

A tizenkét éves Jézus a templomban

- Osztálytól függően elmesélhetünk egy-két gyermekséglegendát, hangsúlyozva, hogy ezek mennyire nem férnek össze a Szentírás Jézus-képével. Néhány példa ezekre:

„Én, a zsidó Tamás, beszámolok nektek, a pogányok közül való valamennyi testvérnek, hogy megtudjátok azokat a gyermeki és mégis magasztos dolgokat, amelyeket a mi Urunk, Jézus Krisztus cselekedett, miután megszületett a mi vidékünkön. Így kezdődött ez:

Amikor ez a gyermek Jézus ötéves lett, egy patak gázlójánál játszott, és a folyó vizet kis gödrökbe gyűjtötte, és tüstént tisztává is tette, mindezt pedig egyetlen szavával parancsolta meg a vizeknek. És miután puha sarat készített, abból tizenkét verebet formált. De szombat volt, amikor ezeket készítette. Volt pedig ott sok más gyermek is, akik együtt játszottak vele. Látva pedig egy zsidó, hogy miket művelt Jézus szombaton játék közben, azonnal elment, s jelentette apjának, Józsefnek: – Íme, a fiad ott van a pataknál, és az agyagot kezébe véve abból tizenkét madarat formált, és megszenteltetett a szombatot. József pedig arra a helyre sietett, és amikor meglátta őt, így kiáltott rá: – Miért cselekszel szombaton olyasmiket, amiket nem szabad megtenni? Jézus pedig összecsapta a tenyerét, s rákiáltott a verebekre: – Távozzatok! A verebek pedig szárnyra keltek, és csiripelve elrepültek. Látva ezt a zsidók, megdöbbenek, majd távoztak, és jelentették vezetőiknek azt, amit szemük előtt Jézus cselekedett.

Annás írástudó fia pedig ott állt Józseffel együtt, és kezébe vett egy fűzfaágat, majd azzal elvezette a vizet, amit Jézus összegyűjtött. Amikor Jézus meglátta, mi történt, haragra gerjedt, és azt mondta neki: – Te kártékony, istentelen és esztelen, mit vétettek neked a gödrök és a víz? Íme, most te is elszáradsz, mint a fa, s nem hozol lombot, sem gyökeret, sem gyümölcsöt. A gyermek pedig azonnal teljesen kiszáradt. Jézus pedig eltávozott, és visszament József házába. Az elszáradt gyermeket pedig szülei felemelték, és ifjúságát siratva elvitték Józsefhez, vádolva

őt, hogy olyan fia van, aki ilyeneket cselekszik.” (Tamásnak, a zsidó filozófusnak a beszámolója az Úr gyermekkoráról I–III. In: *Csodás evangéliumok*. Telosz Kiadó, Budapest, 1996.)

„Egyik napon az Úr Jézus megint együtt futkározott, játszadozott a fiúkkal, és éppen egy Szálem nevű kelmefestő műhelye mellett haladtak el: a műhely telis-tele volt festeni való posztóval. Belépett az ajtón az Úr Jézus, felemelte a nagy halom szövetet, és egy induskék festékekkel csordultig telt hordóba merítette. Ekkor érkezett oda Szálem, és a kárba vesztett anyag láttán nagy hangon kiabálva így korholta az Úr Jézust: – Mit tettél velem, Mária fia? Szégyenbe hoztál az egész város előtt, hiszen mindenki a számára megfelelő színt szeretne volna, te meg idejöttél, s mindjárt tönkre is tettél mindent. – Amelyik szövet színét meg szeretnéd változtatni – felelte az Úr Jézus –, azt megváltoztatom neked. És már kezdte is kiszedegetni a végeket a hordóból; mindegyik olyan színű volt, amelyet a kelmefestő kívánt. Így szedte ki mindet, az utolsó darabig.” (A Megváltó gyermekségének arab evangéliuma 37. In: *Csodás evangéliumok*. Telosz Kiadó, Budapest, 1996.)

- Emeljük ki, hogy a Biblia Jézus gyermekkoráról, Názáretben eltöltött fiatalkori éveiről csak ezt az egyetlen, Lukácsnál olvasható történetet mondja el számunkra. Ez a történet azért fontos, mert Jézus Istennel való kapcsolatára utal. Jézus kérdez az írástudóktól, de felel is nekik. Az írástudók csodálkozása inkább felháborodást jelent, mint ámulatot. Hiszen ők is érzik azt, amit Jézus szüleinek megfogalmaz: sajátos kapcsolata van Istennel, Atyjának nevezi. Jézus előtt senki sem merte így szólítani Istent. A próféták, az Isten emberei mindig csak ezt mondták: az Úr. Nevét ki sem lehetett ejteni. Jézus tehát tudja, ki ő, hol a helye, kihez tartozik.
- ☞ Mária és József éppen ezért nem értik Jézust. Arra gondolni sem mertek, hogy az „Atyám” kifejezés alatt Jézus a mindenható Istent érti. Jézus nem beszél nyíltan önmagáról, és engedelmesen visszatér hozzájuk, így – bár kissé furcsállják a történeteket – hazaindul a család Názáretbe.
- Beszéljünk röviden a zsidó húsvétról és a hozzá fűződő szokásokról, elsősorban a zarándoklatokról. Mutassunk rá arra, hogy az egy faluból valók együtt mennek, nagy társaságban, sokszor külön a gyerekek, a nők és a férfiak, így fordulhat elő, hogy nem veszik észre Jézus hiányát.
- ☞ A rejtvény megfejtése: KOVÁSZTALAN.
Zakariás – János – világosság – páska – csillag – szombat – Atyám – Galilea – jel – arany – Anna.
- ♫ EÉ 283. ének: Urunk, ím megjelentünk templomodban...

Ismétlő feladatok

☞ Pál – Heródes – Mária – Júdea – János – üdvözítő.

A függőlegesen olvasható megfejtés: LEMENŐ.

☞ 2. B–A–C–B–C–B–B–B

☞ 4. A feladat megoldása

Úgy szerette Isten a világot	Egyszülött Fiát adta	Aki hisz benne, ne vesszen el
Elszárad a fű	Elhervad a virág	Isten ígéje megmarad örökké
Nemcsak	Kenyér	Él az ember
Azért vannak megírva az igék	Higgyétek	Jézus a Krisztus
Ne féljete	Egész nép öröme	Üdvözítő született
Eljön minden nép	Leborulnak az Úr előtt	Tiszteletet adnak nevednek
Meglátom üdvösségedet	Elkészítettél	Minden nép szeme láttára

KIJELENTEM NEVED AZ EMBEREKNEK!

Keresztelő János útkészítő munkája

- Mutassunk rá Keresztelő János szerepére, jelentőségére, de ugyanakkor éreztessük azt, hogy János Messiás-elképzelése valamelyest eltér Jézus megnyilatkozásaitól. Két szóval lehetne ezt egyszerűen magyarázni: János *ítéletet* (fejsze) várt a Messiástól, Jézus *szeretetet* (szív) hozott.
  - Beszélhetünk a kor Messiás-váradalmairól. Az érkező Messiást mennyből érkező világuralkodónak képelték, aki a földön békességet, jólétet és biztonságot teremt.
  - „Minden fa, amely nem terem jó gyümölcsöt, kivágatik és tűzre vettetik.” (Lk 3,9) Rajzoltathatunk a diákokkal a füzetükbe két fát, nagy lombkoronával. Az egyik a jó fa, gyümölcsei pedig a jó tulajdonságok; hogy ki mit tart „jó gyümölcsnek”, azt mindenki saját maga írhatja be a lombkoronába rajzolt kis körökbe. (pl. szeretet, türelem, szelídség, becsületesség, jóság, engedelmesség Istennek stb.) A másik fa a rossz fa, gyümölcsei pedig a „rossz tulajdonságok”, szintén a lombkoronába írhatjuk ezeket. (pl. gyűlölet, lopás, csalás, önzés, hazugság, kapzsiság, engedetlenség stb.) Amikor a feladat megbeszélésére kerül sor, felolvastathatjuk Mt 12,33–35 verseket: „Ha jó a fa, jó a gyümölcse is, ha rossz a fa, rossz a gyümölcse is. Mert gyümölcséről lehet megismerni a fát. (...) A jó ember jó kincséből hoz elő jót, a gonosz ember gonosz kincséből hoz elő gonoszt.”
- ☞ A képekhez elmondhatjuk a következőket: az aratás idején a szelelést szórólappal vagy villával végezték. A gabonát ezzel dobták fel széllel szemben a levegőbe; a nehezebb mag a lábuk elé esett, a szalmát és a polyvát pedig a szél távolabb vitte. A polyvát végül elégették. A saru megoldása a leg-
alantasabb munkák egyike volt. Keresztelő ezzel a képpel fejezte ki a távolságot közte és a Messiás között. A tűz képénél két utalást is megadhatnak: Jézus Szentlélekkel és tűzzel keresztel (ennek magyarázata később következik), illetve a polyvát is tűzzel égetik el (itt az ítélet képe kerül elő).
- Két csoportra oszthatjuk a diákokat, az egyik csoportnak Jn 1,19–34 és Jn 3,27–30 alapján kell válaszolnia a kérdésre: Mit mondott Keresztelő János a Messiásról? A másik csoport Lk 7,24–28 alapján válaszol a kérdésre: Mit mondott Jézus Keresztelő Jánosról?

Mit mondott Keresztelő János a Messiásról?

1. Nem ő a Messiás.
2. A Messiás erősebb nála.
3. A Messiás tűzzel és Szentlélekkel keresztel.
4. A Messiás ítéletet tart.
5. A Messiás Jézus, az Isten Fia.
6. Jézusnak növekednie kell, Jánosnak pedig kisebbé lenni.

Mit mondott Jézus Jánosról?

1. János a Messiás követe.
2. Az emberek között nincs nagyobb Keresztelő Jánosnál.
3. Isten országában a legkisebb is nagyobb nála.

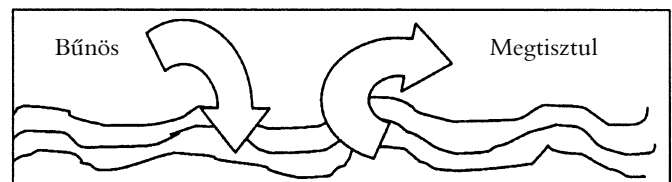
A csoport tudásszintjétől függően lehetséges mindkét kérdés, illetve csak az első kérdés kiadása. A második kérdés válaszában szereplő „kisebb-nagyobb” magyarázatába ne vágjunk bele, e korban még nem érthető.

Kihagyhatjuk ezt a feladatot itt, és visszatérhetünk rá Keresztelő János halála kapcsán, hiszen akkor teszi fel a kérdést Jézusnak, hogy ő-e az Eljövendő.

- ☞ Az 1. feladatban szereplő kérdés általános válasza: Mit cselekedjünk? – Térjete meg az Istenhez. Ha megfigyeljük, Keresztelő János nem arra biztatja a vámszedőket vagy a katonákat, hogy hagyják el munkájukat, hanem megmaradva eddig végzett feladatuknál, a másik emberre figyeljenek, ne károsítsák meg embertársaikat, hanem javukra legyenek.
- ☞ A 2. feladat megoldása: „Annak növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.” (Jn 3,30)

Jézus megkeresztelése

- ☞ Keresztelő János azért keresztelte meg az embereket, hogy megtérjenek és bűneiktől megtisztuljanak. Térjete meg! – ezt hirdette János. Ennél a kérdésnél mutassunk rá arra, hogy Jézus büntelen, neki nincs szüksége a keresztelésre. Ezért fordul hozzá így Keresztelő: „Nekem volna szükségem arra, hogy megkeresztelj, és te jössz hozzám?”
- Jézus megkeresztelésének történetéből emeljük ki az Atya, a Fiú és a Szentlélek jelenlétét, valamint azt, hogy Isten tesz bizonyosságot Fiáról.
- Házi feladatként leírathatjuk a 295. ének első versszakának szövegét a füzetbe. Luther Márton énekének szövege biblikus és egyszerűen összefoglalja tananyagunkat. Az éneklést a dallam nehézsége miatt csak akkor javasoljuk, ha elég idő áll rendelkezésre az alapos megtanulásra.
- Beszélgessünk a tanulókkal a keresztségről! A tankönyvi kép (47. o.) segítségével könnyen érzékeltehetjük, mit jelent az, hogy Isten gyermekei vagyunk. Utalhatunk az elsős hittankönyvre is, amelynek címe és első éneke is ezzel a témával kapcsolatos (Isten kezében – Hittankönyv első osztályosoknak). Az Istenhez tartozás örömét a jól ismert ének – Olyan örömet, mint a forrás (EÉ 571) – megtanításával is előtérbe helyezhetjük. Ha van olyan tanuló csoportunkban, aki még nincs megkeresztelve, akkor rá különösen is figyeljünk. Éreztessük a keresztség nagyszerű és páratlan lehetőségét!
- ☞ Az „Atya, Fiú, Szentlélek nevében” kifejezés azt jelenti, hogy a keresztelést nem az ember végzi, hanem Isten. A lelkész csak küldött, követ, aki által maga Isten cselekszik. Az istentiszteleten ez a mondat a kezdőének után hangzik el, Isten cselekvő jelenlétére utal.
- Beszélhetünk arról, hogy a keresztségnél használt víz a megtisztulást is jelképezi. Ha piszkos a kezünk, akkor megmossuk, és tiszta lesz. Isten is lemossa az ember minden bűnét. A keresztség így azt is hirdeti számunkra, hogy van bocsánat bűneinkre, van szabadulás a bűnből. Ezért jött el Jézus Krisztus! Lerajzolhatják a tanulók füzetükbe ezt az egyszerű kis rajzot:

- A meditáció igéiről beszélgetve elmondhatjuk, hogy Isten bennünket minden bajból és veszedelemből megment, velünk van a nyomorúság, a szomorkodás és a csüggedés idején. A gyerekek kiszínezhetik a tüzet jelképező lángokat pirossal, a víz hullámaint késsel. Lerajzolhatnak egy olyan esetet a füzetükbe, amikor a bajban velük volt az Isten.

☞ Az első feladat megoldása: *az újjászületés fürdője*. Tit 3,4-ben olvashatjuk ezt a kifejezést.

☞ A második feladatban az Atya szavával tanúskodott Jézusról, a Fiú testben is jelen volt, a Szentlélek pedig galamb formájában alászállott a mennyből. A Szentháromságot szimbolizáló rajz segítségével elmondhatjuk, hogy a Szentháromság titkát mi, emberek nem tudjuk megfejtani, de nem is ez a feladatunk. Nekünk hinnünk kell a Szentháromság egy igaz Istenben, ezt a hitet imádságban kérhetjük Istentől.

- Bemutathatunk ezzel kapcsolatosan Jézus megkeresztelkedését ábrázoló képzőművészeti alkotásokat, pl. *Joachim Patinir Jézus megkeresztelkedése* című olajfestményét. Figyeljük meg, hogyan ábrázolta a Szentháromság egy igaz Isten jelenlétét a festő a képen! Hangsúlyozzuk, hogy ez csak egyfajta emberi elképzelés, a festő fantáziájában így jelent meg ez a jelenet. Az Atya ábrázolásánál utaljunk arra, hogy Isten elképzelhetetlen az ember számára.

♪ EÉ 571. ének: Olyan örömet, mint a forrás...

Jézus megkísértése

☞ A kísértés rokon értelmű kifejezései: rosszra csábítás, próbatétel

- Érzékeltethetjük mai példákkal, mit jelent a szó. Olyan kísértéseket említsünk meg, amelyek a gyerekek számára problémát jelenthetnek. Néhány példa:

1. Kati egy délután hazafelé bandukolt az iskolából. Útközben vette észre, hogy egy pénztárca hever a földön. Körülnézett, nem látott senkit a környéken. Felkapta és kinyitotta a pénztárcát – sok pénz volt benne, papírpénz és aprópénz is. Az egyik rekeszben egy névkártyát is talált. Te mit tennél Kati helyében?

2. Jani új iskolába került szeptembertől. Még nem voltak barátai, nagyon magányosnak érezte magát. Egyszer az osztály legmenőbb fiúja, Gábor odament a szünetben Janihoz. Arra kérte őt, ha az osztályfőnök megkérdezi, ki tudja, hol volt Gábor tegnap délután, akkor Jani mondja azt, hogy Gáborral együtt biciklizni mentek. Gábor biztosította arról Janit, hogy a füllentésért beveszik őt a baráti társaságukba. Jani határozatlan. Mit tegyen? Nagyon szeretne már új barátokat... Te mit tennél Jani helyében?

3. Andrásék holnap matematikából dolgozatot írnak. András nagyon készül, ettől a dolgozattól függ az év végi ötöse. Megtanulta az anyagot, izgatottan várja a feladatsort. Amikor megkapja, örömmel veszi észre, hogy éppen azok a feladatok szerepelnek a papíron, amelyeket tegnap megoldott, édesapjával a feladatokat átnézték, és hibáit kijavították. András az iskolába is magával hozta a kész feladatsort, ott hever a megoldássor a padban. Csak ki kéne cserélni az üres lapot a padban lévő lappal, és biztos az ötös. Te mit tennél?

- Ha időnk engedi, csoportokra oszthatjuk a gyerekeket, eljátszhatják a csoportok az egyes kísértések történetét, és közösen megbeszélhetjük az előkerülő kérdéseket. A diákok maguk is írhat-

nak füzetükbe valós vagy fantázia szülte eseteket különböző kísértésekről. (Házi feladatként is adhatjuk ezt a feladatot.)

☞ A táblázat kitöltését, az összetartozó elemek megtalálását és összekötését a gyerekek egyéni vagy csoportos munkában próbálják megoldani. A kísértések jellege és ezek összefüggései még távol állnak 10-11 éves gyerekektől, de nem is lehet célunk, hogy ezt megértsék. Arra azonban, hogy melyik kérés melyik kísértési területtel van kapcsolatban, és hogyan utasítja el az adott kísértést Jézus – a táblázat megoldása során – maguktól is rájöhetnek. Mindenképp beszéljük meg a feladat megoldását!

A GONOSZ KÉRÉSE	KÍSÉRTÉS	JÉZUS VÁLASZA
Változtasd a köveket kenyérré!	HATALOM	„Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából jön.”
Ugorj le a templom párkányáról, angyalaid úgyis elkapnak!	FÖLDI JAVAK	„Távozz tőlem, Sátán, mert meg van írva: Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!”
Mindent neked adok, ha leborulsz, és imádsz engem!	LÁTVÁNYOS CSODATÉTEL	„Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet!”

☞ „Ha Isten Fia vagy...” – így szólítja meg a Sátán Jézust. Jézus istenségét kérdőjelezi meg, azt várja Jézustól, hogy bizonyítsa be, ő valóban az Isten Fia. Jézus – bár képes lenne a csodák megtételére –, ellenáll a kísértésnek, nem cselekszik a Sátán kívánsága szerint. Nem azért jött a világba, hogy a gonosz akarata szerint cselekedjen, hanem hogy megtörje a gonosz hatalmát!

- Beszéljünk a gyerekekkel a gonoszról és annak erejéről. Ne „rémtörténeteket” mondjunk, csak azt a tényt, hogy a Sátán létező hatalom, amely jelen van világunkban. Nevének jelentése „vádoló”, aki vádol bennünket Isten előtt. A gonosz minket is megkörfékeztet, bennünket is rabságában akar tartani. Gyakran embereken keresztül kísért minket a rosszra. Hangsúlyozzuk azt, hogy Jézus Krisztus legyőzte a gonoszt, így ha mi őt választjuk, akkor általa megszabadulhatunk a gonosz rabságából. Tanultuk már Jézus nevének jelentését: „szabadító”.
- A téma és a tananyag olyan sokrétű, hogy egy órában nehezen dolgozható fel. Így érdemes két órát szánni erre az anyagrészre, ahol az első órában magával a történettel foglalkozunk, a másodikban pedig a minket érő kísértésekkel.

☞ A második feladat megoldása: KÉTÉLŰ KARD.

A tanítványok elhívása

- A tizenkét tanítvány nevét kikereshetik a tanulók úgy, hogy három csoportra osztjuk őket, és megkapják a három szinoptikus evangélium megfelelő igehelyeit. Mt 10,2–4; Mk 3,16–19; Lk 6,13–16 verseiből kikeresik a megfelelő neveket, majd a táblára felírják. Így kiemelhetjük pl. Simont, aki a Péter nevet kapta, Mátét, akit Márk Léviként említ, Taddeust, akit Lukács „Júdás, a Jakab fia” megnevezéssel illet. Tanulják meg a tizenkét tanítvány nevét!
  - Jézus egyszerű embereket választ tanítványainak. Ő ad erőt a feladatok elvégzéséhez. Hangsúlyozzuk, hogy minket is kiválasztott Jézus, minket is tanítványnak hív, nekünk is ad feladatot. Megbeszélhetjük, milyen feladatokat kell nekünk elvégeznünk. A táblára felírhatjuk a Jeremiásnak adott üzenet szavait, a tanulók összeállíthatják ebből a mondatot, és beírhatják a füzetükbe. Jer 1,7: „Ne mondd, hogy fiatal vagy, hanem menj, ahova csak küldelek, és hirdesd, amit csak parancsolok!”
- ☞ Jézus azért hívta ki tanítványait megszokott környezetükből, hogy felkészítse őket arra a szolgálatra, amelyet feltámadása és mennybemenetele után kell végezniük. A tanítványok Jézussal sorsközösségben éltek, együtt járták Palesztina városait és falvait, közben hallgatták Jézus tanítását, látták a csodákat. Minderre azért volt szükség, hogy Jézus mennybemenetele után a szemtanúk hitelességével emlékezzenek vissza az eseményekre, és így tegyenek bizonyosságot Jézusról. Nekünk nem kell elhagynunk megszokott környezetünket, de nekünk is ugyanaz a feladatunk: Tanúskodnunk kell az élő Krisztusról!
- A tizenkét tanítvány nevét felírhatjuk a táblára, és korábbi hittanos tanulmányaikból mindegyik névhez írhatunk egy-egy történetcímet. Így előkerülnek a fontosabb történetekben résztvevő tanítványok, utalhatunk Jézus szűkebb tanítványi körére (Péter, Jakab, János), valamint felelevenítünk egy-egy tanítványokkal kapcsolatos történetet.
- ☞ A bibliai idézetekből aláhúzhatják a tanulók azokat a szavakat, amelyek jelzik, mit kíván Jézus az őt követőktől. A füzetbe leírhatják azt, hogy az egyes igék mire hívják fel figyelmünket. Ezek sorrendben a következők: tanítványok egymás iránti szeretete – ellenség szeretete – egymás szolgálata – kereszt felvétele (gondok és terhek felvállalása) – Jézus követése (Jézus tetteivel példát mutat nekünk) – gyümölcstermés.
- ☞ A „Hogyan lehetsz Jézus tanítványa?” kérdésnél utaljunk arra, hogy a tanítványi létforma közösségi létforma. Jézus nem magányos tanítványi életre hív, hanem közösségi életre. Jézus tanítványainak közössége a gyülekezet. Beszélgessünk a tanulókkal a gyülekezeti gyermekközösségről, a gyülekezeti hittanos alkalmakról. Javasolhatjuk nekik azt, hogy egy, még gyülekezeti közösségbe nem tartozó barátjukat vigyék el egy alkalomra. Így is terjeszthetik az evangéliumot. Érezzék meg, hogy a tanítványság nem életidegen életforma, hanem konkrét helyzetekben és feladatokban valósul meg.
- ☞ Az első feladat megoldása: APOSTOL. Az egyes sorok meghatározásai: farkasok – Péter – Jordán – Zebedeus – Genezáret – János – Galilea.
- ☞ A második feladat megoldása: „Legyetek okosak, mint a kígyók, és szelídek, mint a galambok.” (Mt 10,16) Beszélgessünk arról, mit jelent Jézusnak ez a tanácsa!

- ♫ EÉ 438. ének: Jézus hív, jertek énutánam...
- 443. ének: Vezess Jézusunk...
- 475. ének: Elfogadtál és elhívtál...

Kánai menyegző

- Lássák meg a tanulók, hogy Jézus nem életidegen aszkézist hirdet, hanem az élet örömteli megélését. Ő maga is benne van a lakodalmi sokaságban, részt vesz az ünneplésben, sőt a vizet borrá változtatja.
  - Beszélhetünk a Jézus korabeli házassági szokásokról, az esküvők jellegzetességeiről. A házasság két család megállapodásának volt az eredménye. Viszonylag korán házasodtak, a nők már tizenkét éves koruktól menyasszonyok lehettek. A vőlegény vételárát fizetett a menyasszony szüleinek. Tilos volt egy zsidó férfinak idegen (pogány) asszonyt feleségül vennie. Miután megkötötték a házassági szerződést, következett az akár 8 napig is tartó lakodalom. A menyasszonyt sűrű fátyollal borították be, majd rokonok és barátok kíséretében átvezették férje otthonába. A lakodalmi vendégek a lakodalmas házból fehér ruhát kaptak, amely a meghívott voltukat jelentette. A feleség feltétlen engedelmességgel tartozott férjének.
  - Említhetjük, hogy Jézus tanításában sokszor megjelenik az esküvő képe. Jézus a vőlegény, aki vár bennünket – a menyasszonyt – az országába. Legjellemzőbb a királyi menyegző példázata (Mt 22,1–13, Lk 14,16–24), ezt felidézhetjük a tanulóknak, vagy kiadhatjuk házi feladatként ennek elolvasását és írásbeli rövid tartalmi összefoglalását.
  - A házasságról szóló keresztyén tanításra is utalhatunk. „A férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté” – olvashatjuk 1Móz 2,24-ben a házasság bibliai megalapozását. A templomi esküvőn a házaspár Isten áldását kéri arra a szövetségkötésre, amelyben férfi és nő megvallja, hogy szeretik egymást, a földi életben egymás társai kívánnak lenni, felvállalják a másikat örömeivel, bánataival együtt, és halálig tartó hűséggel ragaszkodnak egymáshoz. Isten rendje a házasság, amely a földi életben sok boldogság és öröm forrásává válhat.
  - Mai világunkban is léteznek csodák. Ezek egyrészt olyan események, ahol ténylegesen a természet törvényeinek áthágása történik (pl. gyógyulások), de Isten általában nem direkt módon szól bele világunk és életünk alakulásába. Amit mi „véletlennek” és a „szerencsének” nevezünk, gyakran Isten csodája és gondviselése.
- ☞ Észrevették Jézus csodáját: Mária, szolgálók, tanítványok. Nem vették észre Jézus csodáját: násznagy, vőlegény, esküvői sokadalom. Jellemző, hogy az esküvői sokadalom semmit nem érzékel a történetekből!
- ☞ Mai világunkban is sok jel mutat Istenre, illetve Krisztusra. A természet, a teremtett világ szépségei és összefüggései mögött Istent fedezhetjük fel: a körülöttünk élő emberek tanúságtételei is jelzik azt, hogy a Krisztusban való hit életek valós erőforrásává válhat. Isten szívbe írott törvényéről tanúskodik lelkiismeretünk. Az egyház és a gyülekezetek léte, 2000 éves története is jelzi Isten gondviselését. A Biblia számunkra is bizonyosságot tesz Jézusról.
- ☞ A 2. feladat ellenőrzése során hangsúlyozzuk, hogy Jézus nem varázslással vagy valamilyen mágiaival tesz csodát, hanem egyszerűen, szavakkal vagy érintéssel. A csodatételt soha nem a maga dicsőségére teszi, hanem Istenre mutat vele. Fontos, hogy meggyógyul a beteg ember, hogy nem maradjon szegyenben az elfogyott bor miatt Kánában, de a legfontosabb, hogy Krisztusban való hit támad.

- Az is jellemző, mikor nem tesz csodát Jézus. Ő nem „csodaautomata”, „csodaküldő szolgálat”, aki akkor, amikor valaki csodát kér, rendelésre szállít. Csodáinak célja van: a csodák jelek, amelyek a csodatévő személyére (Jézusra) irányítják a figyelmet. Öncélúan nem tesz Jézus csodát.

♪ EÉ 364. ének: Öröm van nálad...

Názáreti prédikáció

- Az órát kezddhetjük úgy, hogy az egyik tanulót kihívjuk, és egy kis papíron átadjuk a feladatot. Mondd azt magadról, hogy te vagy a világ legokosabb tudósa, aki minden kérdésre tudja a választ, és megold minden problémát! Miután ezt elmondta magáról a kiválasztott tanuló, a többi tanulónak erre a kijelentésre kell reagálnia. Ezzel a kis példával érzékeltethetjük: Jézus Názáretben, rokonai és ismerősei között lépett fel azzal az igénnyel, hogy ő a Messiás. Természetes emberi reakció volt a hitetlenség.
  - A „Senki sem próféta a maga hazájában” közmondás is ezt a meg nem értettséget szemlélteti. Arra utal, hogy a saját környezetében sokszor nem értik meg és elutasítják az embert akkor, ha valami mást, valami szokatlant hirdet vagy cselekszik.
- ☞ Beszéljünk az ézsaiási próféciában olvasottakról! Kiemelhetjük, hogy Jézussal Isten Szentleke van, és küldetésben jár. Szegényekhez, foglyokhoz, vakokhoz és megkínzottakhoz érkezett, azaz minden olyan emberhez, aki bajban van, és Isten kegyelmére szorul. Példákkal szemléltethetjük, mit jelent életünkben a vakság, a megkínzottság, a fogság. A gyerekek saját kis történeteiket is elmondhatják, milyen konkrétumokban nyilvánul meg az, hogy vakok, foglyok és megkínzottak vagyunk. (Pl. fogság – nem tudok úgy elmenni egy hírlapárus mellett, hogy ne vegyek kosárlabdakártyákat, pedig tudom, hogy a családnak nincs erre pénze.) Így érzékelhetik, hogy minden ember vakságban, fogságban, szegénységben szenved, és szüksége van az Úr Felkentének örömeire. Az Úr kedves esztendeje a Messiás elérése idejére, ennek beteljesüléséről, elérkezéséről beszél Jézus. Érdemes ezt a felolvasott próféciát kívülről is megtanulni.
- Itt kerül elő először a megkövezés, így érdemes néhány mondatot erről a „kollektív kivégzési módszerről” is szólni. A megkövezést a törvény írja elő istenkáromlásért, bálványimádásért, a szombat megszegéséért és még egy-két, a törvény által súlyos bűnnek számító tettért. A megkövezést az „Irtsd ki magad közül a gonoszt!” parancsnak engedelmessé tették. Minden településen kívül volt egy magaslat, ahonnan az elítéltet le kellett taszítani. Ha a magaslatról leesve nem halt meg, akkor először az egyik tanú, majd az egész közösség elkezdte kövekkel dobálni az elítéltet. Általában meghalt a megkövezett, bár tudunk olyan esetekről is, amikor túlélte (pl. Pál apostol). Názáret egy magas hegyektől körülvett völgyben fekszik, itt sok hely adódott a megkövezéshez.
- ☞ Jézus nem tett csodát Názáretben. Ő nem azért jött, hogy csodákat tegyen, hanem azért, hogy hirdesse az Úr kedves esztendejét, az Isten kegyelmét. A legnagyobb csoda az, hogy közénk érkezett. Ezt hallhatták a názáretiek. Vagy hisznek ennek, vagy nem. Ha csodát tett volna, akkor a hitetlenség miatt a gonosztól származónak is tarthatták volna csodatételét. Természetesen ezeket a gondolatokat nagyon szemléletesen és egyszerűen kell elmondani a tanulóknak!

- A zsinagóga kapcsán beszélhetünk a zsidó vallási élet jellegzetes tárgyairól, a hétkarú gyertyatartóról, az imaszíjakról, a ruhabojtokról, Mózes székéről, a tekercsekről, a tóraszekrényről, a Tóra olvasását megkönnyítő ujjról. A zsidó vallás jellegzetes eseményei közül megemlíthetjük a *bar micvát*, amikor a zsidó ifjú felnőtt tagjává válik a közösségnek. Szemléltessük szavainkat képekkel! Ha lehetőség van rá, az órán a tanulók készíthetnek hurkapálcikából és papírból kis tekercset, amelyre ráírhatják a felolvasott ézsaiási prófécia szavait.
  - A szombatnapi nyugalomra vonatkozó törvényekről is beszélhetünk. Pénteken napnyugta előtt hatszor fújták meg a kürtöket, hogy a szombat érkezését jelezzék. A háziasszonyok pénteken megfőzték a szombati ételeket, elhozták a szombati vizet a kútról, meggyújtották a gyertyát. Szombaton csak meghatározott és pontosan megszabott dolgokat lehetett végezni, aki ezt a törvényt megszegte, azt megkövezték. Ilyen rendelkezések pl. „Lakóhelyeteken sehol se gyűjtsatok tüzet szombaton!” (2Móz 35,3) „Nem szabad a szombat beköszöntése után fáklyafény mellett olvasni, mert esetleg megigazítjuk a fáklyát, holott annak megérintése szombatnapon tilos.” (Talmud)
- ☞ A tanulóknak elbeszélésünk alapján kell a zsinagógai istentisztelet rendjét összeállítani. Az adott vonalakra csak a vázlatpontokat írják fel: hitvallás – imádság – áldás – felolvasás a Törvényből – felolvasás a prófétai tekercsekből – igemagyarázat. Nem az a lényeg, hogy ismerjék pontosan ezt a rendet, hanem az, hogy felismerjék: Isten tisztelete egy meghatározott, szép és jó rend szerint történik. A hét rendjéhez az is hozzátartozik, hogy a zsidók részt vettek az istentiszteleti alkalmon.
- ☞ A zsinagógai istentisztelet rendje: az istentisztelet a hitvallás elmondásával kezdődött, amelyet egy, a zsinagógai elöljáró által kijelölt résztvevő dicsőítésekkel vezetett be, majd az egész közösség együtt elmondta a Sömát. Ezután egy imádság következett, majd az ároni áldást mondták el. Ezt a felolvasás követte. Először a Törvényből (Tóra) olvastak fel héberül folytatólagosan előírt szakaszokat, majd ezeket mondatonként arám nyelvre fordította egy képzett tolmács. A prófétai tekercsekből szabadon választott szakaszt lehetett felolvasni, és ezt pár mondatos, egyszerű és egyértelmű magyarázat követte. Ezután a gyülekezet felállt, és a tekercseket visszahelyezték a szekrénybe.
- ☞ Az első feladat átbeszélésére fektessünk nagy hangsúlyt! Láttassuk a vasárnap jelentőségét és a vasárnapi istentisztelet szerepét. A vasárnapi istentisztelet rendje (vázlatosan): kezdőének – énekverses rend (bevezető ige – bűnvallás – kegyelemhirdetés) – imádság – oltári ige felolvasása – hitvallás – ének – szószéki ige felolvasása – igehirdetés – rövid ének – hirdetés – szószéki áldás – gyülekezeti ének – imádság – Miatyánk – áldás – ének.
- ☞ A második feladat megoldása:

JERUZSÁLEMI TEMPLOM	TEMPLOM ÉS ZSINAGÓGA	ZSINAGÓGA
Áldozatok bemutatása Papok és lévíták Szentek szentje Páratlan	Szombat megünneplése Hétkarú gyertyatartó Külön hely a nőknek	Kapernaum, Názáret Gyermekek oktatása Templom felé néző bejáratú ajtó Szombaton, hétfőn és csütörtökön istentisztelet

♪ EÉ 393. ének: Nem látták benned, csak az ács fiát...

Ismétlő feladatok

1. A feladat megoldása

Csak Jézusra vonatkozik	Jézusra és Keresztelő Jánosra is vonatkozik	Csak Jánosra vonatkozik
Isten Fia	Próféta	Gyermekkorát a pusztában töltötte.
Világ világossága	Térjetek meg!	Keresztel
Ő az út	Tanítványai vannak	Útkészítő
Galileában nevelkedett	Születését angyal jelezte	Édesanyját meglátogatták

Némelyik meghatározás hovatarozása még magyarázatot igényel. Konkrétan nem került elő az, hogy Jánosnak is voltak tanítványai, és a „Térjetek meg!” felszólítást is valószínűleg csak Jánosnak tulajdonítják az eddig tanultak alapján. Ezzel kapcsolatban elmondhatjuk, hogy Jézus is, János is az Istenhez térést hirdette, csak valószínűleg másban látták ennek megvalósulását.

2. A feladat megoldása

párkány	Jézus megkísértése
átment	Názáreti prédikáció
kisebb-nagyobb	Keresztelő János útkészítő munkája
otthagyták	A tanítványok elhívása
kedves esztendő	Názáreti prédikáció
gyönyörködöm	Jézus megkeresztelése
magas hegy	Jézus megkísértése
zsinagóga	Názáreti prédikáció
métréta	Kánai menyegző
hittek benne	Kánai menyegző

3. A feladat megoldása

Térjetek meg	Egészen közel van	Mennyek országa
Megváltottalak	Neveden szólítottalak	Enyém vagy
Csak az Urat, a te Istenedet	Imádd	Szolgálgj
El akartok menni?	Kihez mehetnénk?	Örök élet beszéde
Úr Lelke	Felkent	Evangéliumot hirdessek

4. A megoldás: ESSZÉNUSOK. A vízszintes sorok szavai:

Mester – szombat – halász – víz – kenyér – János – saru – sáska – orvos – kígyó.

Néhány érdekességet megemlíthetünk a tanulóknak erről a zsidó vallási csoportosulásról. Az esszénusok a pusztában, a Holt-tenger melletti Kumránban éltek, hogy ily módon is elhatárolják magukat a „bűnös Jeruzsálemtől”. A közösség tagjai férfiak voltak, akik sátrakban és barlangokban laktak, nem házasodhattak, vagyonközösségben éltek, és tekercsek másolásával foglalkoztak. Nem fogadták el a jeruzsálemi papságot, magukat tartották az igazaknak, a kiválasztottaknak. Ők is várták a Messiás érkezését, aki szerintük hozzájuk fog eljönni. Az esszénusok vallási közösségéről a Biblia nem tesz említést. 1948 óta tudjuk, hogy valóban léteztek. Ekkor találták meg ugyanis azokat a barlangokat, ahová tekercseiket és agyagkorsóikat rejtették. Később megtalálták azt a kolostort is, ahol a tekercsek másolását végezték.

5. A „kakukkojtások”

- I. Máté – mert a többi felsorolt tanítvány foglalkozása halász, Máté pedig vámszedő.
- II. Ló – mert a többi felsorolt állat a zsidók áldozati állata, a ló pedig nem.
- III. Bénák – mert ők nem szerepelnek a názáreti prédikációban külön megemlítve, a többiek igen.
- IV. Jó fa – mert a többi felsorolt szerepel a megkísértés történetében, ez nem.
- V. Tűz – mert ez nem tartozik az „én vagyok”-mondásokhoz.
- VI. Orgona – mert ez nem szükséges a keresztséghez.

„JÖJJETEK ÉNHOZZÁM MINDNYÁJAN!”

A béna meggyógyítása

- A könyv következő négy fejezete Jézus működésének „hétköznapijait” idézi föl. Az első, bevezető óra az alaphangot adja meg, és kijelöli a figyelem fő irányait.

☞ Támaszkodva a tanulók előismereteire és az előző leckékre beszéljünk arról, mi jellemzi azt a három évet, amíg Jézus az országban emberek között jár.

Mt 4,23–25 röviden összefoglalja mindazt, amiről a továbbiakban részletesen szó lesz. Emeljük ki belőle a következőket: Jézus az emberek között jár, tanít és gyógyít, az emberek hozzá visznek minden szenvedőt, és követik Jézust.

Beszéljünk arról, hogy Jézus örömhírt hozott az embereknek, és minél többeknek el akarja mondani. Ezért járja az országot, igyekszik sok helyen sokféle emberrel beszélni. A tanulók bizonyára tudnak már példát mondani erre, de a továbbiakban újabb történeteket is megismernek majd.

Jézus tanít: elmondja az embereknek, azért küldte őt Isten a világba, hogy megmutassa nekik az Atya szeretetét. Azt akarja, hogy az emberek megértsék, szívükbe zárják ezt az örömhírt.

Jézus azért gyógyít, hogy az emberek jobban átérezzék, kézzel foghatóbbá váljon számukra Isten szeretete. A csodák hatalmát is jelzik.

Mai vonatkozásként említsük meg, hogyan jut el ma Isten örömhíre az emberekhez. A Szentíráson keresztül, a hirdetett igében szólít meg minket Isten. Ebbe beletartozik a hittanóra is! Az emberek pedig érzik, hogy Jézustól valami egészen különleges ajándékot kaphatnak. Olyat, amit senki mástól: az Isten szeretetét. Ezért követik, hallgatják őt. Odaviszik azokat is, akiknek különösen nagy szükségük van erre a szeretetre.

- A béna meggyógyításának története nem csak egyszerű gyógyítás. Megtaláljuk benne mindazokat a szempontokat, amelyeket Mt 4,23–25 alapján megbeszéltünk. Ezért jó illusztráció ez a történet, ebből a szempontból foglalkozunk most vele!

☞ Mk 2,1–12-ben a következő versekben van szó ezekről a témákról: a tanításról: 2.8–10; a sokaságról, szenvedőről: 2–4; a gyógyításról: 5.11; Jézus követéséről: 1–2.12.

☞ Mk 2,1–12-ből emeljük ki az előzőeken kívül:

Az emberek vágnak Jézus közelségére, ezért van akkora tömeg a házban.

A négy barát nem adja föl, hiszen maximálisan bíznak abban, ha sikerül eljutni Jézushoz, ő biztosan meggyógyítja a beteget.

A tömeg van olyan önző, hogy nem nyit utat a hordágyat cipelő barátoknak; viselkedésükben valószínűleg a bűnös megvetése is szerepet játszik.

Az írástudók jól tudják, hogy egyedül Isten bocsáthatja meg a bűnöket. Megdöbbennek, hogy Jézus az ő nevében szól. A gyógyítás jele megerősíti Jézus isteni hatalmát.

- A bűnbocsánatról érdemes elbeszélgetni, nem komoly magyarázat formájában, hanem a tanulók élményeire építve. A lelkiismeret-furdalástól néha könnyek között kéri a gyerek szüleit: bocsáss meg! A megbocsátás felszabadít, nyugalmat ad, olyan jó ilyenkor átölelni egymást, átérezni a szeretetet, elfogadást.
- Ha a csoport érdeklődik, megemlíthetjük, hogy ma a betegségek egy részéről egyértelmű, hogy nem függ össze az ember viselkedésével. A vírusfertőzést pl. bárki megkaphatja stb. De mai napig is komolyan figyelembe kell venni, hogy sok betegség összefügg az emberek életmódjával, önmaguk és környezetük iránti felelős életükkel. Pl. káros szenvedélyek következménye lehet a rák, az AIDS; balesetek sorát okozza bűnös felelőtlenség, erőfitogtatás, kivagyiság stb.

☞ A rejtvényfeladat megoldása: Kelj fel, fogd az ágyadat, és menj haza!

♪ EÉ 48. ének: Nagy hálát adjunk az Atyaistennek...

81. ének: Úristen, most eléd lépek...

258. ének: Új világosság jelenék...

321. ének: Szívemet hozzád emelem...

327. ének: Átölelt Isten nagy kegyelme...

Keresztelő János fogsága

☞ Az első feladat célja a Keresztelő Jánossal kapcsolatos eddig elhangzott történetek rövid összefoglalása, hiszen ezek Jézus életével párhuzamosan jelentek meg a könyvben.

Az első idézet, a Jánosra vonatkozó prófécia (Lk 1,76) Jézussal való kapcsolatára, vele való feladatára utal. A második János prédikációjából vett részlet (Lk 3,8), amely azt mutatja, hogy János végzi a rá bízott feladatot. A harmadik (Mt 3,14) Jézus megkeresztelésekor hangzik el, és világosan kifejezi az erőviszonyokat: János a próféta, a küldött, Jézus pedig hatalmasabb nála: Isten Fia.

Először János börtönbe kerülésének történetéről beszéljünk. Mutassunk rá, hogy János próféta, aki Isten törvényét hirdeti az embereknek. Ahogy a régi próféták intették a királyokat, úgy emel szót most János is az ellen, ami törvénybe ütközik, és megbotránkoztatja a népet. Ez hozzátartozott a próféta feladatához. Isten így figyelmezteti az embert, hogy lehetősége legyen megtérni.

- Mk 6,20-szal kapcsolatosan játszathatunk a tanulókkal szerepjátékot: Heródes és János között zajló párbeszédet. Vegyék figyelembe a tanulók mindazt, amit Heródesről, az ő életmódjáról tudnak, de azt is, hogy János életének fő feladata nem Heródes intése, hanem útkészítés. Vajon János hogyan beszél Heródesnek Jézusról?

☞ Mielőtt Lk 7,18–23-at elolvasnánk, próbáljanak a tanulók elgondolkodni és választ adni a két tankönyvi kérdésre. Válaszuk tükrözi saját tudásukat és saját érdeklődésüket is, ami további beszélgetésekre ad lehetőséget.

- Keresztelő János Jézushoz intézett kérdése azért különösen fontos, mert hitkérdés. Nemcsak Jánosnak kell megbirkóznia kétségeivel, hanem mindannyiunknak. Ha elképzeléseink és a megtapasztalt dolgok között nagy a különbség, akkor nehéz hinnünk. De vajon helyesek-e az elképzelések? Miből táplálkoznak?

- ☞ A János kétségeivel kapcsolatos táblázatba Mt 3,5–12 alapján írjuk be:
János Jézusról – eljövendő harag, fejsze a fák gyökerén, a pelyvát megégeti olthatatlan tűzzel...
Jézus ezzel szemben gyógyítja a gyengét, a beteget, segít a bajban, és örömhírt hirdet.
- János példája mutatja, hogy Jézustól sokan mást várnak, máshogy képzelik, mint amilyen valójában. Leírathatjuk a tanulókkal, milyennek képzelik Jézust, mit várnak tőle. Év végén újra elővehetjük ezeket a jegyzeteket, és összehasonlíthatjuk mindazzal, amit róla tanultunk.
- ☞ Lk 7,22 olyan csodákat emel ki, amelyek Jézus irgalmas szeretetét mutatják. Szavaival az ézsaiási próféciaakra utal, amelyekkel a tanulók Jézus názáreti prédikációja kapcsán foglalkoztak. Jézus tehát beteljesíti azokat a próféciaikat, amelyek alapján János beszélt róla. Boldog az, aki ezt felismeri és elfogadja, aki örömmel fogadja ezt az irgalmas szeretetet, nem utasítja el, mondván: én mást vártam (23. vers).
- ☞ János halálával kapcsolatban beszéljünk arról, hogy azért végzik ki a prófétát, mert Heródes és Heródiás bűnére rámutat. Heródiás inkább szeretné elfedni, nem akar újra és újra szembesülni vele. Úgy véli, jobb neki, ha nincs, aki felemlegesse. Így lesz a házasságtörő gyilkossá is.
Heródes felelőtlen ígéretéről is elgondolkozhatunk. Arról, hogy nem akart változtatni kimondott szaván, pedig érezte, hogy nem lesz jó vége. Mi kötelez minket inkább? Embereknek akarunk tetszeni, vagy Istennek?
Emeljük ki, hogy a próféta kiszolgáltatott a földi hatalomnak, de látnunk kell, hogy az Isten által rábízott feladatot már elvégezte.
- ☞ A rejtvény megfejtése: Mahérusz vára.
- ♫ EÉ 400. ének: Jézus, mennynek ragyogása...
449. ének: Fel, mert az irgalom percei múlnak...
450. ének: Gyorsan folyó időmet...

Nikodémus

- Használjuk ki, hogy Nikodémus személyéhez kapcsolódva beszélhetünk a zsidó nép vezetőiről, ami később folyamatosan a segítségünkre lesz. A továbbiakban támaszkodunk ezekre az ismeretekre. Ez a célja a tankönyvi lecke első részének.
- ☞ A kérdéseket úgy fogalmazzuk, hogy egyben információt adjanak az adott tisztségről, magyarázzák, hogy az illetőnek milyen szerepe volt a nép életében. Irányítsuk rá ezekre a figyelmet. Néhány mondattal ki is egészíthetjük. (Az évszámok csak tájékoztatásul szerepelnek a hitoktató számára, a tanulóknak arra hívjuk föl a figyelmét, hogy Jézus működése és halála is ezen uralkodók idejére esik.) Császár: Tiberius (Kr. u. 14–37); helytartó: Pontius Pilátus (Kr. u. 26–36); negyedes fejedelem Galileában (apja, Nagy Heródes birodalmának negyede fölött uralkodhatott): Heródes Antipás (Kr. e. 4 – Kr. u. 39); főpapok: Annás, majd őt követően veje, Kajafás.
- Nikodémus alakja egyedülálló az evangéliumokban, hiszen mint buzgó farizeus és a nagytanács tagja megy el Jézushoz, és őszinte érdeklődéssel beszélget vele. Alakja ismét felbukkan majd a szenvedéstörténet során.

- A Nikodémussal folytatott párbeszéd stílusa az elvont gondolkodást igénylő megfogalmazás miatt nehezen érthető a tanulók számára. Egyik leglényegesebb vonása, az újjászületés fontossága viszont jól kiemelhető az első nyolc versből. A folytatással ne terheljük a tanulókat!
- ↻ A találkozás körülményeiről, Nikodémus személyéről beszéljen a hittantanár, de a párbeszédet magát az evangéliumból célszerű elolvasni. Ne hagyjuk magukra ebben a tanulókat, először olvassuk föl a szöveget, adjunk utána időt arra, hogy a tanulók újraolvassák, és esetleg megfogalmazzák kérdéseiket is.
- Az ezt követő beszélgetés során hangsúlyozzuk, hogy hinni többet jelent, mint ésszel egyet s mást tudni Jézusról. Hiszen Nikodémus látta a jeleket, amelyeket Jézus tett. Ebből pedig levonta a következtetést: Jézusnak Istentől kellett jönnie. Jézus azt mondja, ennél többre van szükség. A hithez, Isten országának meglátásához, megéléséhez, szükségünk van Isten Szentlelkére. Ezt nem elég tanulni. (Ezért nem találó a hittanóra elnevezés sem.) Nem elég Jézusról hallani, vele személyes találkozásra van szükség. Imádságban kérhetjük ezt tőle.
- ↻ Az újjászületés alapvető változást hoz: Jézushoz fordítja az embert. Ez nem kívülről látható változás, nem is érzés. Belső változás, „szívcsere”, amit hinnem lehet, hogy megtörtént.
- ♪ EÉ 75. ének: Úr Jézus, hozzád kiáltok...
306. ének: Készülj, lelkem, Jézusodhoz...

Ötezer ember megvendéglése

- ↻ A választási ígéretek jobb étellel kecsegtetnek, magasabb fizetésekkel, olcsóbb árakkal, szebb, békésebb jövővel. A tanulók számára legyen egyértelmű: Jézust ez a csodája ideális földi királlyá tenné. 5000 ember megvendéglése a kenyér szaporításával ma is a legjobb választási fogás lenne.
- ↻ A megkísértés történetéből idézzük föl, hogy Jézus nem akar földi király lenni. Ennek feltétele lenne a kísértő előtti leborulás, ami Jézus küldetésének teljesítését tenné lehetetlenné. Emeljük ki azt is, hogy Jézusnak ugyan hatalmas lenne kenyérré változtatnia köveket, de ezt saját céljaira nem teszi meg. Nem engedi, hogy a testi dolgok a lelkiek elé kerüljenek. A témát záró kérdés kapcsán pedig beszéljünk arról, hogy Jézus tisztában van az ember szükségleteivel, az összegyűlt sokaságot nemcsak tanítja, hanem testileg is táplálja. A jelet pedig nem önmagáért teszi, hanem az emberekért.
- Jézus azt akarja, hogy az ember részt vegyen gondoskodó munkájában. Ezért adja a feladatot tanítványainak. Ma is szüksége van az ember munkájára. A mindennapi kenyér nem „sült galamb”. Isten azonban megáldja, eredményessé teszi az ember munkáját.

↻ A feladat megoldása:

Fülöp	Azt nézi, ami hiányzik.
András	Megnézi, mi van, de kevesli, nem látja a meglévőben a lehetőséget.
Jézus	Felhasználja azt, ami van, megszorítja az Atya áldásával.

↻ Jézus imádkozni megy a hegyre.

- ☞ A fiú szemszögéből elmondott történetben kerüljön hangsúly a dilemmára: odaadom-e Jézusnak az ennivalómat? Hiszen akkor én is éhen maradok! Mi ez a kevés ennyinek, jobb, ha feltűnés nélkül megeszem én magam! Odaadom-e Jézusnak az ennivalómat? Milyen jó lenne, ha elosztaná, és mindenkinek jutna! Ha nem adom, talán miattam nem tenne csodát? Hasonló a helyzet ma velünk: szerény képességeinket, tehetségünket szolgálatába állítsuk-e?
- ☞ A keresztrejtvény megfejtése: *úrvacsora* (Úr, kenyeret, követ, hal, C, este, János, András, próféta). Ennek kapcsán beszélgethetünk arról, hogyan ad Jézus ma is táplálékot, kenyeret és bort az úrvacsorában.
- ♫ EÉ 71. ének: Urunk, hála, hogy te táplálsz...

A Hegyi beszéd

- A Hegyi beszéd egyes képei hozzátartoznak a bibliaismeret alapjaihoz, de az ötödik évfolyamos tanulók számára nem elég cselekményes, sok apró képét nincs türelmük alaposan végignézni. Ezért javasoljuk a következő feldolgozási módszert:
  - Rövid előkészítés: elevenítsük fel, mit tudnak már tanulóink a Hegyi beszédről. Nézzük meg a tankönyvi képeket, az alattuk szereplő és a kiemelt igéket. Ezek alapján beszélgetünk arról, mire biztat minket a Hegyi beszéd. Mondjuk el röviden a tankönyv alapján, hogy milyen stílusú, tartalmú gyűjteményről van szó. Olvassák el a tanulók otthon a szöveget, méghozzá esetleg többször is, minél alaposabban, hiszen az órán nagy vetélkedő lesz belőle.
  - Rendezzünk nagy (egész órás) csapatversenyt – hogy senki se csak a maga tudására legyen utalva. Ehhez feladatötleket az alábbiakban közlünk. (A feladatok a torpedót és a szövegkiegészítést kivéve elég, ha szóban hangzanak el. Választ kérhetünk írásban, csoportmegbeszélést követően, de sokkal pergőbb, ha szóban válaszol az, aki a megoldást leghamarabb tudja. Ez esetben a csapatok együtt gyűjtik a pontokat, de mindenki saját felelősségére jelentkezhet. Erősen a csoporttól függ, melyik módszer a célszerűbb.)
  - Az olvasás után otthon, újságokból, prospektusokból keressenek képeket, amelyeket hozzanak magukkal a következő órára. Csoportmunkában készítsenek kollázst, amelybe a Hegyi beszédből kiemelt mondatokat is beleilleszhetnek.
  - A verseny után néhány képet emeljünk ki, amelyekről részletesebben is beszélgetünk, és jelentését körbejárjuk. Hogy melyek legyenek ezek a képek? Csoportonként változó. Engedhetjük a tanulókat választani. Kérdezzük meg tőlük, melyik az a fejenként három kép, amelyről úgy érzik, nekik szól, vagy nem értik, de kíváncsiak lennének rá. A 6-10 legtöbbek által választott gondolatról beszélgetünk. Javasoljuk, hogy a tárgyalt képek között szerepeljen a só és a világosság, a szálka-gerenda hasonlata, az arany szabály, valamint a kősziklára épített ház példája. Tegyük fel mindig a kérdést: mit jelentenek ezek a képek a mi hétköznapi életünkben?
  - Végül a mai életből vett kis jeleneteket állíthatnak össze a tanulók, amelyek egy-egy részhez kapcsolhatók. A többiek feladata kitalálni, hogy mely verseket illusztrálja a játék.
- A további témáknál ügyeljünk arra, hogy az anyaghoz jól illeszkedő részeket újra fölidézzük. Az Úrtól tanult imádságra szánjunk egy külön órát. Ehhez javaslat a vetélkedő leírása után található.
- ♫ EÉ 48. ének: Nagy hálát adjunk az Atya Istennek...
 286. ének: Van örök kincsünk becsesebb...
 294. ének: Boldog, aki hallgatja...
 473. ének: Ízt ad a só, megtart...

VETÉLKEDŐKÉRDÉSEK (a megoldások dőlt betűvel szedve)

Totó (írásban javasoljuk, kérdésenként 1-1 pontot ér a jó megoldás)

- 1) Kinek mondja majd Jézus: „Sohasem ismertelek titeket”?
  1. *Akik azt hajtogatják, „Uram, Uram...”*
  2. Akik a Mammonnak szolgálnak.
  - x. Akik nem bocsátanak meg ellenségeiknek.
- 2) Miért jött Jézus?
  1. Hogy érvénytelenné tegye a törvényt.
  2. *Hogy betöltse a törvényt.*
  - x. Hogy új törvényt adjon.
- 3) Mikor békülj meg ellenfeleddel?
  1. A bíró előtt.
  2. Az oltár előtt.
  - x. *A közös úton.*
- 4) Mit mond Jézus tanítványainak, milyenek kell lenniük?
  1. Bűnbánóknak.
  2. *Tökéleteseknek.*
  - x. Igazságosoknak.
- 5) Jézus szerint mennyivel nem tudjuk meghosszabbítani az életünket?
  1. Egy perccel.
  2. Egy centivel.
  - x. *Egy arasszal.*
- 6) Hová építi a bolond ember a házát?
  1. *Homokra.*
  2. Iszapra.
  - x. Kőre.
- 7) Mit ne dobjunk a disznók elé?
  1. *Gyöngyöt.*
  2. Drágakövet.
  - x. Korpát.
- 8) Hogyan esküdjünk?
  1. Égre-földre.
  2. Ne hamisan.
  - x. *Sehogyan sem.*
- 9) Hogyan adakozzunk?
  1. Hogy lássák az emberek.
  2. *Hogy ne tudjon róla a bal kezünk.*
  - x. Hogy tudjanak róla a papok.

Torpedó

	a	b	c	d	e	f	g
1		A					
2							
3		T	E	S	T		
4							
5			L	Á	M	P	Á
6	S	A					
7						A	
8	S	Z	E	M			

A csapatok felváltva kérnek egy-egy mezőt. Az ott lévő betűt felírjuk a táblán elkészített hálóba. A fokozatosan kirajzolódó betűsorból melyik csapat tudja megmondani a megoldást? Minden csapat csak akkor kísérrelheti meg a megfejtést, amikor ő van soron. A jó megoldásra 5 pontot adhatunk.

Kakukktojás

(Megoldásonként 1-1 pont, ha indoklást is kérünk, akkor arra újabb 1-1 pont.)

1. kőszikla, árvíz, ház, *nap*, szél, homok
2. kapu, *torony*, kárhozat, élet, út
3. ország, akarat, *erő*, kísértés, gonosz, kenyér
4. *lakat*, tolvaj, rozsdá, moly, kincs
5. kutya, disznó, szent, gyöngy, *világ*
6. kenyér, kő, hal, *háló*, kígyó

Ki, mi vagyok?

Olvassuk sorban a meghatározásokat, közben kis szünetet tartva. Melyik csapat tudja leghamarabb, azaz legkevesebb információból a megfejtést? (Az első definíció után 5 pont, minden további segítség után egyel kevesebb pontot ér a megoldás. Hogy több csapat is törhesse a fejét, aki tudja, súgja csak meg, így a többiek tovább játszhatnak. Amelyik csapat egyszer tippelt, az abban a körben még egyszer már nem próbálkozhat.)

Azokért vagyok, akik a házban vannak. A szolgálatban elemészttem magam. Fényt viszek az emberek életébe. Nem rejtenek véka alá. Lángoló természetem van. Tartóban a helyem. (*Gyertya*)

Tisztának kell lennem. Párban járok. Tükör vagyok. Van bennem valami. Ha megbotránkoztatlak, vess el magadtól. Vedd ki belőlem a szálkát. (*Szem*)

Tágas vagyok. Csábító vagyok. Rajtam nincs sok akadály. Sokan választanak engem. Sokan járnak rajtam. Kárhozatba viszek. (*Széles út*)

Moly nem esz meg. Rozsdá nem emészt. Tolvajok nem ásnak ki. Nem lopnak el. Ahol én vagyok, ott van a szíved is. A mennyben vagyok. (*Igazi kincs*)

Nem vagyunk a legértékesebbek. Nem a földön vagyunk. Nem vetünk. Nem aratunk. Csűrbe sem takarunk. Mennyei Atyánk eltart minket. (*Égi madarak*)

Magasan vagyok. Nem magamtól jöttem létre. Nem lehet engem elrejteni. Messziről látszom. Emberek élnek bennem. Utcáim vannak. *(A hegyen épült város)*

Szép vagyok. Ma még vagyok. Semmi munkám nincs. Rövid életű vagyok. Szébb vagyok, mint Salamon. Holnap kemencébe vetnek. *(Mezei liliomok)*

Villámkérdések (megoldásonként 1-1 pont)

Mire való a megízetlenült só? *(Semmire, kidobják és eltapossák.)*

Mitől lesz egész tested világos? *(Tiszta szemtől)*

Kik kérdezzetik: „Mit együnk”? *(Pogányok)*

Hol imádkoznak a képmutatók? *(Az utcasarkon, a zsinagógában)*

Melyik a tudatlan kéz? *(Bal)*

Hogyan ragyogjon a világosságotok az emberek előtt? *(Hogy lássák jócselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.)*

Szópárok

A megadott szópárok szerepelnek valamelyik mondatban. Melyikben? (Megoldásonként 2-2 pont.)

IGEN – IGEN, NEM – NEM

Ellenben a ti beszédeitekben az igen legyen igen, a nem pedig nem... (Mt 5,37)

JÓ – JÓ, ROSSZ – ROSSZ

Tehát minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem. (Mt 7,17)

NE – HOGY NE

Ne ítéljetek, hogy ne ítéltessetek! (Mt 7,1)

Mi a kérdésem?

Az elhangzó válaszmondat alapján kell a kérdést kitalálni. (Kérdésenként 2-2 pontot adhatunk.)

Aki azt mondja, bolond. *(Ki méltó a gyehenna tüüzére?)*

A régieknek. *(Kiknek mondatott meg?)*

Hiszen egyetlen hajad szálát sem tudod fehérré vagy feketévé tenni. *(Miért ne esküdjünk?)*

Azokért, akik üldöznek titeket. *(Kikért imádkozzunk?)*

Mert tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt még kérnétek tőle. *(Miért ne szaporítsuk a szót, ha imádkozunk?)*

Mert a holnap majd aggódik magáért: elég minden a napnak a maga baja. *(Miért ne aggódjunk a holnapért?)*

Szövegkiegészítés

Ennél a feladatnál a legkézenfekvőbb a boldogmondásokat hiányosan a tanulók elé adni. Hiányozhat hol a mondat első, hol a második fele. (Kiegészítendő gondolatonként 1-1 pontot adhatunk.)

_____ a lelki _____,

mert övék a mennyek országa.

Boldogok, akik _____,

mert ők megvigasztaltatnak.

Boldogok a szelídek,

mert ők _____,

Boldogok, _____,

mert ők megelégtettek.

Boldogok az irgalmasok,

mert ők _____,

Boldogok a _____,

mert ők meglátják az Istent.

Boldogok, akik békét teremtenek,

mert ők _____,

Boldogok, akiket az igazságért üldöznek,

mert _____.

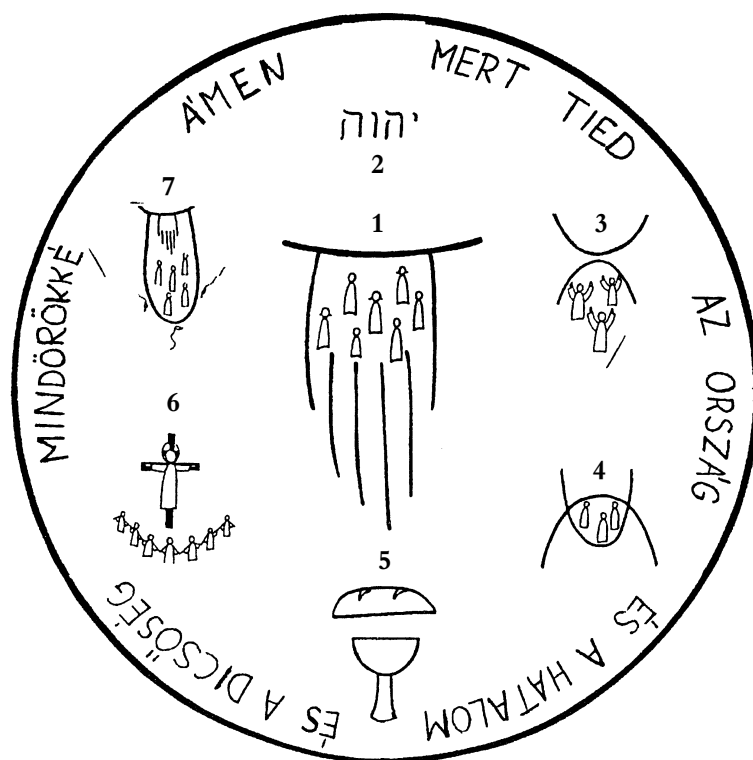
Jézus imádkozni tanít

☞ Beszéljünk a tanulókkal az imádságról, imádkozással kapcsolatos szokásaikról. Itt elsősorban az imádság tartalmára figyelünk. Arról, hogy mikor imádkozik az ember, a tenger lecsendesítésének történeténél még lesz szó. Vigyázzunk, hogy megőrizzük a belső szoba titkát.

Ma már egyre kevesebb kötött szövegű imádságot tanulnak meg otthon a gyerekek. Jó, ha az iskolai áhítatokon, csendesnapokon ismétlődnek bizonyos imádságok, hiszen ezek mind segítik a tanulót abban, hogy saját szavaival is merjen, tudjon Istenhez fordulni. (Sok szépet találunk az énekeskönyv imádságai között.)

- A Miatyánk ismerős szövege mindig újra és újra magyarázatra szorulhat, hiszen olyan könnyen automatizálódnak a mondatok. Ha beszélgetünk róla, akkor egy ideig tudatosabban figyelnek majd rá. Segít ebben a változatos hangsúlyozás, ha nem elhadarjuk az imádságot, hanem közben is hagyunk időt arra, hogy belegondoljunk a mondottakba.
- Ne féltessünk a Miatyánkból, akkor sem, ha sokan itt az iskolában találkoznak vele először. Jegyre nem lehet imádkozni! Bízunk benne, hogy sokszor hallják, és mindenki megjegyzi majd. Hiszen együtt mondjuk az áhítatokon, istentiszteleteken. Ebben az időszakban figyelhetünk rá, hogy óra elején is ez az imádság hangozzon el.
- A kérések tárgyalása közben az alábbi rajzokat készítjük el a táblára, amelyeket könyvükbe másolnak.

Az Isten tenyerébe rejtett ember rajza köré rendezzük az egyes kérdések rajzát, a végén köré írjuk: ...mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség, mindörökké. Ámen.

A beszélgetés menete a következő lehet:

1. *Mi Atyánk!* – Ezt a megszólítást Jézusnak köszönhetjük, végtelen bizalomról tanúskodik. Kifejezi, hogy védve vagyunk Isten kezében. Ha így imádkozunk, megköszönjük Istennek, hogy mindannyian hozzá tartozunk, gyermekei vagyunk.
2. *Szenteltessék meg a Te neved!* – „Vagyok.” Ezen a néven mutatkozott be Isten Mózesnek. Azt kérjük, hogy ez a név számunkra is legyen szent, azaz ne hozzunk szégyent Isten nevére.
3. *Jöjjön el a te országod!* – Isten akarata jó. Országá ott van, ahol az ő szent akarata érvényesül. Ez részben már itt a földön is valóság lehet. Azt kérjük, hogy hozzánk is jöjjön el országa, azaz megvalósulhasson bennünk akarata. Hiszen ha Isten országát keressük, és az ő igazságát, akkor minden egyéb megadatik nekünk.
4. *Legyen meg a Te akaratom, amint a mennyben, úgy a földön is!* – Isten akarata, szeretete hasson át minket és az egész földet, törje meg a gonosz erejét.
5. *Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!* – A kenyér szimbolizálja mindazt, amire az életben szükségünk van. Lássuk meg, hogy mindezt Istentől kapjuk, ő gondoskodik rólunk, és merjük magunkat rá bízni.
6. *Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek!* – Jézusért kaptunk bűnbocsánatot, ő szenvedte el büntetésünket. Ezért kell egymásnak is megbocsátanunk.
7. *Ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól!* – Tudjuk magunkról, hogy könnyen elcsábít minket a rossz, ezért kérünk védelmet, megváltást Istentől a földi életünkben és mindörökké.
A dicsőségmondást a végén írjuk az elkészült rajzok köré, hiszen mindezekért Istent illeti a dicsőség.

- Az egyes kérésekhez nagyon sok további ismeret csatlakozhat, de vigyázzunk, ne akarjunk mindent elmondani! Bízunk benne, hogy tanulóink egyre érettebb fejjel még sokszor találkoznak majd ennek az imádságnak magyarázatával. Erre bizonyosan sor kerül majd a konfirmációs oktatásban is.

♪ EÉ 72. ének: Mi Atyánk, ki vagy mennyekben...

87. ének: Tehozzád vinnék, Istenem...

A Betesda taván

☞ Az indító kérdéseknél emeljük ki, hogy a gyerekek tapasztalata alapján az első napokban nem is olyan borzasztó betegnek lenni, hiszen nem kell iskolába menni, kényeztetik az embert. De később egyre türelmetlenebb lesz a beteg, mert nem csinálhatja azt, amit szeretne. Biztató, ha az ember egyre jobban van, már nincs láza, már nem fáj – a gyógyulás jelei arra engednek következtetni, hogy visszatér a régi élet.

Ezzel szembeállítva képzeljék bele magukat a tanulók abba a helyzetbe, hogy semmi jele a javulásnak, változásnak már harmincnyolc éve. És a beteg mozdulni is alig tud!

- A „nincs emberem” problematikával kapcsolatban utaljunk arra a bénára is, akit négy barátja vitt Jézushoz! A betegnek szüksége van arra, hogy társak vegyék körül. Így kell nekünk is odafigyelnünk a minket körülvevőkre: beteg osztálytársra, barátira, szülőre, nagyszülőre.
- Idézzük föl, hogy Jézus gyógyításainak lényege mindig a bűnbocsánat. Ez az, amit ma is minden szenvedő megkaphat tőle, akkor is, ha ma nincs ilyen látványos gyógyítás. Ugyanakkor látunk

kell, hogy ma is vannak orvosi szempontból érthetetlen gyógyulások, amelyek mögött sok-sok imádság áll.

- ☞ Figyeljünk nagyon a történet második felére! Az ágy maga feltekerhető gyékény lehetett. Ezzel indult el a meggyógyult ember először a templomba, majd bizonyára hazafelé. A szombatnap törvény azonban tiltja a csomagcipelést, ezért szólnak rá a zsidók, ezért keresik azt, aki a meggyógyult embert a törvény megszegésére biztatta. Érdekes az itt feszülő ellentmondást érzékeltetni: van egy szabály, és vele szemben a harmincnegyzévtől évig fekvő, de most újra egészséges ember végtelen öröme.
- ☞ Jn 5,16–18-cal kapcsolatban emeljük ki, hogy Jézus az Atya mintájára cselekszik, nem szűnik meg jót tenni. A törvény nem lehet akadálya Isten szeretetének. A 18. vers mutatja, hogy gyűlnek a vádpontok Jézus elítéléséhez.
- ☞ A feladat megoldása: Akarsz-e meggyógyulni?

♫ EÉ 97. ének: Ébredj fel, szívem, vigadj...

Ismétlő feladatok

1. Nikodémushoz: Ami lélektől született, lélek az. Újonnan kell születnetek.
Az ötezer megvendégeléséhez: Honnan vegyünk kenyeret, hogy ezek ehessenek? Ültessétek le az embereket!
Betesda tavához: Szeretnél-e meggyógyulni? Kelj fel, vedd az ágyadat, és járj!

2. Mi ennyi?

2	hal (Jn 6,9)
4	barát vitte a bénát Jézushoz (Mk 2,3)
5	árpakenyér (Jn 6,9) vagy a Betesda-tó öt oszlopcsarnoka (Jn 5,2)
12	kosár (Jn 6,13)
38	éve beteg (Jn 5,5)
200	dénár árú kenyér is kevés (Jn 6,9)

3. Ki mit akar tudni Jézusról?
  - A béna meggyógyításának történetében az írástudók: „Hogyan beszélhet ez így? Istent káromolja! Ki bocsáthat meg bűnöket az egy Istenen kívül?” (Mk 2,7)
  - Keresztelő János kérdezteti Jézustól: „Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk?” (Lk 7,19)
  - Nikodémus kérdezi Jézustól: „Hogyan születethetik az ember, amikor vén? Bemehet anyja méhébe, és megszülethetik ismét?” (Jn 3,4)
  - András kérdezi az 5000 megvendégelésénél: „Van itt egy gyermek, akinél van öt árpakenyér és két hal, de mi ez ennyinek?” (Jn 6,9)

4. Igehelyek a Hegyi beszédben

A feladat sorrendjében a következők: Mt 5,16; 5,25a; 5,37; 6,8b; 6,21; 6,22; 6,33; 7,1; 7,3; 7,14.

5. Mindegyik történet arról tanúskodik, hogy a Jézussal való személyes kapcsolat sok jónak a forrása. Jézus azért jött, és azért hív minket, hogy ajándékaiban részesítsen: testiekben (5000 és gyógyítások) és lelkiekben (Nikodémus, tanítások). Ezt erősíti meg a Keresztelő Jánosnak adott válasz is.

„ÉN ÉS AZ ATYA EGY VAGYUNK”

A kapernaumi százados

- ☞ A kapernaumi százados története egyrészt gyógyítási történet, másrészt a hitről, harmadrészt viszont a hatalomról szóló történet is, mert éppen abban nyilvánul meg a százados hite, hogy elismeri Jézus korlátlan hatalmát. Ezért induljunk ki ezen az órán a hatalom kérdéséből. A hatalomról való beszélgetés során említsük meg:
- A hatalommal rendelkező ember érvényesítheti akaratát, utasíthatja azt, aki fölött hatalma van, és számon is kérheti.
  - A hatalom felelőséggel jár.
  - A hatalom lehet „beosztásból adódó”, pl. egy miniszteré, egy századosé vagy a hetesé az osztályban.
  - A hatalom nem feltétlenül „kiosztott szerep”, azt ki lehet vívni: egy közösségen belül hatalma van annak, akire figyelnek, akire hallgatnak, aki érvényesíteni tudja akaratát.
  - A hatalom magabiztos, akár fölényes érzést is adhat a hatalommal rendelkezőnek.
  - A hatalom nyomasztó teher is lehet, ha az ember nem tud élni vele.
  - A hatalmat jóra és rosszra is lehet használni, könnyű vele visszaélni.
  - Valamennyi hatalma mindenkinek van: a gyerekeknek is lehet tapasztalatuk pl. háziállat kapcsán, de rájuk bízott kistestvérrel szemben vagy osztályközösségben stb.
  - Legerősebben a szülői, tanári hatalmat érezhetik, és ez a biztonságérzettől a fenyegetettségig sok mindent jelenthet.
- A történet ismertetése előtt tisztázzuk, mit tudnak a tanulók az ókori római ember hitéről, a római katonákról. Ha nincs előismeretük, akkor csak annyit mondjunk el, hogy több istenben hittek, amelyek az élet egyes területeinek voltak az istenei. Pl. a háború, a szerelem, a termékenység istene. Eszerint ahhoz az istenhez imádkoztak, amelyik „felelős volt” az adott problémáért. Sokan azonban egyre kevésbé bíztak ezekben az istenekben. Voltak olyanok, akik keresték az igaz Istent, és tisztelettel néztek a zsidók egy Istenére. Ilyen lehetett a kapernaumi százados is, hiszen ő építtette a zsinagógát a városban (Lk 7,5). A római katonák otthonuktól távol, az egész birodalom területén helyőrségekben éltek, a maguk kultúrájához ragaszkodva.
  - Beszéljünk röviden Kapernaum városáról. Élénk forgalmú mezőváros a Damaszkuszról a Földközi-tengerhez vezető út mentén. Határállomás Heródes és Fülöp területe között, mivel közel fekszik a Jordánhoz, amely határfolyó. Az ott állomásozó helyőrségnek laktanyája van a városban. Az épületek a vidék fekete bazaltjából épültek, komor benyomást tesznek. A helyőrséget Heródes tartotta fenn, főként nem zsidó katonákból. A százados biztosan pogány volt. Feltehetőleg a lázadás lehetőségét akarták ezzel elkerülni, nem akartak fegyvert adni a zsidók kezébe. A helyőrség az uralkodó hatalmát érzékeltette, szükség esetén rendfenntartó feladatokat látott el.
Kapernaum egyébként Jézus „lakóhelye”, talán Péter házában kapott helyet, amikor itt tartózkodott.

- Idézzük föl, hogy a zsidók az eljövendő Messiástól azt várták, hogy megszabadítja őket a római uralom alól.
- ☞ A történetről való beszélgetés során utaljunk ellenpéldaként Jézus názáreti tartózkodására, ahol azért nem tesz csodát, mert nem hisznek benne (Mt 13,58).
- ☞ A rejtvényfeladat megfejtése: *Nem vagyok méltó arra, hogy hajlékomba jöjj.* A két sorból felváltva olvassuk össze az egymás után következő betűket.
- ♪ EÉ 61. ének: Dicsértessék, Uram...
331. ének: Ki dolgát mind az Úrra hagyja...

A tenger lecsendesítése

- ☞ Ahogy a tankönyvi ábra (*Albrecht Dürer Imádkozó kezek* című rézkarca) sugallja, ennek a történetnek a középpontjában az imádság, a Jézussal való kapcsolattartás áll. Ebből a képből kiindulva kezdjük az órát.
Az imádság kapcsán beszélgessünk arról: van, aki rendszeresen imádkozik, lehet, hogy csak megszokott imádságaink vannak, lehet, hogy valaki nem szokott imádkozni. De mindenki bizonyára tud olyan élethelyzetet említeni, ahol úgy érezte, imádkoznia kell, könyörögnie kell. Nagy bajban vagy nagy örömben az embernek hamarabb eszébe jut az imádság, mint a hétköznapi életben.
Nem cél itt most az imádság tartalmára kitérni, hiszen azt már megtettük az Úrtól tanult imádság kapcsán.
- ☞ A tanítványok feladata átjutni a tó túlsó partjára. Jézusnak ezzel szemben nincs feladata, a tanítványok nem kérdezik, nem kérik, hogy segítsen a hajó irányításában stb. Ezért fordulhat elő, hogy elalszik. (Beszélgethetünk arról, hogy Jézusra nem jellemző az elalvás. A Biblia sokkal inkább a tanítványok elalvásáról számol be hangsúlyozottan pl. a Gecsemáné-kerti estével kapcsolatban – pedig Jézus akkor még kéri is őket, hogy virrasszanak vele.)
- A történet egyrészt a tanítványok önállóságát hangsúlyozza. Azt, hogy bár azt hisszük, boldogulunk egyedül, szükségünk van Jézus segítségére. Másrészt emeljük ki Jézus hatalmát: neki minden körülmények között hatalmában áll segíteni. Ez a szempont kapcsolja össze a történetet a kaperanumi százados történetével is.
- ☞ A százados és a tanítványok összehasonlításánál beszéljünk arról, hogy a százados meg van győződve Jézus hatalmáról, a tanítványok sejtik ugyan, de újra rácsodálkoznak. A százados határozott elképzeléssel, tudatosan megy Jézushoz, a tanítványok csak végszükségből ébresztik fel, pedig ott van velük mindvégig. Jézus mindannyiukat megajándékozza, még az oly bizonytalan tanítványokat is, hogy megerősödhessenek hitükben.
- ☞ A Genezáret-tó nevei: Galileai-tenger (Mt 15,29) és Tibériás tava (Jn 6,1)
- ♪ EÉ 69. ének: Szólj boldog hálaének...

Jézus a tengeren jár

- ☞ Kezdjük a témát a tankönyvben leírt szerepjátékkal. Tíz főnél nagyobb csoportnál párhuzamosan több beszélgetést is előkészíthetünk és egymás után eljátszhatunk. Téma lehet a kapernaumi gyógyítás, illetve a tenger lecsendesítését követő tanítványi beszélgetés is. Legyen ez egy spontán szerepjáték, előzetes egyeztetések, szerepmegbeszélések nélkül, hiszen az előzmény mindenki számára ismert. Arra azonban hívjuk föl a tanulók figyelmét, hogy ne csak visszaemlékezés legyen a beszélgetésük, hanem tartalmazza a reakciókat is. Figyeljük meg és a játékot követően hívjuk fel a tanulók figyelmét arra, hogy bár bizonyára sok szereplő a meggyőződés hangján szól, ott van a kételkedés is.
- ☞ A 24–27. verssel, Jézus vízen járásával kapcsolatban beszéljünk arról, hogy nem mindig ismerjük fel őt. Ebben is hasonlítunk az egykori tanítványokra: Jézusra nem a csodában ismernek rá, egyedül szava, igéje segít. Így tisztázza, ki ő valójában; és biztatja, bátorítja a tanítványokat. Figyeljünk külön az „Én vagyok!” bemutatkozásra, amelyben Jézus nem egyszerűen saját magával való azonosságát, hanem az Atyával való azonosságát jelenti ki.
- A történet második felét, Péter vízen járását (28–33. vers) csak tömören ismertetjük. Hívjuk föl a figyelmet Jézus hatalmára, amely lehetővé teszi a csodát. Nem Péter tesz csodát, ő csak részese lehet Jézus hatalmának. A tanulók ezután maguk keressék ki a szövegből a vízen járás szabályait.
- ☞ A vízen járás „5 alapszabályát” a következőképpen célszerű keresni. Figyeltesse meg Péter minden mozdulatát, cselekedetének minden mozgatórugóját. Figyeljük, mikor hibázik, és keressük meg, annak mi az oka. Pármunkában olvassák újra a tanulók a történetet, és keressenek szabályötleteket. Ezeket beszéljük meg, majd együtt fogalmazzuk meg és írjuk a táblára az 5 pontot.
- 1) Jézus parancsára lehet elindulni.
  - 2) Csak Jézus felé lehet menni.
  - 3) Nem szabad a minket körülvevő dolgokra jobban figyelni, mint Jézusra. Vele kell „szemkontaktust” tartani.
  - 4) „Süllyedés esetén” még mindig lehet Jézushoz kiáltani, aki kinyújtja kezét, és „kiragad a hullámokból”.
  - 5) Nem szabad kicsinyhitűnek lenni, kételkedni abban, hogy Jézusra figyelve megtehető ez az út.
- ☞ Életünkben mi is akkor boldogulhatunk, akkor jutunk tovább nehézségek és megpróbáltatások között, ha ezekre az alapvető dolgokra figyelünk. Feladatunk elvégzését kicsinyhitűségünk veszélyeztetheti. Jézus azonban részesíthet minket is hatalmában.
- ☞ A kakukktójtás megfejtése: *tó* – hiszen ebben a történetben végig tenger szerepel.
- ♪ EÉ 342. ének: Hagyd az örök Istenre...

Péter vallástétele

- ☞ A témát bevezető feladatot adjuk fel előre házi feladatnak, óra elején már a tapasztaltak megbeszélésével kezdjük! Hasonlítsuk össze, miféle válaszok érkeztek leggyakrabban. Óra végén visszatérhetünk a válaszokra, megfigyelhetjük, melyek vannak összhangban Péter hitvallásával, melyek mondanak valóban lényeges dolgokat Jézusról.
- ☞ A hal ábrájához kapcsolódó hitvallás: Jézus Krisztus Isten Fia Megváltó. *A Kicsoda Jézus Krisztus?* című fejezetben olvashattunk róla. A Krisztus (Chrisztosz) görög szó jelentése pedig „felkent”. A királyokat volt szokás felkenni uralmuk jeleként. Azért ismételjük át ezeket, hogy jobban értsék a tanulók Péter hitvallását.
- Gyűjthetünk vagy elmondhatunk a gyerekeknek Szent Péterrel kapcsolatos történeteket. Figyeljük meg, hogyan színezi ki a néphit az apostol alakját!

Két példa *Lammel Annamária* és *Nagy Ilona Parasztbiblia* című könyvéből:

Hogyan került a kovács a mennyországba?

Meghótt a kovács. A mennyország kapuján bekopogott Szent Pétől. – Meggyüttem, Uram! Eressz a helemre!

Szent Pétör mérgesen szólt rá:

– Eredj a pokolba, mer istentagadó vótál egész életödbe!

A kovács is elüvette a furfangos eszit, oszt:

– Uram, csak legalább a kaput nyisd ki, hogy egyszer benézhessek!

Szent Pétör kinyitotta a kaput.

– Nohát, nézz csak be!

A kovács lekapta a fejrül a szurkos sapkáját, oszt bedobta. Azt mondja nekije Szent Pétör:

– Hozd ki a sapkádát, köll az neköd a pokolba is!

A kovács bemönt a sapkájáér, de nem hozta ki, hanem ráült.

Pétör odaszólt nekije:

– Eredj ki énnel!

A kovács meg se mozdút.

– Nem parancsosz te neköm, mer én a magamén ülök!

Így került a kovács a mennyországba.

Szent Péter strózsákja (=szalmazsákja)

Szent Péternél zörgettek a mennyországba:

– Engess be!

– Kicsoda?

Azt mondja:

– Én doktor vagyok!

– Nem gyühetsz!

Megen zörgetnek.

– Kicsoda?
 – Én egy ügyvéd vagyok!
 – Te se gyühetsz!
 Majd akkor megen a harmadik zörget.
 – Mi vagy?
 – Pap!
 – Te se gyühetsz, mert nem tettél eleget az isteni tíz parancsolatnak!
 Azt se engedte be. No, ahogy mén vissza a pap, megpróbál... Mén az apáca, azt mondja:
 – Hová mégy?
 – Hát mék a mennybe!
 – Ne eridj – azt mondja –, úgyse engednek be!
 – Dehogynem engednek!
 – Nem engednek!
 Mén az apáca, Péter mondja:
 – Mi vagy?
 – Apáca!
 – Na, eridj csak vissza – azt mondja –, mert te hiába vótál apáca, nem tettél eleget a tíz parancsolatnak!
 Na, visszamén, összetalálkozik a pappal.
 – Na ugye, megmondtam, hogy ne eridj be? De ne törődj vele – azt mondja –, én mán kitaláltam:
 majd bejutunk mind a ketten.
 – Hát hogy?
 – Hát gyere, majd én fölveszlek a hátamra.
 Fölvette a pap az apácát a hátára. Ballagnak a mennyország kapujáého, odaérnek, zörgetnek. Szent Péter kiszól:
 – Ki az?
 – Én vagyok, a pap!
 – Nem gyühetsz be, mondtam már!
 – De viszem a Szent Péter úrnak a strózsákot a hátamon! – Na, akkor gyere be!
 Így oszt beengedte a papot is, az apácát is, bekerültek a mennybe, mer másképp nem mehettek vóna be... de vitte a strózsákját a Szent Péternek.

☞ Hitvallások Jézusról:

Mt 14,33	Tanítványok: Valóban Isten Fia vagy!
Mt 27,54	A római százados: Bizony, Isten Fia volt ez!
Jn 20, 28	Tamás: Én Uram, és én Istenem!
Jn 20,31	János: Jézusa Krisztus az Isten Fia.
ApCsel 2,36	Péter: Úrrá és Krisztussá tette őt az Isten.
ApCsel 8,37	Etióp kincstárnok: Hiszem, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia.
Fil 2,11	Minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.
Róm 8,38–39	Meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendőők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.

☞ Jn 6,68–69: Uram, kihez mennénk? Örök élet beszéde van nálad. És mi hisszük és tudjuk, hogy te vagy az Istennek Szentje.

♪ EÉ 363. ének: Jer dicsérjük az Istennek Fiát...
380. ének: Uram Jézus, drága kincsem...

Jézus megdicsőülése

☞ Kapcsolódjunk az előző téma hitvallásaihoz. Nagyon sokban ott találjuk az Isten Fia kifejezést. Kerestessünk példát Jézus életéből az Istennel való szoros kapcsolatára.

Néhány gondolat az asszociogramhoz: a születés körüli jelek; az Úr hangja a kereszteléskor; ellent tud állni a kísértésben; tanítás hatalommal; gyógyítások, csodák; sok imádság.

- Olyan csoportoknál, akik ismernek már ószövetségi történeteket, felidézhetjük, hol jelenik meg Isten felhőben (pl. így vezeti a népet a pusztában). Rákérdezhetünk, hogy mit tudnak Mózesről és Illésről. Mivel azonban róluk a 6. évfolyamon lesz szó, most ne menjünk részletekbe, ne kezdjünk hosszas tanári elbeszélésbe, elégedjünk meg a tankönyv információival.
- Jézus arcának elváltozásáról is érdemes beszélgetni. Isten jelenléte, közelsége áthatja, ragyogóvá teszi az arcot. Az ember arcáról is sok mindent le lehet olvasni. Az arc gyorsan változik, felderül vagy elkomorul, kíváncsiságot vagy unalmat tükröz...
Kipróbálhatjuk az osztályban, hogy írásban mindenkinek kiosztjuk a következő utasítást, amelyet minden gyerek csak egyszerre nézhet meg. „Nézz körül gyorsan az osztályban! Mit látsz az arcokon? És a feladat végén?” Utána beszélgethetünk a tapasztalatról.
- A történet értelmezése során igyekezzünk elfogadtatni, hogy Istennek vannak titkai. Fontos, hogy ezt a tanulók hosszú távon is megértsék. Sok csalódástól, kétségbeesett kutatástól menekülhetnek meg. Ézs 55,9-ben olvashatjuk: „Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál és az én gondolataim a ti gondolataitoknál.” Isten tervei és lehetőségei messze meghaladják az emberi képzelőerőt.

☞ Az ekstázis kifejezés bizonyára magyarázatra szorul az osztályban. A Magyar nagylexikon címszava szerint: „Extázis [gör.-lat.]: elragadtatás, hevület, rajongás, felindult, erősen izgalmi állapot. Rendellenes, olykor beteges lelkiállapot, amelyben az öntudat elhomályosul; az ilyen állapotban lévő személyek azt képzelik, hogy (szellemi) erejüknek, képességeiknek, normális tevékenységeiknek korlátait leküzdve földöntúli erők részesévé váltak.”

Az Atyával való találkozás tehát teljesen józan körülmények között valósulhat meg. Fontos ezt tisztázni az egyre terjedő szektás jelenségek miatt. Ha van olyan tanuló, akinek van tapasztalata ekstázis jelenségekkel kapcsolatban, akkor erre különösen is fektessünk hangsúlyt.

- Feltétlenül beszéljünk arról is, hogy jó néha elvonultan csendben lenni és a „hegyen” keresni az Atyával való találkozás lehetőségét. Ilyen alkalom lehet minden istentisztelet, bibliaóra, de egy kis csend a természetben stb. Ez erőt ad az embernek további feladataihoz. Így van ez a tanítványokkal is, szükségük van rá, hiszen a megdicsőülés után már egyenes út vezet a szenvedéshez, a kereszthez.

☞ A rejtvény megoldása: *lombsátrat*.

♪ EÉ 59. ének: Nagy Isten, néked zeng az ének...
60. ének: Az Úristen nagy nevének...

A néma lélek kiűzése

- Szorosan kapcsolódik ez a történet az előzőhöz, hiszen a kettő együtt mutatja meg Jézus dicsőségét és azt, hogy a tanítványok Jézus nélkül tehetetlenek. Szükségük van Isten Fiának erejére.
- A Jézus nélkül maradt tanítványok helyzetének ismertetése után eljátszhatják a tanulók a vitát, ami köztük és a sokaság, az írástudók között kialakulhatott. Hagyjunk időt a felkészülésre, a problémák végiggondolására! Figyeljenek arra, mit várnak a tanítványoktól az emberek: azt várják tőlük, amit a Mester tenni tud. Érzékeltesse a vita azt is, hogy Jézus nélkül tanácstalanság uralkodik. Talán vannak ötletek, de nem sikerül megtalálni a megoldást.
- A fiú betegségével kapcsolatban elmondhatjuk, hogy az epilepsziát a zsidók szerint gonosz lélek által való megszállottság okozta. Több gyógyítási történet lényegi vonása a gonosz lélek kiűzése, talán tudnak erre a tanulók ismereteik alapján példát is hozni (gadarai megszállott: Mt 8,28–34; megszállott néma: Mt 12,22–24; tisztátalan lélek kiűzése: Lk 4,31–37). Nem vakok, sánták, leprások azok, akiket ily módon gyógyít Jézus, hanem azok, akik – leegyszerűsített fogalmazással – valamiféle ideg- vagy elmebajban szenvedtek, akiknek a lelkét megzavarta valami. A mai tudomány állása szerint is nehezen megragadható elváltozások ezek.

☞ Hiszek, segíts hitetlenségemen! Ezt valahogy úgy mondhatnánk: bízom benned, bízni akarok benned, segíts, hogy valóban tudjak bízni benned, mindenféle körülmények között, akkor is, ha emberi ésszel olyan lehetetlennek tűnik... Azt is kérhetem Istentől, hogy hinni tudjak benne!

- A történet két szálon ér véget, mindkettő fontos. Egyrészt szól az apa hitéről, amelynek megerősítésre van szüksége, és amit meg is kap. Másrészt szól a tanítványokhoz: ami Jézus nélkül nem megy, arra lehet segítséget kérni. Sőt ez az egyetlen megoldás, hiszen „ez a fajta semmivel sem űzhető ki, *csak* imádsággal”!

☞ A keresztrejtvény megfejtése: IMÁDSÁG. 1. vitatkoznak 2. néma 3. írástudók 4. minden 5. segíts 6. ráparancsol 7. gyermekkor.

♪ EÉ 88. ének: Imádkozzatok és buzgón kérjetek...
318. ének: Jer, örvendjünk, keresztyének...

Ismétlő feladatok

1. Jézus a tengeren jár: Kishitű, miért kételkedtél?

A néma lélek kiűzése: Ó, hitetlen nemzedék, meddig leszek még veletek? Menj ki belőle, és bele ne menj többé!

A kapernaumi százados: Elmegyek és meggyógyítom. Menj el, és legyen a te hited szerint.

A tenger lecsendesítése: Menjünk át a tó túlsó partjára. Hol van a ti hitetek?

2. A tengeren járás előtt a hegyen (Mt 14,22).

A megdicsőülés hegyén (Lk 9,28).

A néma lélek kiűzésekor (Mk 9,29).

3. Bizony, mondom néktek, senkiben sem találtam ilyen nagy hitet Izraelben. Jézus mondja a kapernaumi századosnak.

4. A feladat megoldása

Kapernaumi százados	Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szót szólj, és meggyógyul a szolgám. (Mt 8,8)
Tanítványok a viharos tengeren	Mester, Mester, elveszünk! (Lk 8,24)
Péter a vízen	Uram, ments meg! (Mt 14,30)
A beteg fiú apja	Ha valamit lehet tenned, szánj meg minket, és segíts rajtunk! (Mk 9,22b)

5. A kapernaumi százados története mutatja, hogy Jézus az Atya hatalmával rendelkezik a betegség fölött. A természet erői fölötti hatalmát mutatja a tenger lecsendesítése. A tengeren járáskor maga nyilatkozza ki: Én vagyok, azaz itt Isten van jelen. Ezt az összetartozást fejezi ki Péter a vallástételében, e mellett tesz bizonyosságot az Atya a megdicsőülés hegyén.

„PÉLDÁZATOKRA NYITOM MEG SZÁMAT”

- A 10-11 éves tanulók a gondolkodás fejlődésének abban a szakaszában vannak, amikor konkrét látásmódjuk kezd kiszélesedni, de még évekig nem természetes számukra az elvont gondolkodás. Éppen ezért nehézséget okoz nekik a példázatok értelmezése. Mégis úgy látjuk, nem maradhatunk meg a konkrét kép ismertetésénél, hanem megpróbáljuk hozzásegíteni a tanulókat, hogy „értsék is, amit olvasnak”. Tudatosan könnyebben értelmezhető példázatokot választottunk, és kevesebbet, mint amit a tanterv javasol. Hiába vannak esetleg hitoktatóként kedvenc példázataink, amelyeket szívesen tanítanánk, döntésünket a fenti szempontok szerint nagyon alaposan gondoljuk meg! Javasoljuk azt, hogy a fejezet tanítása előtt olvassák el (újra) *Tamminen Hogyan tanítsunk hittant?* című könyvének 113–116. oldalát. A különböző nehézségek miatt az egyes példázatok tanítása előtt szükséges egy bevezető óra, a segítő magyarázatnak pedig folyamatosan jelen kell lennie.
- Hívjuk fel a tanulók figyelmét arra, hogy a példázatok megértéséhez szükség van a kép, a példaként használt jelenség ismeretére. Hiszen ha pl. nem ismerjük a sót, annak tulajdonságait, nem érthetjük a hasonlatot sem! Jézus korában mindenki jól ismerte a példázatokban szereplő helyzeteket, ma számunkra egy-két dolog magyarázatra szorul. Figyelnünk kell mindig arra is, milyen helyzetben, milyen kérdésre válaszolva mondja el Jézus a példázatot, hiszen ez segíti az értelmezést.

☞ Mielőtt a tanulók a tankönyvi szöveget elolvasnák, közösen kíséreljük meg az egyes képek elemzését. Szándékosan választottunk már említett, a Hegyi beszédből vett részleteket. Beszélgessünk együtt a sóról, annak tulajdonságairól, felhasználási módjáról. Jó, ha mindig ott van az asztalon, hiszen ízt ad az ételnek. Felidézhetjük *A só* című népmesét is, ahol a királylány úgy szereti apját, mint az emberek a sót. A kősziklára épített ház példáját is nézzük végig az alábbi három kérdés szerint, ami az értelmezést segíti, irányítja: Mi mindent mond a kép önmagában? Mit hasonlít Jézus ehhez? Mit tudunk meg tehát a hasonlatból, példázatból?

☞ A három kiválasztott igé Isten országáról, az oda vezető útról szól. Először csoportmunkában foglalkozzanak a tanulók egy-egy igével. Készítsenek jegyzetet maguknak, majd mondják el a többieknek, hogyan értik ők a hasonlatot, példázatot. Segítsük ezt a munkát folyamatosan! Nagyobb létszámú osztályoknál érdekes egybevetni, mit mond el két-három különböző csoport ugyanarról az igéről. A beszámoló után emeljük ki a közös témát, foglaljuk össze, milyen kép kezd kibontakozni előttünk Isten országáról.

Az elveszett juh története (Lk 15,1–7) alapján erősítsük meg, hogy Isten keresi az embert, keres minket, és nagy az öröme, ha megtalál.

Az elrejtett kincs és az igazgyöngy példája alapján (Mt 13,44–46) erősítsük meg, hogy az ember is keres, hiszen valami értékesre, maradandóra vágyik. Az igazi kincs, amiért mindent érdemes feláldozni, Isten országa. A kereső Isten és a kereső ember egymásra találhat, így lehet teljessé az öröm.

A szoros kapu és a keskeny út képe (Mt 7,13–14) arra figyelmeztet, hogy nem könnyű a jó utat, Isten országának útját járni. Erősítsük meg, hogy a tömegek általában nem azon az úton járnak, amelyen mi szeretnénk járni. Soha ne az legyen szempontunk az életben, hogy mit csinál a többség, hanem mindig figyeljünk előre: hova visz az út, Isten országának útja-e?

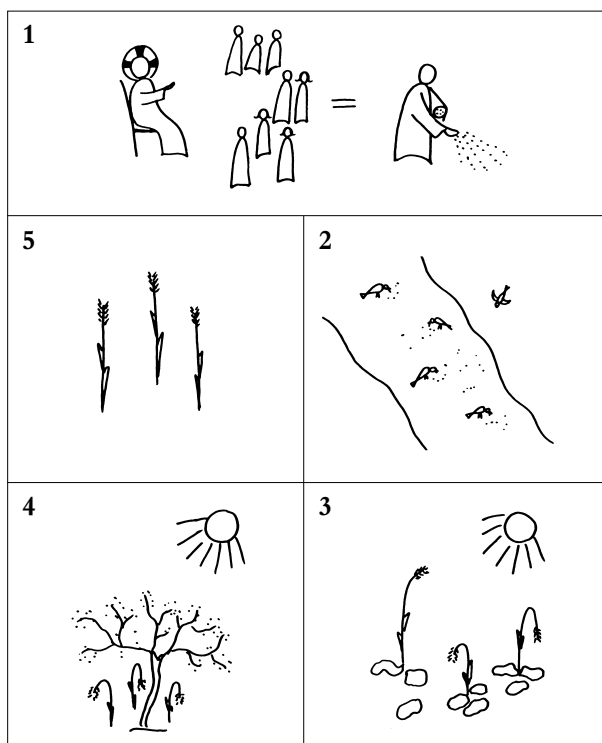
- ♪ EÉ 274. ének: Jézus Krisztus, itt vagyunk...
- 473. ének: Ízt ad a só, megtart...

A magvető példázata

- Óra elején beszéljünk a tanulókkal a vetéssel kapcsolatos tapasztalataikról, élményeikről. Gondoljuk át az ember érzéseit a fáradtságos munkától az örömig, amikor már látja, hogyan nő, sarjad a vetés, az aggodást, hogy megmarad-e épen a kalász az aratásig, és vajon mennyi termést hoz.
- ☞ Olvastassuk el először ezt a példázatot a Bibliából. Mindenki maga olvassa, és arra figyeljenek a tanulók, hová veti a magvető a magot. Írják le a könyvbe! Ez után beszéljünk a kor vetési módszeréről. Láttassuk meg, hogy tulajdonképpen pazarló módszerről van szó.
- ☞ A példázat ismertetését segíti a következő rajzsorozat.

Az önálló olvasás után másodszorra a tanár elbeszélésével és a rajzokkal együtt kerüljön a tanulók elé a történet első része, maga a példázat (Mt 13,1–9). Ahogy a tanár elbeszélés közben rajzol a táblára, úgy másolják a könyvbe a tanulók. Figyeljenek ekkor már a példázat keretére is, arra, hogy Jézus nagy sokaságot tanít a magvetőről, és arra, hogy mi történik a különböző helyekre került magokkal.

A magyarázat (Mt 13,18–23) ismertetése előtt mondjuk el, hogy Jézus a magvető, igéje a mag. (Ekkor tesszük ki az első rajzon az egyenlőségjelet!) Ekkor a tanulók maguk próbálják meg a rajzok segítségével értelmezni a példázatot. Csak e kísérlet után mondjuk el Jézus magyarázatát, ismét végigkövetve a rajzokat.

- Eljátszható a történet pantomim formájában. A tanulók maguk lehetnek a szétszórt magok, amelyek aztán különböző sorsra jutnak. Utána beszélgethetünk a játék tapasztalatairól: milyen érzés volt olyan magnak lenni, amelyik ki sem kelhet, illetve olyanak, amelyik százszoros termést hoz?
- A példázat és a magyarázat után beszéljünk arról, mit értsünk ma a négy eseten. Miben nyilvánul meg ma a gonosz, amely kiragadja szívünkéből az igét, miféle nyomorúságra gondoljunk, és mit jelent a terméshozás. Mutassunk rá arra, hogy a négyféle talaj nem azonosítható négyféle emberi hozzáállással. Egy ember életében lehetnek időszakok, amikor nyitott Isten igéje felé, és

tud termést hozni, és ugyanaz a személy életének egy más időszakában máshogy viselkedik. Éppen ezért fontos, hogy Jézus pazarló magvető, oda is szórja a magot, ahol akkor éppen rossz a talaj.

☞ Mi, ki mutatkozik be így nekünk? Megfejtés: madarak – gonosz; jó földbe hullott mag – aki hallja az igét; tövisek – a világ gondja és a gazdagság.

♪ EÉ 462. ének: Jó Atyánk, te minket nézel...
531. ének: Kimegy a magvető...

A gonosz szolga

- Szójátékkal kezdjük az órát, amelynek megfejtése: *megbocsátás*. (Különböző szójátékörvek találhatók a 6. évfolyamos *Ószövetségi hittankönyv* tanári kézikönyvében, vagy a Keresztyén Ifjúsági Egyesület által kiadott játékgyűjteményben: *Akarsz-e játszani? 100 játék*.) Ezután beszéljünk a megbocsátásról a tankönyvi lecke elején található kérdések alapján. A 10-11 éves gyerekek nagyon őszintén tudnak mesélni, de vigyázzunk, ne éljünk vissza ezzel!
  - A példázat összetett, sok apró, de nagy jelentőségű részlettel. Érdemes két órát is szánni rá, hiszen mindennapi életünk egyik leggyakoribb problémájáról beszél, és csodálatosan mutatja meg a megoldást.
  - Gondolkodjunk el azon, hogy – eddigi ismereteink alapján – miért van ekkora óriási adósságunk Istennel szemben. Mennyi mindenben vétettünk, mulasztottunk embertársainkkal szemben?
  - Bár a példázatot kiváltó kérdés az emberi megbocsátásra vonatkozik, tartsuk meg az egyensúlyt, és hangsúlyozzuk Isten megbocsátó kegyelmét is! Isten megbocsátó kegyelme tesz képessé bennünket a megbocsátásra.
  - Eljátszhatjuk a történetet. Bontsuk jelenetekre (keret: 21–22+35; 23–25; 26–27; 28–30; 31–34). Figyeltessük meg a szereplők viselkedését, osszuk ki a szerepeket, játsszuk el egészen pontosan. Ne a fantázia domináljon, hanem törekedjünk szöveghűsége! Másodszori játéknál „merekítsük ki” a kockákat, és a szereplők számoljanak be arról, milyen a helyzetük ebben a pillanatban, hogyan látják magukat és a többi szereplőt, mi az, amit megértenek, megéreznek ebben a jelenetben.
- ☞ Más cím lehet pl. az irgalmas király. Nem a szolga gonoszsága határozza meg a történet lényegi mondanivalóját, nem a végső büntetésen van a hangsúly, hanem azon a lehetőségen, amelyet a szolga kapott a király kegyelméből.
- ☞ Róm 8,33–34 kapcsán beszéljünk arról, hogy Isten Jézust azért küldte a földre, hogy megváltson minket. Ő az, akinek érdeméért Isten megbocsát, elengedi adósságunkat. Ezért így imádkozhatunk: az Úr Jézus Krisztusért kérünk.

♪ EÉ 402. ének: Mélységes mélyből kiáltunk...
431. ének: Szent örök Isten...

A tékozló fiú

☞ A történet első fele az egyik legismertebb példázat. Támaszkodjunk erre, és mondassuk el a tanulókkal a tankönyvi rajz alapján! (A történet az óramutató járásával ellentétes irányban indul!) A rajz szerepe, hogy strukturálja az elbeszélést. Ha tehetjük, használjunk írásvetítőt, így mindenki egy irányba figyel.

Közbevetett kérdésekkel alakítsunk ki beszélgetést, és térjünk ki a következőkre: Mit jelent a vagyon kikérése? Mintha az Atya halott lenne már, a távozó fiú minden szálát elvág az atyai házzal. Miért különösen megalázó a disznópásztor helyzete? A zsidók számára a disznók tisztátalan állatnak számítanak. Tartásuk és fogyasztásuk törvénybe ütközik. A fiúnak pogány házba kellett elszegődnie, és a zsidók számára legalantasabb munkát kellett végeznie. Láttassuk meg, milyen megalázkodásra van szükség ahhoz, hogy rászánja magát a haza vezető útra, az Atyával való újabb találkozásra! De mégis, egyedül benne lehet reménye.

Az utolsó rajzon hívjuk fel a figyelmet az idősebb testvér alakjára. A történet második, kevésbé ismert fele róla szól. Figyeljük meg ezt a részt. Ezt megtehetjük önálló szövegfeldolgozással, amelynek során kitöltik a tanulók a szereplők viselkedésére vonatkozó táblázatot.

☞ Az egyes szereplők viselkedésének elemzését a tanulók páros munkában oldják meg, utána együtt ellenőrizzük a feladatot.

Fiatalabb fiú	Idősebb fiú
Nagyon messzire megy, nagyon mélyre jut. Érzi a távolságot, és azt, hogy az apja közelében jobb dolga lenne. Őszinte a bűnbánata.	Végig otthon dolgozik; de nem érzi, hogy jó az apa közelségében lenni; megszokta már a jó dolgot; „mintagyerek”, aki jobbnak képzei magát a másiknál, nincs benne bűnbánat.
És hogyan viselkedik az apa a fiúkkal szemben?	
Megszánja, nagy örömmel fogadja, elhalmozza ajándékaival, fiaként bánik vele.	Kijön hozzá az ünnepegről, kérleli, és rámutat arra, hogy mindene a fiúé.

- Vigyázzunk, hogy a beszélgetés során az Atya irgalma és szeretete kerüljön a középpontba, és ne a fiatal fiú vétkeit taglaljuk. Nem kerülhetjük meg azt, hogy a testvérek egymáshoz való viszonyáról beszéljünk. Az Atya célja, hogy egymással is békességet találjanak.

☞ Annak idején Jézus bizonyára a farizeusokra utalt az idősebb fiú alakjával. Ma azonban ide tartoznak azok, akik számára a keresztyénség csak külsőség, vagy akik Istentől jutalmat várnak azért, mert követik őt.

☞ Más cím lehet: a két elveszett fiú; a megbocsátó Atya; a tékozló Atya (hiszen szeretetét tékozolja). A 2. feladatban keresett mondat: *Ez az én fiam meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott.*

♪ EÉ 84. ének: Kérlek téged, Istenemet...

A farizeus és a vámszedő

- Mielőtt a példázat ismertetésére sor kerülne, sok előzetes ismeretet lehet mozgósítani. Így könnyebben érthető a példázat mondanivalója. Ezt segíti az első három tankönyvi feladat.
- ☞ Az elbizakodott ember önmagára tekint, sok reális tényezővel nem számol, saját erejét, lehetőségeit többre becsüli a valóságnál. Aki lenézi a másikat, az a másokra figyel, meg van győződve a másik gyengébb képességeiről, csak a rosszat nézi benne, megvetéssel figyeli. Saját magát hozzáméri, és elégedetten állapítja meg, hogy jobb a másíknál.
- ☞ Az asszociogramba a tanulók eddigi ismeretei alapján összegyűjthetők a következők. Farizeus: úgy véli, betartja az összes törvényt, előírást, másokkal szemben is kemény elvárásokat támaszt, az emberek tisztelik, de ő nem tiszteli az embereket. Vámszedő: csaló, a római hatalom kiszolgálója, gazdag, de az emberek megvetik, elszigetelt életet él.
- ☞ A jó cselekedet problematikájáról csoporttól függően érdemes hosszabb beszélgetést is folytatni. Tegyük egyértelművé, hogy Isten ajándéka az, ha jót tudok tenni, az ő munkájának gyümölcse, nem az én érdemem. Éppen ezért cselekedeteimmel nem érdemelhetek ki semmit Istennél. Ezt röviden írjuk le a könyvbe!
- Tanulóink is hajlamosak az öndicséretre, hibáik helyett szívesebben beszélnek valós vagy vélt erényeikről. A testvérek sokszor hasonlítják magukat egymáshoz: én nem vagyok olyan, mint a másik – a büntetést ő érdemli. Ennek kapcsán visszautalhatunk a tékozló fiú történetére is.
- ☞ A csigaházba rejtett mondat: *Isten légy irgalmas nekem, bűnösnek.*
- ♪ EÉ 46. ének: Úrnak szolgál mindnyájan...
87. ének: Tehozzád vinnék, Istenem...

Az irgalmas samaritánus

- A rajz alapján mondják el a tanulók a történetet, hiszen az bizonyára ismerős. Segítsük az elbeszélést a pap, lévita, samáriai kifejezésekkel és azok magyarázatával, hogy ne csak „három ember”-ről legyen szó. Ezután külön foglalkozunk a kerettörténettel, és mutassunk rá, hogy a kettő együtt adja ki a mondanivalót.
- A samáriai probléma az asszír hódítás idejére nyúlik vissza. Miután az asszírok elfoglalták az északi országrészt, Izraelt, tartományt létesítettek itt, amelyet az addigi főváros után Samáriának neveztek el (2Kir 17,24). Ettől kezdve vegyes származású népesség lakott a területen: betelepített népek keveredtek az országban maradt zsidókkal. A babiloni fogságból visszatért júdaiak nem ismerték el őket igazi izraelieknek, nem vállaltak közösséget velük. Nem fogadták el segítségüket a templomépítésben sem. Végleg valószínűleg a Kr. e. 2. században szakadtak el Jeruzsálemtől. Az istentisztelet egyetlen helye számukra a Garizim hegye lett, és csak Mózes öt könyvét fogadták el Szentírásnak. A zsidó kegyesek megvetették a samaritánusokat, elkerülték őket és országukat. Inkább kerülő úton mentek Galileából Júdeába. Jézus azonban többször átmegy Samárián.
- Samáriait pozitív hősként szerepeltetni nagy megbotrántoztatást keltett. De éppen ezzel éri el Jézus a célját: minden nehézség, megszokás, előítélet, emberi korlát ellenére segítenünk kell.

☞ A magyar *felebarát* kifejezés az egész példázat félreértelmezését lehetővé teszi, ezért tisztázzuk a szó jelentését!

- Ha a tanulók rákérdeznek, beszéljünk arról, hogy a pap és a lévita is lehetett volna a megvert ember felebarátja, ha felvállalták volna ezt a szerepet. A nagy parancsolat arra biztat minket, hogy ezt megtegyük.

☞ A keresztrejtvény megfejtése: FELEBARÁT. 1. Mester; 2. Jeruzsálem; 3. rablók; 4. Jerikó; 5. örökéletet.

- ♪ EÉ 446. ének: Istenem úgy szeret...
447. ének: Egy Istenünk és egy Urunk van...
474. ének: Úgy fogadd be a testvért...

Ismétlő feladatok

1. Magvető: szikla, tövis, termés, madár, föld. Tékozló fiú: gyűrű, borjú, vagyon, kenyér, saru.
2. madár: Mt 13,4; barom, ill. állat: Lk 10,34; disznó: Lk 15,15; hízott borjú: Lk 15,23; kecske: Lk 15,29.
3. Magvető: a gazdagság csábítása fojtja meg az igét (Mt 13,22).
Samaritánus: 2 dénárt ad a fogadónak (Lk 10,35).
Tékozló fiú: a vagyon rá eső részét kapja meg (Lk 15,12).
Farizeus és vámszedő: tizedet ad mindenből (Lk 18,12).
4. Jézus mondatai:
Farizeus és vámszedő: Aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.
Irgalmas samaritánus: Mi van megírva a törvényben? Helyesen feleltél, tedd ezt, és élni fogsz.
Gonosz szolga: Így tesz majd az én mennyei Atyám is veletek, ha meg nem bocsáttok mindnyájan atyátok fiának szív szerint.
Magvető: Akinek van füle, hallja!
5. A feladat megoldása

Történetcím	Igehely	Helyzet
A magvető	Mt 13,1–3	A tenger partján hajóból tanítja Jézus a sokaságot.
A gonosz szolga	Mt 18,1.21–22	A tanítványok faggatják Jézust, majd Péter kérdezi meg tőle, hogy hány-szor kell megbocsátanunk.
A tékozló fiú	Lk 15,1–2	Vámszedők és bűnösök igyekeztek Jézushoz, hogy hallgassák őt, a farizeusok és írástudók pedig zúgolódnak emiatt.
A farizeus és a vámszedő	Lk 18,8	Néhány elbizakodott embernek mondja Jézus a példázatot, aki igaznak tartotta magát, a többieket pedig lenézte.
Az irgalmas samaritánus	Lk 10,25–29	Egy törvénytudó akarja megkísérteni Jézust, ezért kérdezi arról, mit kell tennie, hogy elnyerje az örök életet.

„KÖVESS ENGEM!”

- Az új témakör bevezető gondolatai között hangozzon el, hogy a fenti szavakkal hívta el Jézus a tanítványait. Idézzük föl Máté alakját, aki Jézus hívására azonnal feláll a vámszedőasztaltól. Olyan személyekről lesz szó ebben a fejezetben, akik szintén döntéshelyzetbe kerülnek: komolyan veszik-e azt, amit nekik Jézus mond. Emeljük ki, hogy Jézus hívó szava ma hozzánk is szól.
- ☞ Tisztázzuk a feladat előtt, hogy a feltett kérdések ne Jézus életének részleteire vonatkozzanak, hanem a tanulók saját életére, ahogyan azt a példázatoknál is láttuk: mit kell tennem, hányszor kell megbocsátanom...

A gazdag ifjú

- ☞ Bízom... – önálló feladatként egészítsék ki a tanulók a mondatot. Utána hasonlítsuk össze, ki milyen „erőforrásokat” nevezett meg, azaz miben bízik. Pl. bízom az eszemben, mert azt várom tőle, hogy meg tudom írni a dolgozatot. Bízom az erőmben, mert azt várom tőle, hogy meg tudom védeni magam stb. Láthatjuk majd, hogy a legkülönbözőbb megoldások között is sok olyan van, ami az ember saját erejére utal. Ez helyénvaló is, hiszen mi lenne belőlünk önbizalom nélkül! De elég-e? Kiben, miben lehet még bízni?
- Mielőtt a történet elbeszélésére rátérnénk, idézzük föl Jézus és Nikodémus találkozását! Ezt megtehetjük a témát bevezető gyűjtőfeladat kapcsán is. Emlékezzünk vissza a beszélgetés lényegére: újonnan kell születnünk. Isten ajándéka az, ha újjá formál, nem a magunk érdeme.
- Bizonyára vannak olyan tanulók a csoportban, akik ismerik már a tíz parancsolatot. Gyűjtsék össze őket! Segítségül hívhatjuk Luther Tízparancsolat-énekét is (Evangélikus énekeskönyv, 433.), amelynek versszakai jó magyarázatul szolgálnak. Ennek fényében beszéljünk arról, vajon valóban megtartotta-e az ifjú a parancsolatokat, vagy hogy mi meg tudjuk-e tartani?
- Mi a földi és mi a mennyei kincs? Hogy a halálba mit vihet magával az ember, az nem megfogható számunkra. Világítsuk meg a kérdést úgy, mi az, ami tűzvész, háború stb. esetén megmarad nekem, amit nem vehet el tőlem senki. Ezek a példák mutatják, hogy nem anyagi kincsről, hanem lelki-szellemi kincsről van szó, hitről és szeretetről.
- Gazdagság alatt ne csak a vagyont értsük, hanem mindent, amiben az ember bízik, amiről úgy érzi, biztosítja az életét. Ilyen lehet az ember ereje, tudása is.
- Beszéljünk arról, mi mindenhez ragaszkodik ma az ember, amitől nem akar megválni. Figyeljük meg, mit írtak maguk a tanulók az óra elején!
- Hívjuk föl a tanulók figyelmét arra, hogy a történetnek nincs vége akkor, amikor az ifjú elmegy. Hiszen utána fontos beszélgetés kezdődik az esetről a tanítványokkal. Így, a hétköznapi élet eseményein keresztül tanít Jézus.

- A reklámondattal alapján összeállított mai „gazdag ifjú”-történeteket el is játszhatják a gyerekek.
- ☞ Az ifjú útnak indul, odafut Jézushoz, ez lendületről, céltudatosságról tanúskodik. Nem véletlenül kerül Jézus közelébe. Leborul előtte, ezzel alázatosságát fejezi ki, azt, hogy amit Jézus mond, az számára fontos, mértékadó. Jézus mozdulásra, követésre hívó szavával szemben pedig ott az ifjú elfordulása. Mekkora ellentét a kezdet és a végkifejlet között!
- ♫ EÉ 277. ének: Légy velünk kegyelmeddel...
322. ének: Mindenek meghallják és jól megtanulják...
326. ének: Egy az, Uram, mi szükséges...
433. ének: Ez a szent Tízparancsolat...

A samáriai asszony

- ☞ A samáriai kérdéssel kapcsolatban figyeljünk az irgalmas samaritánus példázatánál itt a kézikönyvben szereplő magyarázatra.
- ☞ A nővel szemben a Jézus korabeli zsidóság megvető bánásmódot tanúsított. Az első emberpár vétke a nőt terhelte (vö. 1Tim 2,14). Jézus magatartása gyökeresen más, hiszen megértéssel, együtt érző szeretettel fordul azok felé, akiket a társadalom megvetése sújt.
- Az asszony és Jézus párbeszéde nem könnyen érthető. Nézzük mégis végig, hogyan igyekszik az asszony megérteni Jézust, és hogyan mondja ki Jézus – látva az asszony útkeresését – teljesen nyíltan, hogy ő a Krisztus. A fő hangsúlyt azonban ne csupán a párbeszéd megértésére és Krisztus önkijelentésére helyezzük, hanem a folytatásra is: hogyan válik az asszony Jézus követévé, aki hozzá visz másokat is. Ezt az oldalt emelik ki a feladatok is.
- Tisztázzuk, hogy az élő víz kettős jelentésű: egyrészt használták megkülönböztetésül a ciszternában gyűjtött vízhez: forrás vagy forrással táplált kút adott élő (friss, mindig megújuló) vizet, másrészt Isten igéjét értjük alatta, amely táplál bennünket.
- Nézzék meg a tanulók a térképen a három országrészt, az említett szent helyeket! Figyeljük meg a tankönyvi képet a Garizim hegyéről, és mondjuk el, hogy a samáriaiak a mai napig mutatnak be áldozatot a hegyen.
- ☞ A sémába illő szavak képletesen is kifejezik, hogyan mélyül el a beszélgetés Jézus és az asszony között: víz, élő víz, asszony élete, Isten-kérdés, Krisztus.
- Az Atya lélekben és igazságban való imádásáról csak tájékozottabb csoportokban kezdjük beszélgetni. Lényege, hogy az áldozati kultusztól elszakadva, helyhez nem kötve imádkozhatunk az Atyát. Ez különösen fontos gondolat volt Jézus korában, amikor a jeruzsálemi templom volt az egyedüli, amelyet Isten lakóhelyének tartottak, ahol áldozatot lehetett bemutatni. Ma talán azt emelhetjük ki, hogy Isten imádásának egész életünk minden pillanatában helye van, nem csak akkor, amikor templomba megyünk, vagy amikor igét olvasunk, imádkozunk.
- ☞ A szituációs játékban az egész csoport részt vehet.
- ☞ A riportokat pármunkában készíttessük, minden páros választhat az interjúalanyok közül.

- ♫ EÉ 82. ének: Légy velem, Istenem...
- 323. ének: Áldj meg minket, Úristen...
- 360. ének: Jézus, édes emlékezet...

Mária és Márta

- Sok családban hallható a vélemény: jó keresztyén lehet az ember akkor is, ha nem jár istentiszteletra, bibliaórára. Sokkal fontosabb, hogy cselekedeteinkben nyilvánvaló legyen: Krisztust követjük. Hangsúlyozzuk most azt, hogy az egyik nem lehet a másik nélkül! Igehallgatás nélkül erőtlene a cselekedetek, cselekedetek nélkül halott a hit.
Hiszen honnan tudjuk, hogy mit tegyünk, honnan merítsünk erőt a cselekedeteinkhez, ha nem az evangéliumból?
- ☞ Az anyagot keretező kérdésnél először engedjük, hogy a tanulók családjuk megszokott értékrendje szerint ítéljenek, beszéljünk az érveikről. Az óra végén vezessük rá őket: egyik sem lehet kizárólagos érv, de bármelyiket elfogadhatjuk, ha marad mellette alkalom az igehallgatásra.
- A nők helyzetéről éppen a samáriai asszony történetében volt szó. Utaljunk most vissza rá: Jézus mindennek ellenére elfogadja a meghívást Márta és Mária házába. Érthető, hogy Márta meg akarja hálálni a nagy megtiszteltetést, méltó akar lenni hozzá.
- ☞ A rejtvény megfejtése: *lepényt*. A parancsolat: Szenteld meg az ünnepnapot.
- ♫ EÉ 319. ének: Isten, szívem néked adom...
- 326. ének: Egy az, Uram, mi szükséges...

A házasságtörő asszony

- ☞ Az árulkodás, vádaskodás célja kapcsán emeljük ki: az ember el akarja terelni a figyelmet saját magáról, arról, amit ő hibázott. Igyekszik a másik vétkét hangsúlyozni, hogy ő elnyerje méltó büntetését. Az árulkodó, vádaskodó igyekszik ártatlannak látszani, bár nagy valószínűséggel nem az. Kettőn áll a vásár...
- Bár a történetben eredetileg más a farizeusok célja, ez az aspektus akkor kap hangsúlyt, amikor Jézus az ő bűnösségüket firtatja. Ez lehet szempont a mai tanulóknak is.
- A Jézusnak föltett kérdés alattomos. Hiszen vagy Mózes törvényével kell Jézusnak szembehelyezkednie, vagy a római hatalommal kerülhet összeütközésbe, amely magának tartja fenn a halálos ítéletek végrehajtásának jogát.
Jézus válasza mindenkit megdöbbsent. Elítéli vele a bűnt, de megmenti a bűnöst. A vádlókat pedig szembesíti saját helyzetükkal, saját bűnösségükkel.
- Nem hisszük, hogy 5. évfolyamon a házasságtörés kérdését ki kellene hangsúlyozni. Ha viszont például családi érintettség miatt valaki felhossa, mutassunk rá: bűnnek nevezi Jézus is a házasságtörést.

ságtörést, elítéli a bűnt, de van rá bocsánat, a bűnös új élet lehetőségét kapja. Különbséget kell tenni bűnös és bűn között. Ez sok hűtlenséget, válást végigszenvedett gyerekek probléma.

- ☞ Jézust mindkét alkalommal istenkáromlásért akarják megkövezni, azért, mert Istent Atyjának mondja, illetve azt állítja magáról, hogy volt már, mielőtt Ábrahám lett volna, azaz kezdettől.
- ☞ A köznyelvben használt fordulat: Aki bűntelen közületek, az vessen rá először követ. (8,7)

- ♫ EÉ 45. ének: Én lelkem, áldva áldjad...
- 327. ének: Átölelt Isten nagy kegyelme...

A vak Bartimeus

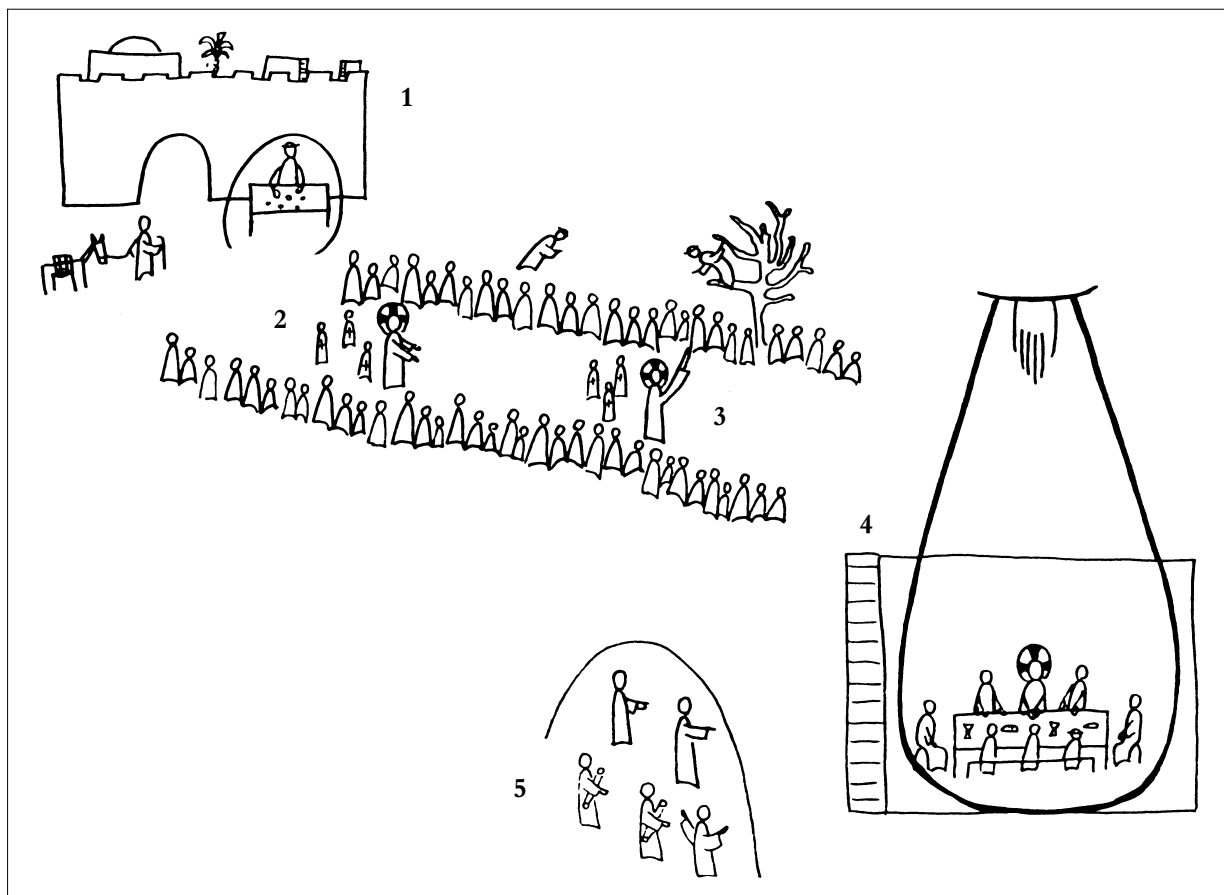
- ☞ Az órát indító kérdés célja, hogy egyrészt elgondolkodjanak a tanulók, mi számukra a kétségbeesítő helyzet, másrészt lássák, hogy társaiknak különböző megoldási kísérletei vannak. Ebből a kérdésből kiindulva óra végére egyértelművé válhat: Bartimeus egy közülünk, aki megoldást keres, és jó megoldást talál.
- ☞ A vakságról beszélgetve ne csak a betegségről szóljunk, hanem arról is, hogy látó ember is sokszor vak különböző dolgokra. Nem veszi észre, nem képes meglátni például a szépséget, azt, aminek örülni tudna, vagy a másik ember problémáját, szükségét, ahol pedig segítenie kellene.
- Kevés meggyógyított nevét ismerjük. Bartimeus, Timeus fia bizonyára ismerős volt a keresztyén közösségben, ezért tartja fontosnak az evangélista az azonosítását.
- Bartimeus Jézust messiási címén szólítja meg, hiszen Ézs 35,5 alapján a Messiástól azt várták, hogy visszaadja a vakok látását. Bartimeus ezt a várva várt Messiást látja Jézusban.
- ☞ Mondjuk el, majd olvastassuk el Mk 10,46–52-t különösebb magyarázatok nélkül. Ezután bontsuk filmkockákra (minden vers külön képre kerülhet), figyeltessük meg minden egyes szereplő viselkedését, osszuk ki a szerepeket, játsszuk is el egészen pontosan. Itt most ne a fantázia domináljon, hanem törekedjünk szöveghűsége.
Másodszori játéknál „merekítsük ki” a kockákat, és a szereplők számoljanak be róla, milyen a helyzetük ebben a pillanatban, hogyan érzik, látják magukat és a többi szereplőt, mi az, amit megértenek, megéreznek ebben a jelenetben.
A játékot követő beszélgetés során hívjuk fel a tanulók figyelmét azokra a szempontokra, amelyet a tankönyvi szöveg kiemel, és amelyek a szerepjáték elemzése során nem kerültek elő.
Csak ezután találkozzanak a tanulók a tankönyvi szöveggel!
- ☞ A rejtvény megfejtése: *Én vagyok a világ világossága.* (Jn 8,12)

- ♫ EÉ 83. ének: Ó, áldandó Szentháromság...
- 246. ének: Csüggedt, alélt vagyok...
- 474. ének: Úgy fogadd be a testvért...

Zákeus

☞ Vámszedőkkel eddig Máté elhívásával kapcsolatban, a farizeus és vámszedő példázatában és a Hegyi beszédben (Mt 5,46) találkoztak a tanulók.

- A történet jól ismert, elmondathatjuk a tanulókkal. Segítségképpen megkaphatják az alábbi rajzot pl. írásvetítő fólián:

☞ A tanulói elbeszélés után olvassassuk el a történetet, figyeljük meg, mely mozzanatok maradtak ki az iménti elbeszélésből. Figyeljünk különösen is az egyes szereplők motivációjára. Miért szeretne vajon Zákeus látni Jézust? Miért örül Jézusnak? Miért tartja a sokaság bűnösnek Zákeust? Miért botránkoznak meg Jézus viselkedésén? Miért változik meg Zákeus életfelfogása? Miért ígér Jézus üdvösséget Zákeus házában?

- A vadfügefű törzse gyakran méteres átmérőt is elér, magassága tizenöt méter is lehet.
- Valakivel együtt étkezni szorosabb kapcsolatot, megtiszteltetést jelentett. Jézus pedig az elveszett megtalálása fölötti örömet fejezi ki vele, előíze az Isten országában készülő, örökké tartó örömlakomának. Erről szól az elveszett juh példázata is.

- ☞ Jézus bizonyára bűnbocsánatot hirdet Zákheusnak, azt az örömhírt, hogy az Emberfia az elveszettekért jött. De már maga a vendégség, Jézus közelsége, közvetlensége is óriási megújító erő.
  - ☞ Ma lett üdvössége ennek a háznak: ma, azaz nemcsak valamikor a bizonytalan jövőben, nem majd egyszer a halál után, hanem abban a pillanatban, amikor Jézussal kapcsolatba kerül. Lett, azaz már befejezett tény, megtörtént, nem kell várni rá. Üdvössége, azaz élete Jézussal bűnbocsánatban. Ennek a háznak, azaz a háznépnek, a családnak, azoknak, akiket átjár Jézus szeretete.
  - ☞ A feladatok megoldása: *vadfűgefá*. Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.
- ♫ EÉ 74. ének: Bűnös lelkem hozzád siet...
 419. ének: Uram, rosszul cselekedtem...
 431. ének: Szent, örök Isten, nincsen hova lennem...

Lázár feltámasztása

- A feltámasztás csodája szinte egyedülálló mivolta miatt talán még élesebben vág bele a tanulóknak: ha Lázár feltámadhatott, az én édesanyám miért nem? Ezért keressük ez előtt a történet előtt és benne is az okot, ami Jézust csodatételre indítja.
- ☞ Miért tesz Jézus csodát?
 Jn 2,11: Jelként tett Jézus csodát, így jelentette ki dicsőségét.
 Mk 2,10: Azért, hogy megtudjátok: az Emberfiának van hatalma bűnököt megbocsátani a földön.
 Mt 14,14: Jézus megszanja az embert.
 Mt 14,33: Azért, hogy rádöbbenjenek: Jézus valóban Isten Fia.
- ☞ A történet hosszú és legfeljebb nagyon nagy vonalakban ismerős a tanulók előtt. Ezért részletes tanári elbeszélés mutassa be az eseményeket. Egy-egy részlet után álljunk meg, adjunk lehetőséget a tanulóknak a reflexióra, engedjük, hogy beszélgetés alakuljon ki. Mutassunk rá, hogy
- Jézus kezdettől fogva látja: ez az eset Isten dicsőségét szolgálja.
  - Azzal, hogy Jézus eljött rejtkehelyéről Betániába, Jeruzsálem közelébe, rálépett arra az útra, amely rövidesen az ő halálával végződik majd. Látják ennek a veszélyét a tanítványok, és úgy tűnik, készek meghalni vele. Ezért is különösen fontos, hogy megmutassa: Úr a halál fölött.
  - Márta Jézus elé megy. Bízott benne sokáig, hogy Jézus idejében érkezik, és meggyógyítja Lázárt. Most már nem tudja, mit kérjen, mit kérhet Jézustól; de teljesen bízik hatalmában. A feltámasztás ígéretét kétféleképpen lehet érteni: Márta arra gondol, hogy ez majd Isten országának eljövetelekor teljesül be. Jézus pedig arról beszél, hogy ez az időszak vele elkezdődött. Ennek jeleként történhet meg Lázár feltámasztása. De Lázárt Jézus nem örök életre támasztotta föl, csak földi életét hosszabbította meg. Lázárnak később biológiai értelemben meg kell halnia. Ez lényeges különbség Jézus feltámasztásához képest!
  - Mária ugyanazokkal a szavakkal fogadja Jézust, mint testvére, de hiányzik belőle a bizalom, teljesen betölti a gyász, a kétségbeesés. A többi gyászoló is Jézus eddigi csodáira utal, de csak múlt időben beszélnek: meg tudta volna tenni, ha időben jött volna. Arra senki nem mer gondolni, hogy Jézus a halál fölött is Úr. Ő pedig éppen ezt akarja megmutatni nekik.
  - Jézus hálát ad az Atyának, így mindenki előtt egyértelművé válhat: ő Isten hatalmával rendelkezik. Úgy, ahogy azt Mártának is mondja: Én vagyok.

- A tankönyvi szöveg ennek az elbeszélésnek, beszélgetésnek csak néhány pontját rögzíti, a többi a bibliai szöveg újraolvasásával elevenedhet föl a tanulóknál.

☞ Három indok a történeten belül:

11,4: az Isten dicsőségét szolgálja, hogy általa megdicsőüljön az Isten Fia.

11,15: tiértetek, hogy higgyetek.

11,25: én vagyok a feltámadás és az élet (...), aki hisz énbennem, nem hal meg soha.

☞ Jn 11,25–26 értelmezésével kapcsolatban beszélhetünk arról, hogy Jézus itt a biológiai halálról beszél egyrészt, hiszen az ember meghal, másrészt azonban a benne való örök életről, ami elkezdődhet már itt a földön, nem csak biológiai halálunk pillanatában. Ha hiszünk benne, ha vele közösségekben élünk, akkor ez a közösség nem fog megszűnni soha. Így érthetjük azt, hogy nem hal meg soha.

☞ A másik két feltámasztástörténet

Naini ifjú: Lk 7,11–17; Jairus leánya: Mt 9,18–26; Mk 5,21–43 és Lk 8,40–56

A csigaház megfajtése pedig: Én hiszem, hogy te vagy a Krisztus, az Isten Fia.

♫ EÉ 264. ének: Magas egekben lakozó Felség...

Ismétlő feladatok

1. Rendezd össze!

Gazdag ifjú: Add el, amid van, oszd szét a szegények között, akkor kincsed lesz a mennyben.

Samáriai asszony: Én vagyok az, aki veled beszélek.

Mária és Márta: Kevésre van szükség, valójában csak egyre.

Házasságtörő asszony: Aki büntelen közöttetek, az dobjon rá először követ.

Vak Bartimeus: Mit kívánsz, mit tegyek veled?

Zákeus: Ma lett üdvössége ennek a háznak.

Lázár: Íme, mennyire szeretted!

2. Jézushoz eljutni:

Gazdag ifjú	Odafut hozzá és leborul.
Samáriai asszony	„Véletlen” találkozás.
Mária és Márta	Jézus tér be hozzájuk.
Házasságtörő asszony	Odavezették.
Bartimeus	Kiált, és Jézus magához hívatja.
Zákeus	Kíváncsi, de Jézus magához hívja, és betér hozzá.

3. A kakukktojás nem szerepel az adott történetben.

áll / gazdag ifjú; int / Bartimeus; örül / Mária és Márta; korszó / samáriai asszony; hív / házasságtörő asszony; hisz / Zákeus; város / Lázár

4. Testrészek és történetek

arc	Mk10,22 és Jn 11,44
szem	Jn 11,37
kéz	Jn 11,44
ujj	Jn 8,6
térd	Mk 10,17
láb	Lk 10,39 és Jn 11,32.44

„AZ ÖVÉI NEM FOGADTÁK BE”

Körözüvény Jézus ellen

- Kezdhethük úgy a téma feldolgozását, hogy két csoportra osztjuk a tanulókat, és a következő feladatot adjuk nekik: Ti vagytok Bergengócia vezetői. Egy ember érkezett országotokba, nagyon népszerű, mindenki szereti, és sokan követik őt. Királyválasztás közeleg. A nép választja a királyt. A ti jelöltetek kevésbé népszerű, valószínű elvesztitek a választást. „Mit cselekedjünk?” – ez a kérdése a tanácskozásothoknak. A csoportoknak időt adunk, majd elmondják ötleteiket.
- ☞ A farizeusok: „elkülönültek”, a törvényeket szigorúan betartották, a zsidó vallási élet vezetői, Jézus azt mondta róluk, hogy képmutatók. A szadduceusok: nem hittek a feltámadásban, előkelő arisztokraták, nem hittek az angyalokban, a hatalom volt számukra a legfontosabb.

A tanulóknak nem kell megtanulniuk, hogy mi jellemző pontosan a két zsidó csoportosulásra, de tudják elkülöníteni egymástól a két irányzatot, és legyen fogalmuk arról, hogy a farizeusok a vallási kérdésekben voltak meghatározóak, míg a szadduceusok inkább a politikai kérdésekben.
- ☞ A szombatra vonatkozó törvény: szombaton semmiféle munkát nem volt szabad végezni. Aki ezt tette, azt először figyelmeztetni kellett vétkére, ha nem hallgatott a figyelmeztetésre, megkövezték. A templomra vonatkozó törvény: ha valaki a jeruzsálemi templomot gyalázza vagy megszent-ségteleníti, azt halálra ítélték. Az Isten nevét nem volt szabad nyíltan kimondani, gyalázni vagy káromolni. Az istenkáromlót két tanú egybehangzó állítása alapján halálra kellett kövezni. Az „Én vagyok!” kijelentés is istenkáromlásnak számított, ezt egyedül a Messiás mondhatja.

A feladat megoldása során először kérdezzünk rá a tanulók korábbi ismereteire, hátha önma-guktól is összeszedik az eretnekekre vonatkozó törvényeket!
- Állítsuk párhuzamba Jézus készülődését és a nagytanács készülődését. A nagytanács elhatározza Jézus megölését, rendeletet ad ki Jézus ellen, és figyelteni őt. Jézus eközben visszavonul a pusztá-ba, és felkészül a rá váró megpróbáltatásokra. Betániában pedig Mária előkészíti testét a halálra. Hangsúlyozzuk, hogy Jézus tudta, hová megy, tudta, hogy nincs számára visszaút, tudta, hogy halálába indul, de vállalta a rá váró küldetés beteljesítését.
- A nárdus a Himalája vidékén élő növény. A gyökerének kivonatából készített, gyorsan elpárologó, illatos olajat igen drágává tette a szállítás költsége. Az itt említett 300 dénár egy napszámos évi bérét jelentette. A kenetet alabástrom tartóban tartották, amelyet a felhasználás előtt összetörtek. Az ókorban rendkívül elterjedt szokás volt a test egyes részeinek illatos olajjal való megkenése. Ünnepi vacsorákon a vendégek fejét és lábát szokták megkenni. Júdás méltatlankodik, és szem-beállítja a szegényeknek való segítséget a kenet elpazarlásával. Jézus hangsúlyozza, hogy e kettő nem állítható szembe egymással.
- ☞ Kajafás próféciaja igaznak bizonyult. Jézus mindnyájunkért szenvedett a kereszten. Ez a prófécia is mutatja, hogy nem történik más, mint Isten akarata. Még Kajafás, aki Jézus halálát akarja, aki Jézus „ellensége”, sem tud mást tenni, mint beteljesíteni Isten akaratát. Isten az őt elutasítókon keresztül is munkálja országát.

- ☞ A nagytanács tagjai arra várnak, hogy Jézus hibázzon, és akkor könnyen elfogják. Figyeltetik, mindenképpen meg akarják szüntetni népszerűségét, és pontot akarnak tenni a „Jézus-ügy” végére. Jézus tanítványai arra várnak, hogy ezen a páskaünnepen Jézus végre kinyilatkoztatja Isten országát, megmutatja hatalmát és dicsőségét, mennyei seregeivel véget vet a rómaiak uralmának.
  - ☞ Aki mást cselekszik, mást mond, mint amit gondol, az képmutató. Kívülről sokkal jobbnak, szebbnek és tisztábbnak mutatja magát, mint amennyire az valójában. Jézus a farizeusokat képmutató magatartásuk miatt ítéli el. A képmutatás ellentéte az őszinteség.
  - ☞ A második feladat megoldása: SZINHEDRION. A sorok megfejtései: Kajafás – Lázár – Mária – dénár – húsvét – betánia – nárdus – Márta – farizeusok – tolvaj – eretnek.
- ♫ EÉ 340. ének: Légy csendes szívvel, légy békével...
348. ének: Mit Isten tesz, mind jó nekem...

A jeruzsálemi bevonulás

- Érdemes bemutatni Titus római császár diadalívét, amelyet a zsidó háborúban aratott győzelme tiszteletére építettek, vagy Constantinus császár diadalívét, amelyet a Milvius hídnál aratott győzelme emlékére emeltek Rómában. Ha a császár egy nagy győzelem után megérkezett birodalma fővárosába, akkor nagy ünnepséget rendeztek számára, mindenki őt és katonáit éltette, ő pedig örömmel fogadta a győzelmi énekeket, a nagyságáról szóló történeteket. A diadalíveket is az ő tiszteletére, dicsőségének, hatalmának és így a birodalom dicsőségének és hatalmának jelzésére emelték. Ezzel a sikermámorban úszó diadalmas bevonulással állíthatjuk szembe az alázatosan, számárháton bevonuló Jézust.
- ☞ A tudósítást a gyerekek egy külön A4-es (vagy annál nagyobb) lapra készítsék. Csoportos munka is lehetséges.
- A jeruzsálemi bevonulás anyagának feldolgozásakor az öröm és ujjongás hangulata domináljon! Ne vetüljön rá a szenvedéstörténet és a kereszt szomorúsága az ujjongás örömére. Jézusnak örül a sokaság, tőle várnak mindent. Igaz, mást várnak, mint amit Jézus hoz, egy óriási félreértés az oka ujjongásuknak, de – húsvét fényében – mi már ujjonghatunk a minket megszabadítani érkező Szabadító bevonulásának!
- ☞ A nép azért fordult Jézus ellen, mert csalódott benne. A csalódás érzése haragot és gyűlöletet támaszt. A nép nagy elvárásokkal fordult Jézus felé, és péntekre kiderült, hogy Jézus nem az, akit ők vártak. Az Isten Fia nem állhat ott előttük megostorozva, töviskoronával a fején. „Becsapott bennünket, így mi sem állunk ki mellette” – gondolták a zsidók.
- Egy egyszerű kis hangjátékkal érzékletesen megjeleníthetjük ennek a csalódásnak a folyamatát. A csoport minden tagja leborulva hangosan hozsannázzon, majd először csak egy gyerek kezdje el kiabálni a „Feszítsd meg!”-et, majd egyenként a többi gyerek is. Ha ügyesen megoldják a gyerekek a feladatot, akkor nagyon dinamikusan és szemléletesen alakul át a „Hozsanna!” „Feszítsd meg!”-gé.

- Pálmaágakat terítenek Jézus elé. A pálmaág Júdeának a jelképe (Jerikó = a pálmák városa). Jézust pálmaágakkal köszönti a sokaság, ez annyit jelentett, hogy Júdea hódol az érkező királynak. Amikor a rómaiak 136-ban teljesen elpusztították Jeruzsálemet, akkor Hadrianus császár olyan pénzt veretett, ahol zsidó férfiak, nők és gyerekek pálmaágakkal a kezükben térdelnek a győztes császár előtt.
- ☞ „Mit gondolhatott magában Jézus bevonulása idején?” A kérdésre először a tanulók saját fantáziájuk alapján válaszoljanak. Ezután kerestessük ki velük Lk 19,41–44-et. Lukács evangéliuma szerint amikor Jézus meglátta a várost, megsiratta Jeruzsálemet. A város lakói nem ismerték fel „meglátogatásuk idejét”, elutasították azt a Jézust, aki nem a zsidók világuralmát, hanem az emberek békességét és a bűntől való szabadítást hozta. Itt csoporttól függően egy-két mondatban elmondhatjuk azt, hogy a zsidók nem sokkal Jézus halála után fellázkodtak a Római Birodalom ellen, és fegyveres harc tört ki. A római hadsereg elpusztította a templomot és Jeruzsálemet. Jézus azért kesereg, mert látja Jeruzsálem végét, látja, hogy most a hamis messiásreménység miatt örül a nép, és ez a hamis reménység okozza majd a város pusztulását is.
- ☞ Az első feladat megoldása: Az emberek különbözőképpen vélekedtek Jézusról. Családtagjai egyszer *bolondnak* mondták, csak azért, hogy a zsidók ne kövezzék meg. A nagytanács megfigyelői olyan embernek tartották, akinek a hatalma a *gonosztól* van. Amikor Jézus bevonult Jeruzsálembe, sokan úgy gondolták, hogy ő a *Messiás*, aki megszabadítja őket. Jézust *királyként* fogadták. Az emberek kérdezték: „Ki ez?” A sokaság így felelt: „Ez Jézus, a *próféta* Názáretből.” Péter egyszer Jézus kérdésére így válaszolt: „Te vagy a *Krisztus*, az élő *Isten Fia*.”
- ☞ A második feladat összetartozó párjai:

Szamár	Az alázatosság jelképe.
Pálmaág	A győzelem jelképe.
Sion leánya	Jeruzsálem város lakossága.
Dávid Fia	A Messiás Dávid utóda.
Hozsanna!	Segíts! Ments meg! Üdvözíts!

♫ EÉ 209. ének: Én lelkem, útra készülj, Kísérd el Uradat!

Kérdések Jézushoz

- A tanulók ebben a korban még kicsik a Jézusnak feltett két kérdés gondolati mélységeinek taglalására. Inkább csak a tények ismertetése koncentráljunk, illetve arra, hogy bemutassuk: Jézust a zsidók megpróbálják szavakkal törbe csalni, a nép előtt lejáratni. Jézus tanítása azonban mindenhol és minden körülmények között megállja a helyét. Nem olyan tanítás, amelyet császártól, hatalomtól vagy adott emberi helyzettől függ, és ennek megfelelően változik, hanem Istent tartja szem előtt; és mindent az Istennel való viszonyulásba állít.
- Az óra elején feltehetünk a tanulóknak egy-két olyan kérdést, amely az emberi logika szerint megválaszolhatatlan. Pl. „Mi volt előbb, a tyúk vagy a tojás?” „Ha, az Isten mindenható, tud

olyan követ teremteni, amit az Isten sem tud felemelni. Ha viszont ezt a teremtett követ nem tudja felemelni, akkor nem mindenható. Hogy van akkor ez?” A kérdésekre adott tanulóival válaszok közül hallgassunk meg néhányat, és így már érzékelik a gyerekek, hogy ezek a kérdések „fából vaskarikák”, nincs semmi értelmük, céljuk csak a provokáció.

☞ Az emberek hittek Jézusban, a sok csoda hatására úgy gondolták, hogy ő a megígért megváltó. Ha a nagytanács a nép szeme láttára akarta volna elfogatni Jézust, akkor a nép fellázadt volna. A rómaiak semmiféle lázadást nem tűrtek el, a nagytanács viszonylagos hatalmát csak azért kapta a rómaiaktól, hogy cserébe a nép nyugalalmát és békességét garantálja. Jézust így először a nép előtt akarták lejártni. A nagytanács által kiküldött farizeusok és írástudók provokálják. Határozott állásfoglalást vártak tőle. Ha az adófizetés kérdésére Jézus nemmel válaszol, akkor rögtön feljelenhették volna a rómaiaknak úgy, mint a birodalom ellen lázítót. Ha igent válaszol Jézus, a nép csalódik benne, és rögtön elfordul tőle. Jézus válaszában nem eldöntendő kérdésként kezeli a problémát, hanem Istennel állítja összefüggésbe a kérdést. Adja meg a nép a császárnak azt, ami a császáré (a dénáron ott volt Tibérius császár képe, ezt használták a zsidók), de Istennek is adja meg mindenki azt, amivel neki tartozik.

- A szadduceusok nem hittek a feltámadásban, és egy kitalált példával nevetségessé akarták tenni Jézust, aki feltámadásáról is beszélt tanítványainak. Jézus elmondta, hogy az Isten országa teljesen más, mint ahogy azt az ember elképzeli. Nekünk emberi gondolataink vannak, emberi elképzeléseink, Isten országa azonban emberi fantázia számára elképzelhetetlen. Csak annyit tudunk vele kapcsolatban, hogy Isten országa más lesz, mint földi világunk. Ha kérdezősködnek a gyerekek arról, hogy milyen lesz a mennyországban, elolvastathatjuk velük Jel 21,1–5 verseit:

„És láttam új eget és új földet, mert az első ég és az első föld elmúlt, és a tenger sincs többé. És a szent várost, az új Jeruzsálemet is láttam, amint alászáll a mennyből az Istentől, felkészítve, mint egy menyasszony, aki férje számára van felékesítve. Hallottam, hogy egy hatalmas hang szól a trónus felől: Íme, az Isten sátora az emberekkel van, és ő velük fog lakni, ők pedig népei lesznek, és maga az Isten lesz velük; és letöröl minden könnyet a szemükről, és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak. A trónuson ülő ezt mondta: Íme, újjáteremtek mindent.”

Fontos, hogy a Biblia szavai beszéljenek erről, ne pedig a mi elképzeléseink kerüljenek elő.

☞ Jézus a szadduceusok kérdésére azt mondja, hogy az Isten országa teljesen más, mint ahogy azt mi elképzeljük, a feltámadás pedig létezik.

☞ Az álnok ember becsapja társait. Nem becsületes, nem őszinte. Legtöbbször kikémeleli felebarátai gyengéit, és ezeken a pontokon támadja őt. Törbe akarja csalni társait. A farizeusok és szadduceusok is ilyen álnok módon közelítettek Jézushoz. Kérdéseikkel nem tudásukat akarták gyarapítani, hanem Jézust akarták nevetségessé tenni az emberek előtt. Jézus azonban válaszaival pont az emberek megbecsülését és tiszteletét vívta ki.

☞ Az első feladatnak az a lényege, hogy a tanulók meglássák, hogy Jézus Istentől jött. Az ő hatalmával tanít, és tesz csodát.

☞ Egy-egy példa a második feladat megoldására:

Gyerekek: „Bizony, mondom néktek, ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába.” (Mt 18,3)

Aggódás: Ne aggódjatok! Hegyi beszéd – „Ne aggódjatok tehát, és ne mondjátok: Mit együnk? Vagy: Mit igyunk? Vagy: Mit öltünk magunkra? Mindezt a pogányok kérdezzétek; a ti mennyei Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van minderre.” (Mt 6,31–32)

Kishitűség: Ne legyetek kishitűek! – Hegyi beszéd, Jézus a tengeren jár – Péter, a tenger lecsendesítése

Félelem: Zakariás félt az angyal megjelenésekor, a csodákat követően a sokaság vagy a tanítványok gyakran félelembe estek, a tenger lecsendesítésének története

Isten országa: elveszett juh, Hegyi beszéd, Keressétek Isten országát!

Hatalom: a kapernaumi százados szolgája

Gondviselés: Hegyi beszéd, Isten gondot visel ránk

Szeretet: Hegyi beszéd, irgalmas samaritánus, Jézus Krisztus születése, az ellenség szeretetének parancsa

A nagy parancsolat

- Kezdhethetjük az órát az énekeskönyv 442. énekének („Emberek s angyalok / Szavával szólhat lelkem” – a szeretet himnuszáról szóló ének) megtanulásával és eléneklésével. Az ének segítségével a szentimentalizmust kikerülve olyan hangulatot teremthetünk, amely témánknak megfelelő és ahhoz szükséges.
- ☞ Bibliai történetek, amelyek Isten szeretetéről szólnak: teremtéstörténet – Jézus születésének története – keresztre feszítés – a tékozló fiú példázata – a Hegyi beszéd tanításai – Jézus imádkozni tanít – Istent mint Atyát szólíthatjuk meg – a bűnös asszonyról szóló történet stb. A felebarát szeretetéről szóló bibliai történetek: irgalmas samaritánus példázata – Hegyi beszéd tanításai – Mária és József (József nem akarta elbocsátani Máriát, mert szerette) – a kapernaumi százados szolgájáért könyörög – a pogány asszony lánya felgyógyulásáért alázkodik meg stb. Olyan ószövetségi példákat is említhetnek, amelyeket korábbi tanulmányaikból ismernek. Pl. Dávid és Absolon barátsága, Kain és Ábel története (itt pont a felebaráti szeretet hiányzik, de ezáltal erre a szeretetre is rámutat a történet. „Tán őrzője vagyok az én testvéremnek?”)
- ☞ Mi a szeretet? Érzés, érzelem, tett, figyelem, gondolat. Hangsúlyozzuk, hogy nem csak egy érzés, amely vagy bennünk van, vagy nincsen. Az irgalmas samaritánus példázatában a szeretet tevékenységként jelenik meg. A legfontosabb azonban, hogy felismerjék: a szeretet forrása Isten. Mi azért tudunk szeretni, mert ő előbb szeretett minket. A szeretet „képessége” bennünk az Istentől származik.
- Beszélgessünk sokat ezen az órán! Aki akarja, elmondhatja, kiket szeret, kik veszik őt körül, hogyan nyilvánul meg a benne lévő szeretet. Fontos, hogy ne kényszerítsük a gyerekeket a beszédre! Lehetnek közöttük olyanok, akik fiatal koruk ellenére súlyos gondokat és problémákat hordoznak pont ezzel a témakörrel kapcsolatosan, és a hittanórai közösséggel ezt nem akarják megosztani. Toleranciára és empátiára mindenképpen szükségünk van ennek a témának a tárgyalásánál.
- Akkor érezzük jól magunkat, akkor vagyunk boldogok, ha a hármas kapcsolati rendszerben megtaláljuk a helyünket. Kapcsolatban állunk magunkkal, társainkkal és Istennel. Mutassunk rá arra, hogy ez a hármas kapcsolati rendszer egymásra és Istenre utaltságunkat jelzi. Az ember önmagában nem érezheti jól magát. „Felmennél-e a Himalája csúcsára, ha nem beszélhetsz valakinek egyszer erről?” „Elmennél-e úgy nyaralni a világ legszebb tájaira, hogy senkivel nem beszélhetsz, senkivel sem oszthatod meg örömeidet, a táj szépségének látványát, a nyaralás békeességének élményét?” Ilyen és hasonló kérdéseket tegyünk fel a gyerekeknek, hogy ráérezzenek a hármas kapcsolati rendszer valóságára.

- Érdemes a gyerekekkel 1Kor 13-at elolvasatni úgy, hogy mindenki keressen magának a szövegből egy olyan mondatot, amelyet fontosnak talál, amely megtetszett neki. Ezekről a gondolatokról is beszélgethetünk.
- ☞ Miután megoldották a gyerekek a „Mit kívánsz magadnak?” kérdést, olvassuk fel nekik az arany-szabályt: „Amit szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is azt cselekedjétek velük, mert ez a törvény, és ezt tanítják a próféták.” (Mt 7,12) Erről is beszélgessünk a tanulókkal!
- ☞ Istent szerethetjük úgy, hogy figyelünk szavára, meghallgatjuk üzenetét (elmegyünk a templomba), észrevesszük ajándékait, hálát adunk neki, dicsőítjük őt, és szeretjük a másik embert. Az embertársunkat szerethetjük úgy, hogy gondolunk rá, figyelünk rá, imádkozunk érte, teszünk érte valamit, segítünk neki, felvállaljuk őt stb.
- ♫ EÉ 455. ének: Testvéreim javáért Fáradnom, küzdenem...
446. ének: Istenem úgy szeret, számtalan jelét látom...
447. ének: Egy Istenünk és egy Urunk van, Egy testnek tagjai vagyunk...

Az utolsó vacsora

- ☞ A rejtvény megfejtése: PÁSKA. A vízszintes sorok: pálmaág – Lázár – hozsanna – körözüvény – Kajafás. A zsidók a páskaünnepen az Egyiptomból való csodálatos szabadulásra emlékeznek.
- ☞ Az események sorrendje: B – D – H – A – F – E – C – G.
- ☞ A páskavacsora a naplemente után kezdődött, amikor a zsidók asztalhoz telepedtek, együtt emlékeztek a csodálatos szabadulás eseményeire, áldották Istent, aki kiszabadította őket a fogságból. Négy pohár bort ivott mindenki, közben áldásokat mondtak, énekeket énekeltek a meghatározott rend szerint. Az első pohár borral és a hozzá tartozó áldással kezdődött a vacsora. „Áldott vagy, Urunk, Istenünk, a világ Királya, aki teremtetted a szőlő termését!” Ezután előételként zöldséget és keserű füvet ettek kovásztalan kenyérral. Ezekből egy közös, mártást tartalmazó páskatálba mártottak egy-egy falatot. A zöldségek elfogyasztása után itták még a második pohár bort. A családfő a legkisebb jelenlévő gyermekkel beszélt az ünnep jelentéséről, a Sínai-hegyi szövetségről, Izraelről. Közben hálaadó zsoltárokat énekeltek. Ezek után kezdődött a páskabarány elfogyasztása, amelyhez páskakenyeret, különböző magvakat, tojást is ettek. Evés után fogyasztották el a harmadik pohár bort, a hálaadás kelyhét. Közben hálaadó imádságot mondtak azért, hogy Isten megszabadította Izraelt; bevitte Kánaán földjére. Az előírt liturgia szerint ekkor könyörögtek a Messiás eljöveteleért: „Az irgalmas Isten méltasson bennünket a Messiás napjaira és a jövő világ életére. Ő az, aki nagyvá teszi királyának üdvét, és megmutatja kegyelmét felkentjén, Dávidon, és az ő utódain örökké. Isten, aki békességet szerez a mennybéli magasságban, adjon békességet nekünk és egész Izraelnek! Ámen!” Ezután még beszélgettek, és a vacsora a negyedik pohárral, illetve zsoltárok éneklésével fejeződött be.
- A páskavacsora rendjét nem kell, hogy ismerjék a tanulók, ezt csak érdekességként meséljük el nekik! Ennek a zsidó szertartásnak a hangulatát és a zsidóknál betöltött jelentőségét azonban éreztessük. Jézus a páskavacsora kereteit használta fel arra, hogy egy új szövetséget szerezzen, egy olyan szövetséget, amely közösségbe von bennünket övele.
- Hangsúlyozzuk azt, hogy az úrvacsora nem páskavacsora, de a kettő között párhuzam vonható. A páskavacsora „előképe” az úrvacsorának. A zsidók az Egyiptomból való szabadulás idején az

ajtófélfát bekenték a páskabarány vérével. Így az angyal az ő házaikban nem pusztított. Minket az úrvacsora során Jézus megjelöl az ő vérével, s ezáltal részesülünk Isten szabadító kegyelméből, hiszen Krisztus kereszten kiontott vérét értünk is adta.

- Énekeljük el a 310. énekünket. Ennek szövegéből kikereshetik a gyerekek azt, hogy mit jelent az úrvacsora. Két lényegi elemet emeljünk ki:
    1. Az úrvacsora rámutat arra, hogy Jézus Krisztus halála által kegyelmet nyerhetünk, megszabadulhatunk bűneinktől.
    2. Az úrvacsora közösségbe von bennünket Krisztussal és egymással.
  - Bemutathatjuk *Leonardo da Vinci Az utolsó vacsora* című festményét. A festő azt a pillanatot ábrázolja, amikor Jézus kijelenti, hogy „valaki elárul engem”. A tanítványok döbbenete látható a képen. Hármass csoportokban rendeződnek el, Júdás Jézus jobb keze felől. Hátrahőköl Jézus szavától. Leonardo Krisztust a kép mértani középpontjába helyezte, felsőtestét és karjait háromszögbe komponálta.
- ☞ Az első feladat megoldásai: Mert példát adtam nektek, hogy amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek! (Jn 13,15) A szolga nem nagyobb uránál, sem a küldött nem nagyobb annál, aki elküldte. (Jn 13,16)
- ♪ EÉ 305. Megváltó drága Jézusom...
306. Készülj, lelkem, Jézusodhoz...
307. Lelkem, a hívek nyájával...
310. Vegyétek, egyétek...

Jézus elfogatása

- A „Legyen meg a te akaratod!” kérés magyarázatánál felolvashatjuk *Luther* Miatyánk-magyarázatát a *Kis kátéból*: „Isten jó és kegyelmes akarata meglesz imádságunk nélkül is, mégis azt kérjük ebben az imádságban, hogy bennünk is meglegyen. Hogyan történik ez? Isten megtör és meggátol minden gonosz szándékot és akaratot, mely nem engedi Isten nevét megszentelni és országát hozzánk jönni. Ilyen az ördögnek, a világnak és testünknek akarata. Ellenben megerősít és szilárdan megtart minket igéjében és a hitben életünk végéig. Ez az Ő kegyelmes és jó akarata.”
- ☞ A Jézusban kavargó érzéseknél beszélhetünk arról, hogy Jézus szenvedések árán is kész engedelmeskedni Isten akaratának. Nem olyan könnyű ez a feladat. Láttassuk meg, hogy Jézus milyen nehéz órákat él át a Gecsemáné-kertben, és még tanítványai sem segítik őt a nehéz helyzetben. Ha az ember nagyon magára marad, és nehéz terhet kell elhordoznia, imádságban kérheti Isten jelenlétét, segítségét. A feladat egy lehetséges megoldása:
  - Elhagyatottság azért, mert egyedül érezte magát a rá váró feladat terhével.
  - Félelem attól, ami rá vár, ami előtte van. Félelem a szenvedéstől.
  - Engedelmesség az Atya akaratának.
  - Szomorúság azért, mert a tanítványok nem virrasztottak vele együtt, és nem voltak vele gyötrődésében.
- „Atyám, ha lehetséges, távozzék el tőlem ez a pohár; mindazáltal ne úgy legyen, ahogyan én akarom, hanem amint te” – így imádkozik Jézus Istenhez (Mt 26,39). A pohár szó szimbolikus jelentését egyszerűsíteni kell a gyerekeknek. Elmondhatjuk, hogy vannak olyan események az

életben, amelyeket – még ha nehezek is – nem kerülhetünk ki, nem hagyhatunk el. Pl. dolgozatot kell írni matematikából, különben nem tud továbbmenni a következő évfolyamra, meg kell kapnia a szükséges védőoltásokat, még ha fájdalmas is az injekció stb. Az ilyen egyszerű példák sokat segítenek a „keresztthordozás”, a „pohárkiivás” fogalmának megértésében. Esetleg rajzoltathatunk a gyerekekkel a füzetükbe egy nagy poharat, amibe beleírhatják az épp előttük álló, ki nem kerülhető feladatokat.

☞ A „Ki mondta kinek?” feladat megoldása: 1. Júdás a katonáknak. 2. Júdás Jézusnak. 3. Jézus Júdásnak. 4. Jézus Péternek (egy tanítványnak). 5. Jézus az érkező katonáknak.

☞ Az első feladat megoldása:

Az örök élet azt jelenti, hogy ismerik Istent és Jézus Krisztust, akit Isten elküldött. Jézus a tanítványokért, követőiért könyörög.

Jézus kéri az Istentől: őrizd meg a tanítványokat a gonosztól. Szenteld meg őket az igazsággal. Mindnyájan egyek legyenek. A tanítványok is Jézusnál legyenek. A szeretet a tanítványokban legyen.

A feladatnak nem lehet célja, hogy a gyerekek megértsék ezeket a bonyolult kifejezéseket, gondolatokat, amelyeket a főpapi imádság használ. A válaszok a megadott igehelyek segítségével jól kikereshetők, és ezek segítségével érzékeltethetjük, hogy Jézus tanítványaiért könyörög, őket félti, nekik kíván minden jót.

☞ A második feladat megoldása:

„Ennek így kellett történnie” – kereszt.

„Mit adnátok, ha kezetekbe adnám őt?” – pénzeszacskó.

„Úgy vonultatok ki, mint valami rabló ellen” – kard.

„Mindazonáltal ne úgy legyen, ahogyan én akarom” – pohár (ki kell inni a poharat).

„A lélek ugyan kész, de a test erőtlenséges” – imádkozó kéz (imádság).

„Ha mindenki meg is botránkozik, én soha meg nem botránkozom” – kakas (Péter).

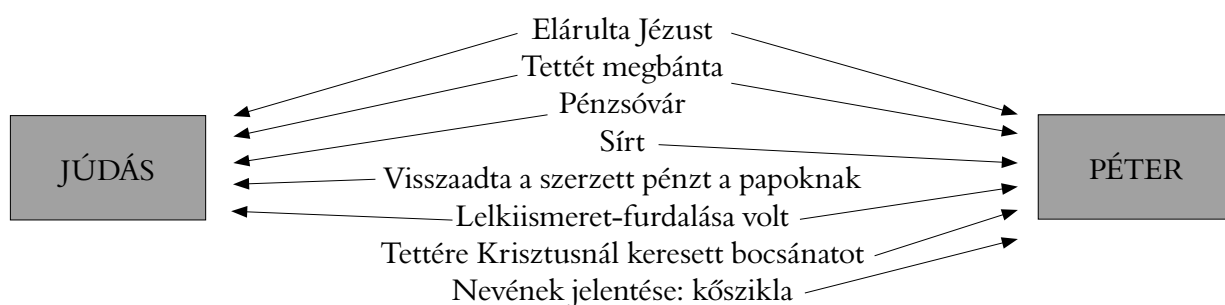
♪ EÉ 203. ének: Jézus, e világ bűnéért Ki meghalni eljöttél...

Jézus Kajafás előtt

☞ Jézus összetűzésbe kerül a farizeusokkal: szombatnapra kalásztépés, gyógyítás a Betesda-tónál, Zákeus (mert nála vacsorázott Jézus) stb. Jézust istenkáromlással és a törvények be nem tartásával vádolták a farizeusok és a vének.

- A zsidó nagytanács a késő esti időpont ellenére is összeül, hiszen sürgeti őket az idő. Közeleg a húsvét ünnepe, és addigra mindenképp szeretnék rendezni a Jézus-ügyet. A tanúk vallomásai nem egyeznek, így a zsidó jogrend szerint Jézust vád hiányában szabadon kéne bocsátani, a tanúkat pedig hamis tanúzással megvádolni. Kajafás azonban megbontja a tárgyalás szabályos menetét. Feláll (a tárgyaláson a vádlott állt, a tanács tagjai ültek), és maga kezdi meg a vallatást. Jézus nem válaszol a kérdésekre addig, amíg nem teszi fel Kajafás a lényegi kérdést: – Te vagy-e a Krisztus, az Áldottnak Fia? – Én vagyok! – hangzik Jézus válasza. Ez a válasz Kajafás számára győzelmet jelentett, hiszen az egész nagytanács tanúja volt Jézus „istenkáromlásának”. Nem kérdéses tehát a halálos ítélet.

- ☞ Cserbenhagyjuk a másik embert, ha nem figyelünk rá, valótlan állítunk róla, nem állunk ki mellette olyan helyzetekben, amikor szüksége van ránk. Beszéljünk konkrét helyzetekről, ilyen Péter és Júdás árulása is. A gyerekek is mondjanak akár kitalált, akár saját életükből példákat arra, amikor valaki egy másik embertársát cserbenhagyta. Ha barátaink cserbenhagynak, érezhetünk csalódást, szomorúságot vagy akár haragot is. Ha bizalommal vagyunk embertársaink iránt, nem kerülhető el, hogy emberekben csalódunk. Mi is okozunk – gyakran tudtunk nélkül is – másoknak csalódást.
- ☞ Péter megbánta tettét, ezt keserves sírása is jelezte. Júdás és Péter tette ugyanaz: mindketten elárulták a Mestert. Mindketten megbánták tetteiket: Júdás visszaviszi a pénzt a papoknak, és lelkiismeret-furdalása van amiatt, hogy ártatlan embert árult el. Péter könnyei is megbánásról tanúskodnak. A két tanítvány tettének összehasonlításánál semmiképpen se ítélkezzünk Júdás felett, hanem azt emeljük ki, hogy Jézus Krisztusnál van bocsánat bűneinkre. Péter – alkalmatlansága ellenére – épp árulása után lesz meghatározó alakja, vezetője Krisztus követőinek.
- ☞ Az első feladat megoldása:

- ☞ A második feladat megoldása: ÍTÉLŐBÍRÓ.

Jézus Pilátus előtt

- ☞ A zsidók Jézust Pilátus előtt azzal vádolták, hogy az adófizetés ellen lázít, valamint királlyá teszi magát. Itt már szó sincsen vallási vádokról, a zsidók Pilátus előtt politikai síkra terelték a Jézusügyet. Ez természetes is, hiszen Pilátus számára nem halált érdemlő bűn az, ha valaki szombaton dolgozik, vagy megszegi a zsidó törvényeket. Mutassunk rá arra, hogy Pilátus előtt már szó sincs azokról a vádakról, amelyek alapján a nagytanács elítélte Jézust, viszont előkerülnek olyan vádak, amelyek a római császárság ellen irányulnak. Heródes csodát akart látni, Jézus azonban válaszra sem méltatja a negyedes fejedelmet. Ő nem bűvész, varázsló, aki ott és úgy tesz csodákat, ahogyan az emberek megrendelik tőle.
- ☞ Az időrendi sorrend: B – D – E – F – G – A – C.
- Pilátus, a római helytartó fontos szerepet tölt be Jézus perében. Az ő beleegyezése nélkül nincs halálos ítélet. Az evangéliumok tudósítása alapján mintha védené Jézust, és nem akarná a halálát. Miért teszi mindezt az a Pilátus, aki a zsidókkal szembeni kegyetlenkedéseiről vált hírhedtté? Lehet, hogy politikai kényszerhelyzetben volt, a nagytanácsot akarta provokálni, vagy egyszerűen szimpatikus volt számára Jézus.

- A gyerekeket több csoportra oszthatjuk, akik egy személyt vagy egy közösséget képviselnek (PILÁTUS, HERÓDES, NAGYTANÁCS, NÉP). A csoportok megbeszélik azt, hogyan viszonyult az adott személy Jézushoz. Ezután felolvassák vagy bemutatják Jézus ellen felhozott vádjait, Jézussal kapcsolatos gondolataikat. El is játszhatják a nagytanács (illetve Kajafás) és Pilátus között zajló megbeszélést.
- Bemutathatjuk a gyerekeknek *Munkácsy Mihály Trilógiáját*. A *Krisztus Pilátus előtt*, az *Ecce Homo* és a *Golgotha* című képek az egész történet szemléltetésére, bemutatására alkalmasak. Megbeszélhetjük, hogy a megfestett alakokban kikre ismerhetünk rá, mit emelt ki a művész alkotásaiban, hogyan jeleníti meg az egyes személyeket, csoportokat. A képekről ismertetést és az egyes alakokat kiemelő fotókat találhatunk a *Munkácsy Mihály Krisztus-képei* című könyvben.

☞ Az első feladat megoldása:

Az idézetek elhangzásának sorrendje:

B	N	D	C	M	I	E	O	H	G	L	K	A	P	J	F
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

☞ A második feladat megoldása:

JÉZUS	PILÁTUS	ZSIDÓK
E M O P	A B C G H I J K L N	D F

A keresztre feszítés

- A keresztre feszítés eseményei bizonyára már ismertek, így ezek felelevenítése történhet úgy, hogy a táblára rajzolunk egy keresztet, és a tanulók a történettel kapcsolatos asszociációikat a kereszt köré írják (úgy, ahogy a könyvben is látható), majd megmagyarázzák a felírt meghatározásokat, elmondják a kapcsolódó történeteket. Figyeljünk arra, hogy mindegyik felírt szóval vagy személlyel kapcsolatos történet elhangozzék; nehogy egy korábban hittant nem tanuló gyerek információk nélkül maradjon!

☞ Az összetartozó meghatározások:

☞

nádszál	megcsúfolás
dárda	átszúrt oldal
Cirénei Simon	keresztvitel
római százados	kárpit
felirat	Pilátus
Nikodémus	kenet mirhából és aloéból
Arimátiai József	új sír
„Elvégeztetett!”	sötétség
„Szomjazom!”	ecettel teli szivacs

- Beszéljünk a keresztt alatt álló emberekről, a két latorról, Jézus utolsó szavairól, a kortörténeti háttérrel is, de ne álljunk meg a bibliai események ismertetésénél! Hozzuk közelivé és maivá az értünk kereszthalált halt Jézus alakját! Hangsúlyozzuk, hogy ez az esemény minden ember életét alapvetően megváltoztatta. Az énekeskönyvi énekek (188–212) segíthetnek bennünket abban, hogy az „értem tette ezt Jézusom” valóságára ráérezhessünk.
- Az óra végén meghallgathatunk egy részletet *Bach János-passiójából* (szövege az ünnepek részben megtalálható), a *Jónás és Jézus* rockoratóriumából vagy bármely más zeneműből, amely segítségével talán megérezhetünk és átadhatunk valamit, amit szavakkal kifejezni, értelemmel felfogni mi magunk sem tudunk.

☞ Az első feladat megoldása:

1. Asszony, íme, a te fiad! Íme, a te anyád!
2. Szomjazom.
3. Elvégeztetett.
4. Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.
5. Atyám, a te kezedbe teszem le az én lelkemet.
6. Bizony mondom néked, még ma velem leszel a Paradicsomban.
7. Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?

☞ A második feladat megoldása:

Mária, János, asszonyok	Fájdalom, kétségbeesés, szomorúság
Római százados	Felismerés (Ez az ember valóban az Isten Fia volt!)
Római katonák	Közöny
A zsidó nép vezetői	Elégedettség
A zsidó nép tagjai	Harag, gyűlölet, szánakozás, kiábrándultság

Ismétlő feladatok

1. A helyes válaszok: B, C, B, B, B, A, B, C

2. A második feladat megoldásai:

Cirénei Simon, Nikodémus, Júdás, Arimátiai József, Péter, Pilátus, római százados, a főpap szolgálója (Málkus), Heródes Antipás, a Jézustól bűnbocsánatot kérő lator, Kajafás.

3. A feladat megoldása

PAZARLÁS	Mária megkeni Jézus lábát Betániában.
CSODAVÁRÁS	Heródes várt csodát Jézustól.
ALVÁS	Jézus elfogatása (Péter, Jakab, János).
FELISMERÉS	Római százados.
ÁRULÁS	Júdás, Péter.
KÖZÖSSÉG	Utolsó vacsora.
VÁLASZTÁS	Jézus vagy Barabbás?
SZERENCSEJÁTÉK	Jézus köntösére sorsot vetettek.

4. A feladat megoldása

Lélek kész	Test	Erőtlen
Én vérem	Új szövetség	Sokakért kiontatik
Ne úgy legyen	Én akarom	Te akarod
Atyám	Kéz	Lelkem
Te is	Közülük való	Galileai
Hozsánna	Áldott	Dávid királya

5. A feladat megoldása

Jézus megcsúfolása	Jézus temetése	Utolsó vacsora	Jézus Kajafás előtt
Nádszál	Új sír	Felső szoba	Tanúk
Bíborköpeny	Drága kenetek	Étkezés	Éjszaka
Ostor	Kérés (Arimátiai József kérése)	Kérdés (Valaki elárul engem. Kicsoda, Uram?)	Nagytanács
Köpködés	Leplek	Új szövetség	Péter

„FELMAGASZTALTA ŐT AZ ISTEN!”

Jézus Krisztus feltámadt!

- A tanulók tizenegy éves korukra már többször hallották az üres sírról szóló beszámolókat, így teljesen új anyagként nem szabad ezt a történetet kezelni. A szinoptikus evangéliumok beszámolóit összehasonlítva a tananyag előkerül, de nem válik rögtön a „már ismerjük” áldozatává. Érdekes három csoportra osztani a tanulókat, az egyes csoportok egy adott evangélium elbeszélését dolgozzák fel a kérdések alapján, és a válaszokat együtt beszéljük meg, egészítsük ki a táblázatot.

Jézus feltámadása – az esemény feldolgozása a megadott kérdések alapján

Kérdések	Mt 28,1–8	Mk 16,1–8	Lk 24,1–12
<i>Kik mentek a sírhoz?</i>	Magdalai Mária másik Mária	Magdalai Mária Mária, a Jakab anyja Salome	Magdalai Mária Mária, a Jakab anyja Johanna
<i>Mi történt a sír bejáratát eltorlaszoló nagy kővel?</i>	Egy angyal elhengeríti a követ.	A kő el volt hengerítve.	A kő el volt hengerítve.
<i>Kit találtak a sírnál az asszonyok?</i>	Angyalt, őröket.	Egy fehér ruhába öltözött ifjút.	Két férfit fénylő ruhában.
<i>Mi történt Jézussal?</i>	Jézus feltámadt és Galileába ment.		
<i>Milyen feladatot kapnak az asszonyok?</i>	Mondják meg a tanítványoknak, hogy Jézus feltámadt, és Galileában megtalálják őt.	Mondják meg a tanítványoknak és Péternek, hogy Jézus feltámadt, és Galileában megtalálják őt.	Nem kaptak feladatot.
<i>Mi történt ezután?</i>	Gyorsan elfutottak a tanítványokhoz, útközben szembetalálkoztak Jézussal.	Féltek, senkinek nem mondtak semmit.	Elbeszélték a tanítványoknak a történetet, de ők nem hittek nekik.

- Jézus Krisztus feltámadásának jelentőségére hívjuk fel a gyerekek figyelmét! A feltámadás titkát és csodáját nem tudjuk felfogni, azt viszont érzékeltessük, hogy Jézus Krisztus feltámadásának óriási jelentősége és életünkre gyakorolt hatása van! Konkretizáljuk: Jézus feltámadt, itt él közöttünk, legyőzte a halál hatalmát. Láttassuk meg a gyerekekkel Jézus irántunk való szeretetét, tudatosítsuk, hogy a Krisztus feltámadásában való hit nem csupán cselekedeteket jelent. (Mint már említettük, ebben a korban a gyerekek számára hinni = jól cselekedni.) Ebből a hitből él sok ember, ez ad erőt nekik az élet nehéz helyzeteiben, ebbe a hitbe kapaszkodnak halálukban is. Krisztus feltámadásának jelentősége még eléggé absztrakt és idegen a gyerekek számára akkor, ha nem konkretizáljuk. Így mindenképpen említsünk példákat. Nagyszülőket, akik Krisztus-hitben élnek és éltek, a temetőkön olvasható „Feltámadunk!” feliratot, az Apostoli hitvallás szövegét stb. A konkretizálást szolgálja egy jól megfogalmazott vázlat füzetbe írása is.

- A tananyag két alkotóelemét (Jézus Krisztus feltámadásának jelentősége – Jézus Krisztus feltámadásának eseménye) megcserélhetjük. A könnyebben tanuló, tájékozottabb csoportokban először megbeszélhetjük Krisztus feltámadásának jelentőségét, és csak utána térünk rá a bibliai események megbeszélésére. A motiváló kérdéssor ugyanis Krisztus feltámadásának jelentőségéből indul ki, ennek „kortörténeti háttere” az üres sír története.

☞ A bibliai szöveg feldolgozása (vázlat):

Jézus Krisztus feltámadt!

I. Jézus Krisztus feltámadása fontos eseménye életünknek.

1. Jézus feltámadt, él, itt van közöttünk, legyőzte a halál hatalmát.
2. Jézus szeret bennünket, kérhetjük segítségét, imádkozhatunk hozzá.
3. Mi is feltámadunk, és aki hisz Jézus Krisztusban, annak örök élete lesz.
4. A Jézus Krisztusban való hit bizalmat, elfogadást és cselekedetet jelent.

Bízom Krisztus szeretetében,

↓

↓

↓

igyekszem cselekedni akarátát,

elfogadom, hogy szükségem van kegyelmére.

5. Hitet kérhetünk imádságban Istentől.
6. Jézus Krisztus feltámadása vasárnap volt, így minden vasárnap a feltámadásra emlékezünk. Ezért ünnep a vasárnap, ezért van ekkor istentisztelet. Húsvétkor is a feltámadást ünnepeljük.

II. Jézus Krisztus feltámadásának eseménye (Mt 28,1–8; Lk 24,1–12).

1. Asszonyok mentek vasárnap kora reggel Jézus sírjához.
2. Tanakodtak, hogyan hengerítik el a követ, de a kő már el volt hengerítve.
3. A halott Jézus helyett élő követtel találkoztak.
4. A követ elmondta nekik: „Miért keresitek a holtak között az élő? Jézus él, feltámadt, és Galileában van!”
5. Feladatul kapták, hogy mondják el a tanítványoknak Jézus feltámadásának híret.

- A tananyag feldolgozása közben előkerülhet a halottak kérdésköre. Hol vannak a halottaink? Mi van velük most? Mi lesz, ha meghalunk? Ezek a kérdések nagyon érdeklik a gyerekeket. Főleg akkor kerülnek elő ezek a témák, ha valamelyik gyermek közeli hozzátartozója már nem e földi világban van, és a gyermek átélte a halott körüli teendőik eseményeit és a temetés élményét. Beszéljünk ezekről a kérdésekről Jézus Krisztussal összefüggésben! Hangsúlyozzuk, hogy Krisztus feltámadása életünkben és halálunkban egyetlen reménységünk. Célja van az emberek életének, a halál nem pont, hanem kettőspont. Krisztusban az élet győzedelmeskedett!

☞ A keresztrejtvény megoldása: EMMAUS. A sorok megfejtései: kereszt – Magdala – Máté – bizalom – farizeus – Salome.

☞ A második feladat megoldása: szomorúak – kilátástalannak – magányosnak – rideg, sivár, barátságatlan – Isten Fia – kereszten.

- Az órára figyelemfelkeltés és szemléltetés céljából bevihetünk valamit, ami az életre és az újjáéledésre emlékeztet. Pl. egy cserepes virág, amelyben a virág épp előbukkan a földből; hóvirágok képe, amint a hóból előbukkannak; temetőben sírkő, amelyre a „Feltámadunk” felirat van ráírva stb. Hangsúlyozzuk azonban azt, hogy Jézus feltámadása páratlan, szavainkkal és képeinkkel csak megközelítőleg próbáljuk érzékeltetni azt, ami kifejezhetetlen és érzékeltethetetlen.
- ♪ EÉ 388. ének: Győzelmet vettél...
 216. ének: Dicsőség néked, Istenünk...
 A húsvéti énekek közül tanítsunk meg minél többet a gyerekeknek! Szövegeik biblikusak, dalaik örömet és felszabadultságot érzékeltetnek.

Krisztus megjelenik a tanítványoknak

- ☞ Nem látjuk, és mégis van. Ilyenek pl. az érzések, a gondolatok, a lelkiismeret. Vannak olyan gázok, amelyek színtelenek, pl. levegő, oxigén vagy a halálos szén-monoxid. Bár tanultuk, a magunk szemével valószínűleg nem láttuk az Antarktisz, más távoli földrészeket, szigeteket. A Naprendszerrel, távoli galaxisokról, bolygókról sem a saját szemünkkel látottakat fogadjuk el.
  - ☞ A hittel kapcsolatos gondolatok: bizalom, meggyőződés, elfogadás, nem bizonyított, nem tudás, Krisztus-hit, nem tudunk utánajárni. A kételkedéssel kapcsolatos gondolatok: bizonytalanság, ellenérzések, aggodalom.
  - ☞ Jézust azért nem látjuk, mert testi jelenléte a mennybemenetellel véget ért. Elvégezte küldetését, és „az Atya jobbán ül”. Ez azt jelenti, hogy visszatért a mennybe. Közöttünk van, de már nem testileg, hanem helytől és időtől függetlenül, láthatatlanul.
- A Szentlélekről ezen a tanórán még ne beszéljünk; majd előkerül a későbbiekben. Inkább a *hit – látás – hitetlenség – jelek és csodák* kérdéskör kerüljön elő!
 Érzékeltessük a tanulókkal, hogy Jézus nélkül a tanítványi sereg csüggedt, félelemmel és bizonytalansággal teli. Mihelyt azonban megjelenik a Feltámadott, az öröm, a felszabadultság és a nyitottság kerül előtérbe. Jézus nélkül mi, emberek is bizonytalanul, cél és irány nélkül mozgunk a világban. Jézus adhat célt és irányt életünknek, övele és őáltala a zártság nyitottsággá és a félelem örömmé lesz. Feladatot is adhatunk a tanulóknak ezzel kapcsolatban: a tanulók csoportokban megbeszélik, milyen a tanítványok élete Jézussal és nélküle, majd azt is, hogy milyen lehet a mi emberi életünk Jézussal és nélküle.
- ☞ Jézus a „Békesség néktek!” köszöntéssel köszönti tanítványait. (1. Jézusban van békességünk. 2. Ezzel a köszöntéssel gyakran köszöntjük egymást az istentiszteleten is: úrvacsoraosztás előtt vagy pl. keresztelekor így köszönti a lelkész a megérkezetteket.) Jézus a bűnbocsánat hirdetésének feladatát adja tanítványainak. Az ő nevében hirdethetjük a bűnbocsánatot (gyónás – feloldozás).
- A kigyűjtött bibliai igékről beszélgetve érdemes a füzetbe összefoglalni, mit mond a hitről a Biblia. Nem kell „filozófiai mélységekbe” menni, ez a tanulók számára amúgy is érthetetlen, elég csak néhány jellemző meghatározás hangsúlyozása. Pl. könyöröghetünk Istenhez hitért; a hit Isten ajándéka; nem a jelekre kell várnunk, mert nem a jelekben hiszünk, hanem Jézus Krisztusban; a hitnek harca, folyamata, dinamizmusa, növekedése (vagy épp elsorvadása) van stb. A beszélgetés

közben érzékeljük, mennyit ért meg a csoport mindebből. Nem kell ezen túlmenni, ezt lehet konkrét példákon keresztül mélyíteni.

☞ Mi, mai emberek a Krisztusról szóló beszédben (igehirdetésben), az úrvacsorában, a Biblia olvasása közben, imádságban, éneklésben találkozhatunk Jézussal. Itt utalhatunk arra, hogy Jézus bennünket embertársaink alakjában látogat. Ha segítünk embertársunknak, ha felvállaljuk baját és problémáit, akkor Jézussal találkozunk (Mt 25,31–46). Elmondhatjuk az alábbi kis példatörténetet is.

„Egy emberhez álmában így szólt Jézus Krisztus: Holnap elmegyek, meglátogatlak. Az ember nagyon felkészült a látogatásra; kicsinosította házát, megöntözte virágait, azt se tudta, hová legyen a nagy készülődésben. Épp a legnagyobb munkában volt, amikor kopogtattak ajtaján. Egy szegény ember kérte őt arra, hogy segítsen neki, mert leesett a széna a kocsjáról, nincs eszköze, amivel visszarakhatná. Emberünk sajnálattal bár, de elutasította a kérést, hiszen nem ért rá, várta Jézus Krisztust. Nem sok idő múlva a szomszéd asszony kopogtatott ajtaján, aki kölcsön akart kérni néhány széket.

– Nagy a rokonság, sokan jönnek hozzám vendégségbe, nincsen annyi szék a kicsiny házamban – kérte az asszony. Emberünk így gondolkozott: Naná, majd épp neked adom oda szép székeimet, amikor én is egy fontos vendéget várok... – és elutasította a szomszédasszony kérését. Már estefelé járt, emberünk egyre idegesebb lett, a Nap is lemenőben, a várva várt vendég pedig sehol. Egyszer csak halk, alig hallható kopogtatás hallatszott. No, végre! – gondolta. Kinyitotta az ajtót, de csak a falu legszegényebb gyereke állt előtte. Néha átjött emberünkhöz, aki egyszerűen maradék ételt, néha egy kis édességet is szokott neki adni. Sajnálta ezt a szerencsétlen ágrólszakadtat, sokszor kölcsönadta neki azt a kis falovacskát is, amellyel gyermekkorában még ő játszadozott. Hadd örüljön szegény... Ezért a kis falovacskáért jött a kisfiú, meg azért, hátha kap valami kis ennivalót is. De most nem volt szerencséje.

– Menj innen, ma kerüld még a házam környékét is! Nagy vendéget várok, maga az Úr Jézus érkezik hozzám! – hangoztatta büszkén. A kisfiú eloldalgott. Teltek-múltak az órák, emberünk hiába várt. Csalódottan lefeküdt aludni, és számon kérte Jézus Krisztust.

– Hol voltál? Látod, én mindent előkészítettem, egész nap csak vártalak, te pedig ide se néztél!

– Háromszor is meglátogattalak, de te egyszer sem fogadtál... – válaszolta az Úr Jézus.”

☞ A második feladatra adott válaszok: A bűnbocsánat azt jelenti, hogy Jézus Krisztus magára vette minden bűnünket, a kereszten szenvedett érettünk, így Isten Jézus Krisztusért megbocsát a megtérő bűnös embereknek. A bűnbocsánat hirdetését és a bűntől való feloldozást Jézus a tanítványokra bízta. A gyónást mindig a feloldozás követi, amikor a lelkész Jézus Krisztus nevében hirdeti a bűnök bocsánatát.

♫ EÉ 223. ének: Jézus él, én is vele!

Az emmausi tanítványok

- Állítsuk szembe egymással a tanítványok Messiás-elképzeléseit, Jézussal kapcsolatos várakozásait és az Írásokban szereplő szenvedő Krisztusról szóló próféciaikat. Hangsúlyozzuk, hogy Jézus kereszthalála az Írások szerint történt! Az ézsaiási idézetből aláhúзва a szenvedésre utaló igéket, kitűnik, hogy az Emmausba induló tanítványok még mindig nem értik Jézus kereszthalálának szerepét, és nem tudják felfogni azt, hogy az Írások is beszélnek Isten Fia szenvedéséről. Jézus magyarázza számukra az Ószövetség igéit.
- ☞ A bibliai szöveg olvasása során előkerülő válaszok: Jeruzsálem és Emmaus között 60 futam (60 sztadion) távolság volt. Egy sztadion 185 méter, így a bibliai adat szerint kb. 11 kilométer van a két város között. (Jeruzsálemtől nyugatra van egy Ammaus nevű helység, amely elvileg lehetne a bibliai Emmaus, de ez csak 35 sztadionra van Jeruzsálemtől. Emmaus földrajzi helyét még nem sikerült pontosan megállapítani, csak feltételezések vannak.)
A tanítványok az „idegennek” beszéltek a Jézussal kapcsolatos reménysegeikről, az üres sír valóságáról. Láttak, de nem hittek, az idegenben sem ismerték fel Jézust. Jézus a szenvedő Krisztusról szóló prófétai igékre utal, aki a szenvedés után megy a dicsőségbe. A tanítványok a kenyér megtöréséből (úrvacsora) ismerték fel Jézust. Itt hangsúlyozhatjuk azt, hogy ez a felismerés nem a tanítványoktól, hanem Istentől származik. Szomorúságuk örömmre változott, és az esti óra ellenére indultak vissza Jeruzsálembe, hogy tudassák a többi tanítvánnyal az örömhírt.
- ☞ Az első feladat megfejtése: *krisztofániák*. Jézus feltámadása után 1Kor 15,3–8 tanúsága szerint megjelent Péternek (Kéfasnak), a tizenkettőnek, több mint 500 testvérnek, Jakabnak, valamennyi apostolnak, Pálnak.
- ☞ A második feladat hibás és helyes szavai:

HIBÁS	HELYES
Hárman	Ketten
60 km	60 futam (kb. 11 km)
Megváltoztatta a külsejét.	A tanítványok látása akadályozva volt.
Jakab	Kleopás
Kérdezték az idegentől.	Az idegen kérdezte őket.
Több mint egy hete meghalt.	Harmadik napja halt meg.
Újszövetség	Ószövetség
Másnap reggel	Estefelé
Fáradtak voltak az úttól.	A nap lehanyatlott, esteledett.
Beszéltek a faluban Jézusról.	Visszaindultak Jeruzsálembe.

- „Idegen” marad számunkra Jézus, ha a Szentlélek Isten nem „nyitja meg” szemeinket. A Jézussal való találkozás lehetőségét azonban mi is kereshetjük. A Biblia olvasása, az úrvacsora és a Krisztusban hívő testvérek közössége mind-mind a feltámadott Úrral való találkozás lehetősége.
- A feltámadott Jézus megjelenései során már nem úgy van jelen tanítványai között, mint a keresztre feszítés előtt. Megjelenéseinek értelme és célja az, hogy tanúi legyenek Jézus feltámadásának.

Amikor a megjelenések elérték céljukat (felismerik Jézust), Jézus eltávozik közülük, mert már nem a földön él, hanem Istennél a mennyben.

- A történet kitűnő lehetőséget nyújt a dramatizálásra, megjelenítésre. Mielőtt eljátszanánk a történetet, beszéljünk arról, hogy mit gondolhattak és érezhettek a tanítványok az események közben.

♪ EÉ 221. ének: Két tanítvány indul útnak...

A csodálatos halfogás

- A tanulók számára is érthető, egyszerű példákon keresztül érzékeltesük, mit jelent a csalódás kifejezés. Elmondhatjuk ezeket a történeteket:
  - Karcsi és János egy osztályba jártak, jó barátok voltak. Az osztálytársak gyakran csúfolták Karcsit azért, mert alacsony termetű volt. Egyszer János is ott volt, amikor elkezdtek csúfolni Karcsit. János egy ideig nem szólt semmit, majd beállt a csúfolódk közé. Együtt nevetett a többiekkel barátján. Karcsi csalódott Jánosban.
  - Judit és Ági barátnők, az osztályban is egy padban ülnek, jóban-rosszban együtt vannak. Áginak születésnapja volt, és szülei szerveztek számára egy szülinapi bulit. Ági összeállította a meghívottak listáját, de Juditot nem hívta meg. Judit csak utólag értesült a nagy eseményről. Juditnak nagyon rosszul esett barátnője viselkedése. Csalódott Ágiban.Ügyeljünk arra, hogy elmondott történeteinkben a gyerek ne az édesapjában, édesanyjában vagy esetleg tanárnőjében csalódjon. Felszólíthatjuk a tanulókat arra, hogy maguk is mondjanak olyan velük megtörtént eseményeket, amikor ők csalódtak valakiben. Itt lehet, hogy előkerülnek szülőkkel, tanárokkal kapcsolatos történetek, ezeket kezeljük nagyon óvatosan, ne akarjunk igazságot szolgáltatni!
- ☞ Ha valakiben csalódunk, akkor szomorúak, kedvetlenek vagyunk, elfordulunk a másiktól, visszatérünk korábbi feladatainkhoz, próbáljuk elfelejteni a történeteket. A történet ismertetése során utaljunk a tanítványok és Péter csalódására: Péter csalódott Jézusban, ezért mondta, hogy visszamegy halászni, megpróbálja ott folytatni, ahol abbahagyta, igyekszik elfelejteni a Jézussal való találkozást.
- ☞ A történet feldolgozása:

Mielőtt a tanulók elolvasnák és a téglalapok kitöltésével feldolgoznák a történetet, meséljük el a saját szavainkkal az eseményt. Elbeszélésünkben használjuk a megadott kulcsszavakat, így könnyebben megfeleltetik a történet egyes részeit a megadott szavakkal.

SIKERTELENSÉG**2.**

Nem fogtak semmit
a halászok.

FELISMERÉS**5.**

Az Úr az!

CSÜGGEDÉS**1.**

Visszamennek halászni
a tanítványok.

KÉRDÉS**3.**

Nincs enivalótok?

**KÖZÖSSÉG JÉZUSSAL
ÉS EGYMÁSSAL****7.**

Jézus és a tanítványok
együtt étkeznek.

ÚTMUTATÁS**4.**

Jézus arra bízta
a tanítványokat, hogy
vessék ki hálójukat.

EREDMÉNY**6.**

Szám szerint
153 halat fognak.

- Ezt a történetet is lehet dramatizálni, eljátszani. Az egyes szereplők beszéljenek élményeikről, érzéseikről! Mit érezhetett Péter, amikor visszatért halászni? Honnan gondolhatta János azt, hogy az Urat látja? A tanítványok hogyan élték meg az eseményeket? Miután mindezeket megbeszéltük, már sokkal jobban átéljük a gyerekek a tanítványok érzéseit, felismeréseit.
- ☞ Egy mai tanítvány is ugyanúgy átéli azokat az érzéseket, amelyeket Péterék átéltek. A következő kiegészítések csak példák. Törekedjünk arra, hogy a gyerekek a saját szavaikkal fogalmazzák meg, mit jelenthetnek a tanítványok életében a következő érzések.
  - Sikertelenség – Hirdetik Isten igéjét, de az emberek nem figyelnek rá.
  - Felismerés – Jézus Krisztust követve van célja és értelme az életnek.
  - Csüggedés – Kevesen járnak templomba, nem törődnek Isten igéjével.
  - Kérdés – Mi az én feladatom? Hogyan tudom az evangéliumot hirdetni?
  - Közösség Jézussal és egymással – istentisztelet, gyermek-istentisztelet, úrvacsora
  - Útmutatás – emberekkel való beszélgetés, imádság.
  - Eredmény – Isten igéje eljut az emberekhez.
- ☞ Az első feladat megoldása: Simon Péter, Natanael, Tamás, János, Jakab.
- ☞ A második feladat megoldása: ISMERI – ŐRZI – VEZETI – MEGVÉDI – GONDOZZA – ÉLETÉT ADJA.
- ♫ EÉ 443. Vezess Jézusunk...
  - 438. Jézus hív: Jertek énutánam...
  - 475. Elfogadtál és elhívtál...

Mennybemenetel

- A misszió különböző területeiről beszélgethetünk a következő felosztás segítségével:

MISSZIÓ		
Helye szerint		Formája szerint
Belmisszió	Külmisszió	
Kórházban Iszákosok között Kábítószeresek között Börtönben Hajléktalanok között Utcamisszió Ifjúsági misszió	Afrika Ázsia Latin-Amerika Mohamedán országok Volt kommunista országok	Evangelizálás Rádiómisszió Iratmisszió Szociális misszió

- A missziói paranccsal összefüggésben beszéljünk arról, hogy milyen feladatot jelent a gyerekek számára Jézusnak ez a parancsa. Említhetünk híres, nagy hatású missziói munkát végzőket (pl. Albert Schweitzer, Teréz anya stb.), de hangsúlyozzuk, hogy ugyanolyan felelősségteljes, szép feladat az, ha közvetlen környezetünk számára tanúskodik életünk Jézus Krisztusról. Ez a téma különösen izgalmas olyan összefüggésben, amikor keresztyén szülői háttér nélkül érkezik valamelyik gyermek az egyházi iskolába. Beszéljük meg azt, mi a teendője ebben a helyzetben Krisztus tanítványának. Ne feledkezzünk meg arról se, hogy Jézus Krisztus sohasem erőszakkal misszionált. Szavai, tettei az Atyáról tettek bizonyosságot, de senkire sem akarta rákényszeríteni a tanítványsságot.

☞ Az első feladat megoldása:

$$\frac{153 \times 2 + 40}{2} + 40 + (3 \times 5) = 228$$

A 228. ének első sora: Úr Jézus Krisztus, már a mennybe, a dicsőségbe ért utad.

☞ A második feladat megoldása: *Olajfák hegye*.

♪ EÉ 228. ének: Úr Jézus Krisztus már a mennybe, A dicsőségbe ért utad...

267. ének: Terjeszd e földön, Jézus országodat...

478. ének: Mind elvégezted Jézusunk, Mit Atyád rád bízott...

A Szentlélek kitöltése

- ☞ Az óra elején előkerülnek a már tanult történetek. Utalhatunk Jézus megkeresztelésére, a Nikodémus-történetre vagy a különböző Szentháromság-ábrázolásokra (lásd 5. melléklet). A szél és a tűz képeinek segítségével beszéljünk Isten Lelkének jellemzőiről. A szélhasonlat arra mutat rá, hogy a Szentlelket nem látjuk, jelenlétét és erejét azonban megtapasztalhatjuk. A tűz dinamizmusával, áradásával, lendületével érzékeltessük a Szentlélek megelevenítő, ébresztő és lelkesítő hatását.
- ☞ Az apostolok cselekedetei leírása szerint az emberek egy csoportja érdeklődve, kíváncsian figyelte az eseményeket, a többiek azonban részegséggel vádolták a tanítványokat. Mutassunk rá arra, hogy az evangélium üzenetét ma is sokféleképpen fogadják az emberek. Vannak, akik elutasítják, vannak, akik érdeklődve, kíváncsian figyelnek, és vannak, akik követik és hirdetik Jézus Krisztust. Beszéljünk arról is, hogy – ahogy az apostolok idejében – ma is vannak olyan emberek, akik gúnyolják és lenézik a keresztyéneket.
- ☞ Az egyház Istené, és ami Istené, az szent. Ezért nevezi Luther Márton „szentek közösségének” a gyülekezetet. Tehát nem azért szent az egyház, mert olyan jók és tökéletesek a tagjai, nem azért, mert segíti a szegényeket és elesetteket, hanem azért, mert az egyház Jézus Krisztusé. Krisztus egyházának jellemzői ApCsel 2,42 alapján: tanítás (igehirdetés), kenyér megtörése (úrvacsora), imádság, közösség.
- Templomok szószékének hangvetőjén sokszor látható a galambmotívum. A Szentlélek jelenlétere és kiadására utal ez a szimbólum. A szószékről hangzó ige nem emberi bölcsességen vagy gondolkodáson alapul, hanem Isten Szentlelkének munkáján. A jelenlévő Szentlélek teszi alkalmassá a lelkész Krisztus evangéliumának hirdetésére, a jelenlévőket pedig az ige befogadására. Bemutathatunk olyan szószékábrázolásokat, ahol jól látható ez a Lélekre utaló galambmotívum.
  - A Szentlélekről szóló dogmatikai megállapítások 10-11 éves gyerekek számára túlságosan elvontak, érthetetlenek. Talán a Lélek munkája felőli megközelítés az, amely már érthető e korosztály számára. Így azt hangsúlyozzuk, hogy a Szentlélek az, aki hitet teremt bennünk, és Jézus Krisztushoz vezet minket. A Jézus Krisztusban hívő emberek között közösséget teremt, ez a közösség az egyház.
- ☞ Az első feladatban helyes, megmaradó állítások:
- Jóel próféciáját idézi.
  - Édes bortól megrészegettek a tanítványok.
  - Jézus Krisztust a jelenlevők megölték.
  - Jézust eltemették egy sírkamrába.
  - Júdás elárulta Jézust.
  - Dávid felment a mennybe.
  - Jézus Krisztus jeleket és csodákat tett.
  - Jézus feltámadt.
  - Mi vagyunk a tanúi Jézus feltámadásának.
  - Jézus Betlehemben született.
  - Péter látta az üres sírt.
  - Jézus az Atya jobbján ül.

☞ A második feladat megoldása

MEGTART – MEGVILÁGOSÍT – VIGASZTAL – MEGELEVENÍT – TÚZ – AJÁNDÉK
– SZÉL – MEGÚJÍT – KÖZÖSSÉGET TEREMT – HITET AD – GALAMB – ELHÍV –
MEGSZENTEL.

♪ EÉ 229. Jövel, Szentlélek Úristen...

239. ének: Jöjj, égi szent láng, Szentlélek Isten...

244. ének: Isten élő Lelke jöjj, áldva szállj reám...

Ismétlő feladatok

1. A feladat megoldása

- 1) Kleopás
- 2) Magdali Mária
- 3) Péter
- 4) Szentlélek

2. A feladat megoldása

- I. Éneklés – mert ez nem szerepel a gyülekezetet meghatározó felsorolásban.
- II. Bertalan – mert őt nem említik név szerint a csodálatos halfogásnál.
- III. 153 – mert ez a szám nem kapcsolódik Péter pünkösdi beszédéhez.
- IV. Hajó – mert ez nem szerepel a „hitetlen Tamás” történetben.
- V. Kereszttség – mert ez nem kapcsolódik az emmausi tanítványok történetéhez.
- VI. Étkezés – mert ez nem szerepel a missziói parancsban.

3. A feladat megoldása

SZAVAK	TÖRTÉNET	EVANGÉLIUM
Sebek Jézus kezén	Tamás-történet	János
Kenyér megtörése	Emmausi tanítványok	Lukács
Ennivaló	Csodálatos halfogás	János
Missziói parancs	Mennybemenetel	Máté (Mt 28,19–20)
Üres sír	Feltámadás	Mt, Mk, Lk, Jn
Legeltetés	Péternek adott feladat	János
Kertész	Feltámadás	János

4. A feladat megoldása

I.

$$[(50 \times 2) - (39 + 12)] \times 6 = 294$$

A 294. ének első sora: „Boldog, aki hallgatja s megtartja, Uram, beszéded...”

II.

$$(21 + 50 + \frac{40}{2}) \times 8 - 153 - 4 \times 5 = 555$$

Az 555. ének első sora: „A mennyei Atya szereti a hegyet és a völgyeket...”

5. A feladat megoldása

Miért keresitek	Holtak	Élő
Boldogok	Nem látnak	Hisznek
Hit	Bizalom	Meggyőződés
Kellett	Elszenvednie	Krisztusnak
Szeretsz-e	Legeltesd	Bárányok
Tanítvánnyá	Keresztelve	Tanítva
Kitöltök	Lelkem	Halandók

SZENTELD MEG AZ ÜNNEPNAPOT!

Mellékletnek szánjuk könyvünknek ezt a fejezetét. Olyan anyagnak, amelyet az év során újra és újra elővehetünk, amikor az egyházi esztendő egy-egy ünnepéhez érünk.

Tanulóink (jó esetben) kicsi koruk óta élik, érzik ünnepeink hangulatát, a szokásokat, népszokásokat, ismernek verseket, énekelnek énekeket, látják a templomban az oltárterítőt, de mindez nem tudatosul bennük, nem alakul összefüggő képpé.

Ebben a tanévben Jézus élete kapcsán érthetővé válhat sok minden, rácsodálkozhatnak a tanulók régen ismert dolgok tartalmára, lényegére. Segítheti ezt a folyamatot az, ha az év folyamán együtt is odafigyelünk az ünnepekre, ha időt szánunk rá a hittanórán vagy egyházi iskoláinkban az osztályfőnöki órán, iskolai áhítaton, de a gyülekezeti bibliaórán is.

Célunk, hogy a gyerekek kapcsolatot találjanak a tananyag és megélt ünnepeink között; hogy megtanuljanak igazán ünnepelni, meglássák az ünnep lényegét és megérezzék, hogy ünnepeink közősek. Nemcsak a család, a gyülekezet is ünnepel, és hogy az egyházi iskola közössége is gyülekezet.

A tankönyvi anyag nem tartalmaz mást, mint minden ünnephez egy zsoltárverset, egy képzőművészeti alkotást és egy verset. Ez a három segíthet ráhangolódni az ünnepre, és hangsúlyozza azt is, hogy nemcsak az adott időszak eseményeinek az ismerete fontos, hanem mindaz, ahogy ez az emberben visszhangra talál.

Javasoljuk, hogy az így adott anyagon, a tanári kézikönyvben található gondolatokon túl kapcsolódjunk mindig a tanulók élményeihez, környezetük kultúrájához.

- Beszélgessünk a családok egyes ünnepekhez kötődő szokásairól, a környéken élő népszokásokról.
- Énekeljünk az ünnephez kapcsolódó egyházi énekeket, de adjunk teret ifjúsági énekeknek, népdaloknak is. Érdemes megfigyelni, melyik hogyan ragadja meg az ünnep lényegét, mondanivalóját.
- Ha lehetőségünk van rá, olvassuk el az Útmutató igéit is, amelyek a konkrét evangéliumi történeten túl a Szentírás szavával irányítják figyelmünket az ünnep valamely mondanivalójára.

Egyháztörténeti vonatkozása miatt legutoljára helyeztük a reformáció témáját, bár a tanévben az kerül leghamarabb sorra. Mégis tudniuk kell a tanulóknak, hogy ez az ünnep jelentősen különbözik a Jézus életéhez kötődő ünnepektől. Nem szerves része sem a karácsonyi ünnepkörnek, sem a húsvét időpontjától függően változó dátumokra eső húsvéti-pünkösdüi ünnepkörnek.

Az egyházi esztendő

A fejezet első tankönyvi oldalán egy ábra szemlélteti az egyházi esztendőt. Segítséget ad abban, hogy az év folyamán egymást követő ünnepek között a tanulók meglássák az összefüggéseket, és lássák azt is, hogy ezek ismétlődően végigkísérik életünket.

Az ábra hiányos, hiszen csak az ünnepek neveit tartalmazza. Javasoljuk, hogy minden egyes alkalommal újra és újra vegyünk elő ezt az oldalt, és figyeljük meg az éppen aktuális ünnep helyét. Színezzük ki a körívnek ezt a szakaszát az oltárterítő színének megfelelően, beszéljünk a színek jelentéséről. Kerestessünk az énekeskönyvben az ünnephez illő szimbólumot (segít a szimbólumok magyarázata a 785. oldalon), és rajzoljuk a körön belülre az ünnep mellé.

Fontos, hogy ne töltsük ki az egész kört egyszerre, hanem mindig csak azt, amire figyelmünket irányítani szeretnénk. Év végére elkészülhet, teljes lehet a kör, hiszen a tanév jól egybeesik az egyházi esztendővel.

A karácsonyi ünnepkör december 24-éhez igazodik. Az ezt megelőző négy vasárnap a négy adventi vasárnap. A húsvéti ünnepkör változó időpontra esik, hiszen a holdhónapokhoz igazodik: az első tavaszi holdtöltét követő első vasárnap húsvét vasárnapja. Az ünnepkör minden más ünnepét ehhez viszonyítjuk.

Advent

Ahogy a zsoltárvers is hangsúlyozza, advent a várakozás, az elcsendesedés ideje, amikor itt, Magyarországon a napok egyre rövidebbek és sötétebbek, amikor még a természet is segít abban, hogy átéljük: vágyunk a fényre, a melegre, a biztonságra. Adventi szokásunk, a koszorún lévő gyertyák meggyújtása jelzi: a fény jön, egyre közelebb van az, akit várunk, a megszülető Jézus legyőzi a sötétséget. Éppen ezért adventben se csak a gyermek Jézus érkezésére gondoljunk, hanem az aktív, tanító, gyógyító és megváltó Krisztusra.

Ady Endre Az Isten-kereső lárma című verse a hétköznapi rohanó ember kiáltása. Sok mindent nem értünk ebben a világban, és sok mindent nem értünk Istenben sem. De egy biztos: az ember keresi Istent. Ellenállhatatlanul vágyódik a szeretetre, békére, biztonságra, megbocsátásra, amit Isten adhat neki.

Fra Angelico Angyali üdvözlés című freskója arról beszél, hogy az Isten is keresi az embert. Sajátos, számunkra alig érthető úton, de a hétköznapi rohanásba elküldi angyalát Máriához. Mária hajlandó megállni, csendben lenni és elfogadni Isten ajándékát. Jézusban Isten minket is megajándékoz. Az Istent kereső ember és az embert kereső Isten karácsonykor egymásra találhatnak.

Feldolgozási javaslatok

- A vers kapcsán beszélgethetünk arról, milyen élethelyzetekben élnek át a tanulók hasonlót. Mi mindent látunk magunk körül, ami riadalommal tölt el? Hogyan próbáljuk megnyugtatni magunkat, ha félünk valamitől? Hol találhatunk valóban vigaszra, bátorításra? Próbáljunk belegondolni a biztonságot kereső gyermek szorongásába, vágyakozó, várakozó reményébe: rövidesen itt lesz az, aki segíthet rajtam szorult helyzetemben. Csak jönne már!
- Feladatként adhatjuk a versről való beszélgetés után, hogy keressünk választ a freskó ábrázolásában a költő kérdéseire, illetve saját érzéseinkre.
- Összehasonlíthatjuk a vers és a kép hangulatát. Gyűjtsünk hangokat, mozdulatokat leíró szavakat a képhez, és hasonlítsuk össze a vers kifejezéseivel.

Karácsony

Nekem olyan jó Isten közelsége! Ezt az érzést talán karácsonykor a legkönnyebb átérezni, amikor az aranyos kis gyermekre gondolunk, akit meg lehet ölelni, úgy, ahogy az ünnepek alatt talán a család tagjai is többször karjukba zárják egymást. Érzelmek dominálnak ezen az ünnepen.

Ady Endre Karácsony című versének első része a karácsonynak ezt a hangulatát festi meg. A harmadik rész pedig a maga feltételes módú formájában felhívja a figyelmünket: az életünk nem ilyen. Könyörgés ez tulajdonképpen azért, hogy karácsony boldogsága ne csak egy ünnepnapra korlátozódjon, azért, hogy a szeretet az egész életet meghatározó valóság legyen.

Borsos Miklós karácsonyi grafikája azt a fényt hangsúlyozza, amely Jézus születésével a világba jött. Isten oltalmát, az ő ölelő szeretetét emelik ki az íves vonalak. Ahogyan Mária öleli magához a gyermeket, úgy kellene nekünk is átfognunk őt. Nem látványos a képen a gyermek alakja, csak egyetlen vonal a fej jelzésére. Csak az veszi észre, aki tudja, hogy ott van, aki keresi.

Mai karácsonyainkban, a világ ünneplésében, az ajándékok tömkelegében Jézus ugyanilyen „észrevétlenül” érkezik. De a fény, az igazi világosság, Isten szeretete ott van, ahol ő van a középpontban. Fontos, hogy a karácsonyi hangulaton túl meglássuk, megtaláljuk a lényegét, és megőrizzük az ünnepnapok elmúltával is.

Feldolgozási javaslatok

- Olvassuk el a vers első részét, beszéljünk hangulatáról, hasonlítsuk össze az ünnep otthoni hangulatával, szokásainkkal.
- Figyeltessük meg a grafikát, keressük meg rajta a Gyermeket. Figyeljük meg, milyen eszközökkel helyezi Borsos Miklós a középpontba, hogyan fejezi ki például azt, hogy Mária is rá figyel!
- A vers harmadik részének olvasása után beszéljünk arról, miért van feltételes módban! Nem lenne tán valóság a karácsonyi történet? Gondoljunk arra, hogy mindenki számára személy szerint is valósággá kell válnia! Mi lehet az oka annak, hogy csak karácsonykor „száll magába minden lélek”?

Vízkereszt

Túl vagyunk a téli szüneten, a karácsonyon, és most itt van ez az ünnep, amelyik valahogy ismét a karácsonyt idézi. Hiszen a betlehemes játékokhoz hozzátartoznak a bölcsek is. Tudunk mégis egyéni színt adni vízkeresztnek?

A gyermek Jézus mellett irányítsuk most figyelmünket azokra, akik elmennek hozzá. Mennyi tudásvágy, tanulmány, odafigyelés, kutatás kellett ahhoz, hogy a bölcsek elinduljanak Betlehem felé! Isten igéje adott nekik útmutatást, amikor elbizonytalanodtak. A kitartó keresés után pedig alázattal el kellett fogadják, hogy Megváltó Urukát nem palotában, hanem egy szegény istállóban találják meg. Mégis: a világ népeit képviselő bölcsek leborulnak a Gyermek előtt, és imádják őt.

Feldolgozási javaslatok

- *József Attila* verse bizonyára a jól ismertek között van. Szívesen éneklük is a gyerekek. Megtaláljuk a Kaláka együttes feldolgozásában (*Szabad-e bejönni ide Betlehemmel?* című CD) Javasoljuk, hogy hallgassák és tanulják is meg!
- Figyeltessük meg, mit mond a vers Jézusról! A királyok sajátjuknak tekintik őt, és tőle kérnek segítséget!

- Januárra már megtanulták Jézus születéstörténetét; így összehasonlíthatjuk, mit mond el Máté evangélista a bölcsekről, és mit ír József Attila. Mutassunk rá, hogy a vers gondolatai a népi hagyományokhoz igazodnak, amikor például királyoknak mondja a bölcseket és megnevezi őket.
- A *Három királyok hódolata* című domborművet nézve rácsodálkozhatunk a gyönyörű színekre, a gazdag díszítésre: mennyire fontos volt az alkotóknak ez a jelenet! Vajon nekünk is fontos?
- A bölcsek az egész föld népeit képviselik a jászolnál. Ma kiket helyeznénk oda, milyen ajándékok lennének a kezükben?
- Beszéljünk a missziós parancsról, arról, hogy Jézus a föld minden népéhez küldi tanítványait. A misszióknak köszönhetően ma is egyre többen ismerhetik meg az evangéliumot. Keressünk hozzánk közel álló mai példát, ne csak a külmisszióra gondoljunk. Mutassunk rá, hogy esetleg hozzánk egészen közel lévő emberek sem hallottak még Jézusról, és szükségük van az örömhírré.

Böjt

A böjti idő a készülődés ideje. Készülés az ünnepre, Isten végtelen, embert megmentő szeretetének a megnyilvánulására. Alkalom arra, hogy magunkba nézzünk, és meglássuk, mekkora szükségünk van az újjáteremtő kegyelemre.

Félreértjük a böjti időt, ha a mosoly és nevetés nélküli búskomorság, a lemondás az, amit hangsúlyozunk. Hiszen miről kell lemondanom? „Nekem az a böjt tetszik, amikor leoldod a bűnösen fölrakott bilincseket” (Ézs 58,6) – adja meg a böjt valódi lényegét az ézsaiási idézet. Nem a lemondás ténye a fontos, hanem a cél, amiért meg akarok szabadulni például a rossz szokásaimtól, hogy jobban tudjak Istenre, az ő ajándékaira figyelni.

Feldolgozási javaslatok

- Figyeljük meg Borsos Miklós grafikáját! Beszéljünk arról, mire gondolhat ez az ember, milyen tartalmú lehet az imádsága. A sötét tónus, a testtartás arról beszél, hogy az illető nemcsak egy percre állt meg elhadarni egy megszokott imát, hanem hosszan, mélyen magába néz. Talán meglátja és megvallja bűneit.
- Reményik Sándor *Istenarc* című verse is önvizsgálatból fakadhatott. Gondoljuk végig, miért beszél a költő eltemetett arcról, mi az az ezer réteg, amely eltakarja? Mit tehetünk azért, hogy magunkban és másokban felszínre segítsük a jót, miféle „kapavágásra” van szükség? A böjti időszak feladata lehet az, hogy intenzíven keressük magunkban is az istenarcot.
- Az idézett zoltárvers rámutat: van kiút, van felegyenesedés ebből a helyzetből, van kegyelem, amely megújít.
- Szükség van az *alteregő* szó magyarázatára: „másik én”. A reneszánsz kifejezés itt az eltemetett arcnak az újjáéledését jelenti.

Virágvasárnap

Virágvasárnap a nagy öröm, az ujjongás ideje. Bár tudjuk, hogy félreértésen alapul, hogy a nép másra számított, de mégis felismerte Jézusban a királyt, mégis megadta neki a királynak kijáró hódolatot, szívből örült neki, átérezte a pillanat nagyságát.

Az Úr nevében érkezőt ünnepelhetjük mi is, hálával gondolva ma arra, hogy Jézus több volt, mint amennyit a korabeli sokaság látott benne. Tudunk mi is úgy örülni? Ki merjük fejezni örömünket egy-egy szívből jövő, dicsőítő énekkel?

Pálóczy Horváth Ádám, a 18–19. század fordulóján élő ügyvéd és földmérnök, protestáns költő *A nagy király jön...* című versében Jézus királyságának kettősségét írja le, ami a kívülálló számára összeegyeztethetetlen ellentmondásnak tűnik, a hívőnek viszont drága kincs. Dicsőségmondás ez a vers és könyörgés azért, hogy ennek a nagy királynak hűséges szolgálói, országának polgárai legyünk.

Szántó Piroska virágvasárnapi krétarajza az ujjongó, sőt rajongó tömeget mutatja, fent az ablakban pedig az ellenségesen figyelő vallási vezetőket, farizeust, papot. A mi nézőpontunk egy harmadik: felénk néz Jézus a képből; felénk jön. Mi látjuk őt, látjuk az ujjongókat és a kétkedőket is. Hogyan nézünk mi Jézusra? Tudjuk úgy látni, mint a költő?

Feldolgozási javaslatok

- Nézzék a gyerekek a képet. Olvassuk fel közben a verset, amelynek hossza és nyelvezete feltétlenül indokolja, hogy a tanulók először hallják és csak azután olvassák maguk is.
- Figyeljük meg a versben a kettősséget: gyűjtsük ki, hogy Jézus mivel szemben gyakorolja erős hatalmát, és kihez fordul szelídségével. Mit kér a költő a szelíd királytól? Figyeljük meg, hogyan válik személyessé a kétezer éves esemény!
- A képet nézve megkereshetjük a magunk helyét. Segít ebben, ha először a költőt igyekszünk elhelyezni a vers alapján. A harmadik versszak egyértelművé teszi, hogy nem állíthatjuk a rajongó tömegbe, sem a bámészkodó farizeusok mellé. A tömeg és a farizeusok nem értik meg Jézus jelét: az alázatosságról, erőszaknélküliségről tanúskodó szamarat.

Nagycsütörtök

Nagycsütörtök: fenséges, ígéretes este a tanítványi körben, példamutató lábmosás, csodálatos ajándék az úrvacsorában – Jézus önmagát adja nekünk. Nagycsütörtök: félelmetes, keserű este, az elárultatás, elhagyatottság, a félelem éjszakája, az elfogatás éjszakája – Jézus önmagát adja értünk. Mindezekről szól a választott kép és vers.

A tananyagban valószínűleg még nem jutottak el ideig, mégse a történet ismertetése álljon a középpontban. Az egyházi esztendőt bemutató rajz segít abban, hogy rávilágítsunk az összefüggésekre, arra, hogy hová visz ez az út.

Tilman Riemenschneider Rothenburgban látható csodálatos faragott szárnyas oltárának középső része az utolsó vacsorát ábrázolja. Körben ülnek a tanítványok, nekünk háttal középen áll Júdás. Tőle balra, velünk szemben Jézus, János az ölébe hajtja fejét. Júdás már áll, nemsokára elmegy. Csodálatos műve ez a fafaragó mesternek! Júdás alakját ugyanis kiemelhetőre készítette. És ha elveszik onnan, az oltárral szemben álló ott találja magát a tanítványi körben, Júdás helyén, a középpontban! Ott állhatunk szemben Jézussal, és ő felénk nyújtja a kezét. Szeretne megajándékozni minket. Megszólít, testét és véréit kínálja nekünk. Ott állhatunk szemben Jézussal, Júdás helyén. Elfogadjuk a nekünk kínált ajándékot? Vagy elfordulunk és elmegyünk, mint Júdás tette? Önvizsgálatra készítet és maradásra indít ez a helyzet, bűnbánatra és halára.

Disda Jenő versének már a Gecsemáné-kert a színhelye. Megtaláljuk ezt a jelenetet is az oltár jobb szárnyán. Jézus magánya, félelme válik megragadhatóvá, ha a verset halljuk. Beszél arról, amit adott; arról, ami vár rá. Leghangsúlyosabbnak ebben a környezetben mégis annak kell lennie, hogy megszólít minket a vers. Testvéreim, tanítványaim! Ez nekünk is szól! Mi is alszunk, öntudatlanul

éljük sokszor napjainkat. Ráébredünk-e legalább a keresztt értelmére, arra, hogy Jézus mindezt értünk szenvedte?

Feldolgozási javaslatok

- Figyeljük meg az oltárképet, elevenítsük föl, kik láthatók itt, milyen helyzetben. Beszéljünk az úrvacsoráról, amelyet ma is ad nekünk Jézus. Érzékeltsük, mennyire fontos ez az ajándék akár személyesen nekünk is. Erőforrást, békességet, vigasztalást, reményt ad, hiszen megtapasztalhatjuk benne Jézus közelségét, a vele és az egymással való közösség örömét. Bár a konfirmáció előtt a gyerekek nem élhetnek vele, ébresszünk vágyakozást az úrvacsora iránt.
- Válasszák ki a tanulók, ki szerintük a kép központi alakja. Beszélgessünk róla, hogy vajon miért így ábrázolta a művész, majd mondjuk el, hogy Júdás alakja kiemelhető. Kicsi, méretre vágott papírlappal takarjuk le Júdás alakját, és vezessük rá a tanulókat, hogy így mi magunk kerülünk a középpontba. Hiszen rólunk szól ez az ünnep is.
- Nézzük meg a jobb oltárszárnyat is, közben olvassuk föl a verset. Keressük meg benne először az este eseményeit leíró sorokat, majd az este hangulatára vonatkozó kifejezéseket. Figyeljük meg, hogyan szólít meg minket a vers, mit mond rólunk.
- Figyeljük végül a zsoltáros szavára! A Jézus mellett kitartani nem tudó ember kiálthat Istenhez, kérhet és kaphat bocsánatot. Éppen azért, mert Jézus szenvedett értük.

Nagypéntek

Fájdalom, szenvedés, halál. Feketével letakart oltárkép, gyász. Legnagyobb ünnepünk. Szeretnénk menekülni belőle. Szívesen hangsúlyozzuk, hogy nem értelmezhető az előzmények és a feltámadás nélkül. Legszívesebben már nagypénteken is húsvétot ünnepelnénk. Biztatjuk magunkat: meghal, de fel is támad harmadnapon! A passiók sokat segítenek abban, hogy mégis elmélyedjünk, belegondoljunk Jézus szenvedésébe és annak miéértjébe. A passiók segítenek nagypénteket ünnepelni.

A gyerekek mindig visszatérő kérdése: miért volt erre így szükség? Miért nem tudta Isten más-hogy elintézni a bűneink bocsánatát? Miért kellett ezért meghalnia Jézusnak? Ha tudta, hogy fel fog támadni, talán nem félt a haláltól? Gyermeki okoskodás, de ha magunkba nézünk, bennünk is felmerülő gondolatok. Meg akarjuk nyugtatni magunkat.

Igazi nyugalmat azonban csak akkor lelhetünk, ha átérezzük (hiszen megérteni, ésszel felfogni soha nem leszünk képesek), hogy mindez mégis értünk történt. Ezt a békességet mutatja meg nekünk Johann Sebastian Bach *János-passiójának* kórusaiban és áriáiban.

Ne tegyünk mást, mint hallgassuk meg a János-passió egy részletét, nyomon követve a szöveget, amely a tankönyvben megtalálható magyarul (49–60. rész: Jézus megfeszítése és halála, 23 perc). A recitativo szövegei az eredeti bibliai mondatok, a kórus- és áriaszövegek a német szöveg fordításai. Nem volt cél énekelhető, verses fordítást készíteni, hanem a szöveg mondanivalójának minél alaposabb megértését kívánjuk segíteni.

Segítsük a szöveg nyomon követését, és magyarázzuk el röviden, hogy a recitativo beszédszerű éneklést jelent. Egyrészt az evangélista ismerteti így az eseményeket a Biblia szövegével, másrészt az események szereplői éneklük saját bibliai mondataikat. A kórus a tömeg vagy több szereplő szövegét éneklő több szólamban, a korálokban pedig az elhangzott eseményekre való reakciót, visszhangot szolgáltatja meg. Hasonló a szerepe az áriának is: a hívő lélek személyes érzései fogalmazódnak meg Bach csodálatosan mély, biblikus szövegeiben.

Az előttünk lévő könyvoldalon a szöveg mellett Borsos Miklós grafikáján is újra és újra megpihenhet a szemünk.

Húsvét

Jézus feltámadt, valóban feltámadt! Itt a várva várt fény, leoldódnak a halál kötelékei, új élet, új lendület indít útnak bennünket. A sötétség, a gyász napjai, órái után szívünket-lelkünket átjárja az első húsvét reggeli napsugár, az újrakezdés lehetőségének hírnöke. A ma angyala. Mindaz, ami történt, azért történt, hogy nekünk új életünk legyen. Húsvét a hitelesítő pecsét mindazon, amit Jézus tett és tanított. Igaz mindaz, amit mondott!

Milyen jó nekünk, Európában élő embereknek, hogy tavaszra esik ez az örömnep! Ahogy adventben segít a sötétedő, egyre komorabb tél abban, hogy igazán vágyakozzunk a fényre, úgy segít most a napsütés, az újjáéledő természet megérezni, hogy valami új kezdődik.

Túrmezei Erzsébet verse jól mutatja a feszültséget a húsvét előtti és húsvét utáni időszak között, jól érzékelteti a fordulatot, a lendületet. Utolsó két sora pedig szembesít minket azzal a ténnyel, hogy karácsonyhoz hasonlóan húsvétnak is személyessé, belsővé kell válnia számunkra. Szívünkben is végbe kell mennie a változásnak, rá kell ébrednünk, hogy a feltámadás csodája nekünk is új célokat ad.

Reinhold Stecher festménye alpesi vihar után készült. A sötét felhőréteget hirtelen áttörő fény azonban azt a változást érzékelteti, amely után mindenki vágyódik, amely csodálkozásra, mosolyra, őszinte, felszabadult öröme indít.

Feldolgozási javaslatok

- Nézzük meg Stecher festményét, gyűjtsünk jelzőket, kifejezéseket, amelyekkel a kép hangulatát leírhatjuk. Beszélgessünk róla, hogyan érzi magát az ember ilyen körülmények között.
- Ha lehetőségünk van, menjünk ki a természetbe, figyeljük meg a rügyek duzzadását, a virágok nyílását. Hogyan hat ránk mindez?
- Olvastassuk el a verset először csendben. Adjunk időt a tanulóknak hogy végiggondolják, hogyan olvashatják föl a verset úgy, hogy a nagy változás hangsúlyt kapjon, és a két utolsó sor is megszólítsa a hallgatókat. Miután a vers elég könnyen megérthető, bizonyára ügyesen oldják meg a feladatot, és közben újra és újra átélik a feltámadás örömét.

Mennybemenetel

Negyven nap, negyven titokzatos, csodálatos nap ér véget a tanítványok számára. Hiszen Jézus újból és újból megjelent, megmutatta magát, megmutatta hatalmát. Mégsem a búcsú fájdalma az, ami ezt az ünnepet meghatározza. Jézus visszatér az Atyához, mert beteljesítette földi küldetését, de két nagyon fontos dolgot ad a tanítványoknak. Egyrészt a missziói parancsot: Jézus tanítványainak tennivalójuk van itt a földön. A rájuk bízott feladat, Isten országának építgetése Jézusnak az emberekbe vetett végtelen bizalmát mutatja.

Jézus visszatér az Atyához, hiszen a fizikai jelenlét térben és időben kötött. Ahhoz, hogy egyszerre mindannyiunkkal lehessen, el kell hagynia ezt a kötöttséget. De ígéretet ad a tanítványoknak, hogy nem hagyja magukra őket. A Szentlélek ad majd erőt a rájuk, a ránk bízott feladat elvégzéséhez.

Bodrog Miklós énekét választottuk versnek (Evangélikus énekeskönyv, 478.), mellé pedig egy ismeretlen spanyol festő képét a 15. századból.

Az iniciáléba rajzolt mennybemenetel képe a tanítványokat megáldó Jézust mutatja. Másik kezében pedig ott tartja a földgolyót: hiszen ő az egész föld ura; az evangéliumot pedig a Föld végső

határáig hirdetni kell. A kétoldalt megjelenő angyalok mutatják: Jézus egy másik, számunkra ma még nem látható valóság részese lett.

Az énekimádság a missziói parancsra helyezi a hangsúlyt, arra, hogy Jézus tesz minket alkalmassá gyöngeségünk, bűneink ellenére a vigasztaló szó hirdetésére. Bizalomról szól, az Atya által Jézusra és a Jézus által ránk bízott feladatról. Ahhoz, hogy ezt élhessük, szükségünk van a 37. zsoltár biztatására.

Feldolgozási javaslatok

- Figyeljük meg a festményen Jézus alakját, áldó mozdulatát. Mit jelent az, hogy megáld minket? Beszélgessünk róla, hogy az angyalok Isten országának jelenlétét fejezik ki, ahová Jézus távozik. Ez nem „fönt” van, messze tőlünk, hanem hozzánk egészen közel, de számunkra nem láthatóan.
- A tanítványok Jézusra néznek. Nem figyelnek másra, tudják, hogy mi a fontos, hol van a lényeg. Vajon tanulóink is tudnak ennyire Jézusra figyelni? Észreveszik az ünnepnap fontosságát, azt, hogy ehhez nekik is közük van?
- Ezt segíti éppen az ének. Először figyeljük meg a szövegét, emeljük ki belőle, mit mond el Jézusról, és mit mond rólunk. Hová küld minket? Tanuljuk meg énekelni is!
- A kép egy 15. századi énekeskönyv dísze. Rajzoltathatunk a tanulókkal iniciálét a megtanult énekhez, esetleg minden versszakhoz más és más valaki, a versszak tartalmának megfelelően. Mellé írva a szöveget (versszakonként egy A/4-es lapra) kirakhatjuk az osztályban, hogy többször is elénekeljük.

Pünkösd

Isten Szentlelke árad ezen a napon a tanítványokra, akik már tudják, hogy menniük, tenniük kell, de akik erőre, lendületre, Jézus ígéretének beteljesülésére várnak. Hiszen tudják, hogy a Lélek ereje nélkül erőtlen lenne minden próbálkozás, emberi maradna minden szó. Jézus minket, mai tanítványait is küld. De nem szabad elkövetnünk azt a hibát, hogy úgy gondoljuk: mi a magunk erejéből is boldogulunk. Nekünk is szükségünk van a Lélekre, és Jézus ígéretéből tudhatjuk, hogy a feladatunkhoz mindig kapunk erőt is. Erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek, olvassuk ApCsel 1,8-ban. Egykor látványosan, lángnyelvek formájában, ma láthatatlanul, de érezhetően, átélhetően: életet újító erő.

Giotto 1305 körül készült freskója Padovában a Scrovegni-kápolnában látható. A Jézus élete eseményeit bemutató ciklus utolsó darabja. Szorosan hozzátartozik ehhez a sorozathoz. Jézus élete nem ér véget a mennybemenettel. Fordulópont ez az ünnep Jézus földi élete és az egyház, Krisztus testének élete között. Megragadó a kép, mert nem egyszerűen lángnyelveket ábrázol, hanem szinte erővonalakat. Nem is a tanítványok fejére festi, mint oly sok más ábrázolás, hanem az egész helyiséget betölti a szétáradó erő, amelynek forrása fönt van, de nem látható.

Pusztas Sándor kortárs katolikus papköltő verse éppen a Lélek áradását, annak nagyszerűségét érezteti az olvasóval. Ráirányítja a figyelmet arra, hogy – Dávid király zsoltárához hasonlóan – mi is kérhetjük ezt az ajándékot, a megújító, megszentelő Lelket.

Feldolgozási javaslatok

- A képet nézve beszéljünk röviden a pünkösti eseményről, emeljük ki, milyen változást idéz elő ez a tanítványokban. Mutassunk rá, hogy a feladatot kapott, de mindeddig várakozó tanítványok most elindulnak, megszólalnak. Nem egyszerűen emberi magyarázkodás az, amit elmondanak, hanem Isten igéjét hirdetik, hiszen a Lélek által szólnak.

- Olvassuk el a verset, keressük meg, milyen jelzőket használ a vers a Lélekkel kapcsolatban, majd pedig milyen igéket. Figyeljük meg benne a mozgalmasságot, az áradást! Külön figyeljünk arra, hogyan könyörög a szerző minden ember számára ezért az ajándékért.

Reformáció

Az egyháztörténet eseményei még idegenek a tízéves gyerekek számára, Lutherről már talán hallottak, de valójában még nem tudják elhelyezni, egykönnyen besorolják például Pál apostol mellé. Ezért fontos, hogy ezen az ünnepen szó legyen a történeti eseményről.

Ebben segít minket a kép, amely a reformáció korából származik, és a megreformált istentisztelet elemeit ábrázolja. Gyűjtsék össze ezeket a tanulók! Beszélgessünk a kép alapján arról, hogy Jézus Krisztus áll a középpontban, Róla, az ő evangéliumáról szól az igehirdetés, amely most már anyanyelven folyik, hogy valóban mindenki érthesse. Hozzá szól az imádság, nincs szükség más közbenjáróra. Mutatja a kép a két szentséget is, az úrvacsorát hangsúlyosan az előtérbe helyezve két szín alatt. Hívjuk fel a tanulók figyelmét arra, hogy ez is másképp volt a reformáció előtt.

Luther Márton személye tananyag lesz részletesen a hetedik évfolyamon, ezért most csak egy dolgot emeljük ki, amely Garay János verse kapcsán fontos: Luther – sok kortársához hasonlóan – igazságosan ítélőnek ismerte Istent, akitől rettegett, hiszen látta méltatlanságát, bűnösségét, a tanítás pedig azt hangsúlyozta, hogy a bűnös elveszi méltó büntetését. Luther úgy érezte, hiába minden igyekezete, Isten szeretetét nem tudja kiérdemelni. Döntő változást hoz az életében és az egész egyház életében, amikor rádöbben: „az igaz ember hitből él” (Római levél). Ezt a felismerést annak köszönheti, hogy gondosan, alaposan tanulmányozza a Szentírást. Luther ekkor ismeri meg Istent olyannak, ahogyan a vers bemutatja: mindenható királynak, aki áld; szelíd, kegyes Atyának, akit megszólíthatunk, akiben reménységünk van, akit szerethetünk Jézus Krisztus által.

Az Istenre figyelés, a benne meglelhető békesség és biztonság legyen ennek az ünnepünknek alapérzése, úgy, ahogy azt az 59. zsoltár is kifejezi.

A játék menete

A csapatok sorsolás útján eldöntik a kezdési sorrendet. Az első csapat két, a második egy, a harmadik nulla *jokert* kap. (A joker akkor használható fel, ha egy kérdést nem tudnak megválaszolni, és mégis tovább szeretnének haladni a pályán.)

Az első csapat választ, hogy melyik (A, B, C) pályán kíván játszani. Ez azért fontos, mert a pályán elhelyezett *zsákbamacskák* (♦) különböző tartalmúak. A csapatok előre csak azt tudják, hogy valamelyik sorban mindkettő jó, valamelyikben mindkettő rossz, az egyikben pedig az egyik jó, a másik rossz.

Ha jó a zsákbamacska, a rálépő két mezővel továbbléphet, ha rossz, két mezővel vissza kell lépni.

A: az első rossz, a második jó zsákbamacska

B: mind a kettő rossz zsákbamacska

C: mind a kettő jó zsákbamacska

Ezt követően a csapatok egymás után a kisorsolt sorrendben kérdéseket kérnek maguknak, amiért cserébe zsetont adnak. Pl. kérik a hárompontos kérdések közül a 11-est, és leadnak egy piros zsetont. Ha a kérdést jól megválaszolták, tovább léphetnek, ez esetben három mezővel a kérdés pontszámának megfelelően, ha nem, helyben maradnak. Más csapat megválaszolhatja ugyan a nem tudott kérdést, de ezért ebben a játékban nem jár pont. (Nem lehetne igazságot tenni a két csapat között.)

A kérdéstábláról a megvásárolt kérdéseket ki kell húzni, hogy azt újra ne akarják kérni.

A pályán szereplő *csillagok* (★) jelentése: a rálépő csapat annyival léphet azonnal tovább, ahány lépéssel érkezett. (pl. 3 mezővel álltak a csillag előtt, egy hárompontos kérdéssel lépnek a csillagra, és azonnal 3 mezővel tovább léphetnek.)

A játék addig tart, amíg az összes kérdés el nem fogyott. (Hogy melyik a győztes csapat, az hamarabb kiderül, de az összefoglalás akkor éri el a célját, ha minden kérdés előkerül.)

1 PONTOS KÉRDÉSEK

1. Hol kezdett prédikálni Jézus?

1 Galileában (Mk 1,14)

2 Júdeában

x Samáriában

2. Hány könyve van a Bibliának, ezen belül az Ó-, illetve az Újszövetségnek?

66 = 39 + 27

3. Mit jelképeznek az útfélről magot felkapkodó madarak?

A sátánt (Mk 4,15).

4. Mi volt a következménye a názáretiek hitetlenségének?

Jézus nem tudott velük csodát tenni (Mk 6,5).

5. Miért némul meg Zakariás, a pap?

Kételkedik az angyal szavában, aki fia, János születését ígéri (Lk 1,5–25).

6. Mit ígért jutalmul Heródes Heródiás lányának táncáért?

Bármit kérhet, teljesíti (Mk 6,24).

- 7. Mit jelent az evangélium szó?**
Örömhír.
- 8. Mi a Jézus elleni vád a nagytanács előtt?**
Istent káromolta (Mt 26,65).
- 9. Mire biztatta Keresztelő János hallgatóit?**
Térjetekek meg és keresztelkedjetekek meg, hogy bocsánatot nyerjetekek bűneitekre (Mk 1,4).
- 10. Mit csinál Jézus, amikor jeruzsálemi bevonulásakor eléri a város kapuját?**
Megsiratja Jeruzsálemet (Lk 19,41–44).
- 11. Hogyan tanít Jézus?**
Úgy, mint akinek hatalma van, nem úgy, mint az írástudók (Mk 1,22).
- 12. Mivel fenyegeti a zsidó nép Pilátust, ha szabadon bocsátja Jézust?**
Nem vagy a császár barátja... (Jn 19,12).
- 13. Ki szólítja meg így a hallgatóit: viperák fajzatai?**
Keresztelő János (Mt 3,7–12).
- 14. Mi volt látható, amikor Jézus megkeresztelkedett Jánosnál?**
Megnyílt az ég, és szállt rá a Lélek mint egy galamb (Mk 1,10).
- 15. Hány kenyeret és halat osztott szét Jézus az ötezernek?**
Öt kenyeret és két halat (Mk 6,38).
- 16. Hogy volt öltözve Keresztelő János?**
Ruhája teveszőrből volt, derekán bőrvet viselt (Mk 1,6).
- 17. Hol keresztelt János?**
A Jordánban (Mt 3).
- 18. A tanítványok nem tudtak kiűzni egy néma lelket egy fiúból. Mit mond Jézus, hogyan űzhető ki ez a lélek?**
Csak imádsággal (Mk 9,29).
- 19. Mit kiabált Bartimeus az út szélén?**
Dávid fia (Jézus), könyörülj rajtam! (Mk 10,47–48)
- 20. Kinek mondták az emberek Jézust?**
Egyesek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, mások pedig a próféták közül egynek (Mk 8,28).
- 21. Ki mondja kinek? „Üdvözlégy kegyelembe fogadott, az Úr veled van!”**
Gá브리el arkangyal Máriának (Lk 1,28).

22. Honnan hívta el Jézus Mátét?

A vámszedőhelyről (Mt 9,9).

23. Ki volt a római császár Jézus születése idején?

Augustus (Lk 2,1).

24. Péter mondja ki Jézusról az első hitvallást. Kinek mondja ő Jézust?

Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia (Mt 16,16).

25. Milyen hibát követnek el a napkeleti bölcsek?

Elmennek a maguk feje után Heródeshez, és nála érdeklődnek a zsidók királya iránt (Mt 2).

26. Kivel találkozik József és Mária, amikor felviszik a kis Jézust bemutatni a templomba?

Simeonnal és Annával (Lk 2).

27. Mit mond Jézus Simonnak és Andrásnak, amikor elhívja őket? Folytassátok a mondatot: Jöjjetek utánam...

...és emberek halászaivá teszlek benneteket. (Mk 1,17)

28. Hogyan kísérti meg az ördög Jézust a pusztában megkeresztelése után?

Követ kenyérré; leugrani a templom párkányáról; leborulni az ördög előtt – akkor az övé lesz az egész világ (Mt 4,1–11).

29. Hány pere volt Jézusnak, és kik előtt?

A nagytanács és Pilátus előtt (Jn 18,13–19,15).

30. Miről prédikál Jézus életében először Názáretben?

Egy róla szóló prófeciát olvas föl, és elmondja, hogy ez beteljesedett (Lk 4,14–30).

2 PONTOS KÉRDÉSEK

1. Melyik Jézus első csodája, és hol tette?

A kánai menyegzőn borra változtatja a vizet (Jn 2,1–11).

2. Mikor mondja Jézus a tanítványainak: Bízatok, én vagyok, ne féljete!

Amikor a tengeren járva odamegy hozzájuk (Mk 6,50).

3. Ki az, aki egyszer (éjjel) elmegy Jézushoz beszélgetni, és halála után pedig kenetet visz temetéséhez?

Nikodémus (Jn 3,1–21; Jn 20,39).

4. Mit mond Jézus a betegeknek, amikor meggyógyítja őket?

Megbocsáttattak a bűneid, vagy: menj el, a hited megtartott téged (Mk 2,5; 11,52).

5. Mi a vád Jézus ellen Pilátus előtt, amit végül Pilátus a keresztre is ráír?

A názáreti Jézus a zsidók királya (Jn 19,19).

6. Mi van megírva Jn 3,16-ban?

Úgy szerette Isten...

7. Milyen nyelven íródott a Biblia?

Az Ószövetség héberül, az Újszövetség görögül.

8. Hogyan viszi négy ember a béna barátját Jézushoz?

Megbontják a ház tetejét, és leeresztik hozzá (Mk 2,4).

9. Hogyan akarnának a tanítványok kenyeret adni az ötezer embernek?

Venni akarnának kétszáz dénárért, illetve csak keveslik, amennyi van (Mk 6,37).

10. Ki mondta kinek? Add el, amid van, és oszd szét a szegények között...

Jézus a gazdag iffúnak (Mk 10,21).

11. Miért vetteti börtönbe Heródes Keresztelő Jánost?

Mert kifogásolja Heródes házasságtörését (Mk 6,17–20).

12. Ki kérdezi ezt Jézustól és mikor: Te vagy-e az eljövendő?

Keresztelő János a börtönből (Lk 7,19–23).

13. Melyik városban történt az alábbi esemény: néhány ember hosszabb gyaloglás után asztalhoz ül egy idegennel, aki kenyeret és bort ad nekik. Ezután az emberek fáradtsággal nem törődve, örömmel futnak vissza Jeruzsálembe.

Emmaus (Lk 24,13–35).

14. Miért könyörög Jézus a Gecsemáné-kerti imádságaiban? Mondjatok két dolgot!

Pl. a főpapi imában: őrizzen meg minket Isten a gonosztól (Jn 17,1–26)

Atyám, vedd el tőlem ezt a poharat... (Lk 22,42).

15. Mit vetnek Jézus szemére a tanítványok, amikor szélviharba kerülnek a hajóval?

„Mester, nem törődsz azzal, hogy elveszünk?” (Mk 4,38)

16. Milyen jelenségek voltak észlelhetők Jézus halálakor? Két dolgot mondjatok!

A nap elhomályosodott, a templom kárpítja pedig középén kettéhasadt (Lk 23,45).

A föld megrendült, a sziklák meghasadtak (Mt 27,51).

17. Melyik városban történt az alábbi két esemény: egy bénát a barátai sajátos úton visznek Jézushoz; egy százados kéri Jézust, hogy gyógyítsa meg a szolgáját.

Kapernaumban (Mk 2,1–12; Mt 8,5–13).

18. Mit mondott Isten, amikor János megkeresztelte Jézust?

„Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.” (Mk 1,11)

19. Meddig tud Péter a tengeren járni?

Amíg Jézusra néz (Mt 14,22–33).

20. Mit kérdez Péter, mielőtt Jézus elmondja a gonosz szolga példázatát?

Hányszor kell megbocsátanunk? (Mt 18,21–31).

21. Melyik példázat játszódik a Jeruzsálemből Jerikóba vezető úton?

Az irgalmas samaritánus példázata (Lk 10,25–37).

22. Mire biztatja Jézus Mártát?

Arra, hogy hallgassa őt (Lk 10,38–42).

23. Milyen formában látják a tanítványok pünkösdkor a Szentlélek érkezését?

Lángnyelvek (ApCsel 2,3).

24. Milyen találóbb címe lehetne a tékozló fiú példázatának? (Lk 15,11–32)

A két elveszett fiú vagy a tékozló Atya.

3 PONTOS KÉRDÉSEK

1. A farizeusok rosszallják, hogy Jézus bűnösökkel eszik együtt. Mit mond erre Jézus, (miért jött ő)?

„Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek; nem azért jöttem, hogy igazakat hívjak, hanem hogy bűnösöket.” (Mk 2,17)

2. Mit hitt Heródes Jézusról?

Azt, hogy Keresztelő János támadt fel a halálból (Mk 6,16).

3. Mit példáznak az ég madarai és a rét virágai?

Isten gondviselését (Lk 12,22–32).

4. Hány halottat támaszt fel Jézus, és kiket?

Naini ifjú, Jairus leánya, Lázár.

5. Kik vádolják Jézus előtt a házasságtörő asszonyt?

Farizeusok és írástudók (Jn 8,1–11).

6. Mi a zsidó törvény szerinti büntetése egy házasságtörőnek?

Megkövezés (Jn 8,5).

7. Hol találkozik Jézus a samáriai asszonnal?

Sikár mellett, Jákób kútjánál (Jn 4,1–42).

8. Könnyebb a tevének a tű fokán átmennie... Fejezd be! Mivel kapcsolatban és, kinek mondta ezt Jézus?

...mint a gazdagnak Isten országába bejutni. A gazdag ifjúnak (Mk 10,25).

9. Ki mondja kinek, milyen alkalommal: „Jó itt lennünk, készítsünk ezért három sátrat...”

Péter mondja Jézusnak a megdicsőülés alkalmával (Mk 9,5).

10. Hogyan hallják az emberek Péter pünkösdi prédikációját?

Mindenki a maga nyelvén (ApCsel 2,6).

11. Mit mond Jézus a farizeusoknak, milyen hatalommal teszi mindazt, amit tesz?

Nem mondja meg, hanem felteszi ugyanezt a kérdést Keresztelő Jánossal kapcsolatban. (Mk 11,27–33).

12. Milyen feladatot bíz Jézus a tanítványaira mennybemenetele előtt?

Missziós parancs (Mt 28,18–20).

13. Két ember imádkozik Jézus egyik példázatában (a templomban). Kik?

A farizeus és a vámszedő (Lk 18,9–14).

14. Hogyan teszi helyre Jézus Pétert a háromszori tagadását követően?

Háromszor megkérdezi, szeretsz-e engem (Jn 21,15–19).

15. Melyik ószövetségi prófétát idézi Péter pünkösdi prédikációjában?

Jóelt (ApCsel 2,16).

16. Hova esett a magvető magja?

Az útfélre, sziklás helyre, tövisek közé, jó földbe (Mk 4,3–8).

17. Ki mondja kinek? Hiszek, segíts hitetlenségemen!

A néma lélekkel megszállt fiú apja Jézusnak (Mk 9,24).

18. József két álmot lát. Miről?

Arról, hogy ne bocsássa el Máriát, később pedig arról, hogy meneküljön a gyermekkel Egyiptomba (Mt 1–2).

5 PONTOS KÉRDÉSEK

1. Hat tanítvány elhívásának a történetét ismerjük. Ki ez a hat, és hogyan hívta el őket Jézus?

András és Simon Péter – nagy halfogás (Lk 5,1–11).

Jakab és János – szól nekik a tóparton (Mt 4,21–22).

Fülöp – egyszerűen szól neki (Jn 1,43–45).

Máté – vámszedőként (Mt 9,9–13).

2. Mely szavakkal szerzi Jézus az úrvacsorát?

Mt 26,26–28

3. Soroljatok el Krisztus hét, kereszten mondott szavából ötöt!

Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek. (Lk 23,34)

Még ma velem leszel a paradicsomban. (Lk 23,43)

Íme a te anyád, íme a te fiad. (Jn 19,26–27)

Szomjúhozom. (Jn 19,28)

Istenem, Istenem miért hagytál el engem! (Mt 27,46)

Elvégeztetett. (Jn 19,30)

Atyám, a Té kezébe teszem le az én lelkemet. (Lk 23,46)

2. játék

A következő – talán az előzőnél kérdéseiben és tempójában is nehezebb – játék nagyjából a „mindent vagy semmit” szabályai alapján játszható.

Három fordulóban folyik a verseny három csapat között. A gyors válaszadás miatt az első játékkal szemben most úgy kell játszani, hogy minden csapattag saját felelősségére jelentkezhet válaszadásra, hogy csapatának pontot szerezzen. Válaszgyeztetésre nincs idő.

Az **első fordulóban** az alább látható első táblázatot rajzoljuk a táblára, de természetesen üresen hagyva a kérdések helyét. A sorsolással kiválasztott kezdő csapat tetszés szerint választ egy témát (oszlopot). Az oszlop első feladatát kapja a csapat.

Hívjuk fel a tanulók figyelmét, és mutassunk példát is arra, hogy a feladatok nem kérdés formában vannak megfogalmazva, hanem definíciószerűen, egy utalószó jelzi a kitalálendő dolgot!

Aki leggyorsabban tud válaszolni bármelyik csapatból, az jelentkezik, és felszólítás után mondhatja a választ. Sikeres válasz esetén az ő csapata kap annyi pontot, amennyit a megválaszolt kérdés a táblázat szerint ér, és megszerzi csapatának az új feladat kérésének jogát. Helytelen válasz esetén a csapat a kérdés értékének megfelelő számú pontot veszít, a játékvezető ismerteti a helyes megoldást. Az új feladatválasztás joga pedig azé marad, aki a legutolsó helyes válasz adta. A pontozást legegyszerűbb a táblán vezetni, mindig letörölve az előző értéket.

Addig ismétlődik ez így, amíg az első táblázat összes kérdése elfogy. Egy adott témán belül mindig a még meglévő legkisebb értékű kérdés következik.

A **második forduló** az alábbiakban tér el: a feladatok pontértéke kétszerese az előző fordulónak. A témán túl bármely pontszámú kérdés is kérhető. Ha egy csapat rossz választ ad, akkor a másik kettőnek, szintén jelentkezési sorrend alapján, még lehetősége van szintén megpróbálkozni a válaszadással. Van két olyan (a feladatlapon színes háttérrel jelölt) kérdés, amely szülő feladata annak a csapatnak, amelyik kérte. Ez esetben tehát más csapatból nem jelentkezhetnek válaszadásra.

A **harmadik forduló** egészen rövid, egyetlen feladatot tartalmaz. A forduló elején ismertetjük ennek a kérdésnek a témáját. Ezután minden csapat írásba adja, hogy hány pontját teszi kockára. A feladat elhangzása után most minden csapatnak ideje van röviden megbeszélni és leírni a megoldást, amelyet a játékvezető megnéz. Helyes válasz esetén a csapat a kockára tett pontjainak kétszeresét kapja vissza, helytelen válasz esetén pedig elveszíti. Az így kialakuló végső összpontszám dönti el a helyezéseket.

Az első két forduló táblázatait lásd a következő oldalakon.

A harmadik forduló feladata ebben a játékban.

Téma: hitvallás.

Feladat: ezt a hitvallást egy hallal szokták ábrázolni. *Megoldás: Jézus Krisztus Isten Fia Megváltó.*

	Farizeusok	Állatok	A Genezáreti tónál	Kövess engem	Templom	Példázatok
100	A farizeus Jézus példázataiban azért ad hálát Istennek, hogy ő nem olyan, mint a többi, mint pl. ez az ember is mellette. <i>Vámszedő – Lk 18,9kk</i>	Ezek az állatok jelzik a gonoszt a magvető példázatában, egy másik helyen pedig Isten gondviselő szeretetének példái. <i>Madarak – Mt 13,19</i>	Bízatosok, én vagyok, ne féljete! – mondja Jézus ebből az alkalomból a tizenkettőnek. <i>Amikor Jézus a tengeren jár. Mt 14,27</i>	Zebedeus egyedül maradt a hajóban; mert ezt a két fiát magával hívta Jézus. <i>Jakab, János – Mt 4,21</i>	Imádság háza helyett ezzé teszik az Atya házát Jézus szerint. <i>Rablók barlangjává – Mt 21,13</i>	Ezt jelképezi a mag a magvető példázatában. <i>Isten igéje – Mt 13,19</i>
200	Így beszél Jézus a farizeusoknak az orvos-beteg kapcsolatról, amikor vámszedőkkel és bűnösökkel eszik együtt. <i>Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek. Mk 2,17</i>	Erről az alázatos állatról már a próféta is megírja, hogy Jézust viszi Jeruzsálembe. <i>Számár – Mt 21,5</i>	Nagy vihar közepette ébresztik fel a tanítványok Jézust, aki ezt teszi. <i>Leccsendesíti a tengert. Mk 4,39</i>	„Kövess engem!” – mondja Jézus a vámszedőhelyen Máténak, akinek ez a másikkal neve. <i>Lévi – Lk 5,27</i>	Halála előtt azzal vádolja Jézust a nagytanács, hogy ezt mondta a templom ellen. <i>Le tudom rombolni... Mt 26,61</i>	Ez a haragos fiú nem tékozolta el a vagyonát, és az apja szerint örülnie kellene, még hozzá ezért. <i>Mert a te testvéred meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott. Lk 15,32</i>
300	Így szólítja Keresztelő János a megkeresztelkedni jövő farizeusokat. <i>Víperák fájzata – Mt 3,7</i>	Ezekkel az állatokkal Jézus csodája révén nagyon sok ember lakik jól. <i>Hal – Mt 14,17</i>	Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Úram! – mondja Simon Péter ez után a csoda után. <i>Halfogás – Lk 5,8</i>	Őket teszi Jézus emberek halászaivá. <i>Simon Pétert és András – Mk 1,17</i>	Jézus halálakor ez történt a templomban. <i>A templom kárptíja kettéhatsadt – Mt 27,51</i>	Aki hallja és cselekszi is Jézus beszédét, az ezt tettem házával. <i>Kősziklára építette – Mt 7,24</i>
400	Röviddel Jézus halála előtt a farizeusok ennek az eseménynek kapcsán úgy látják, semmit nem lehet tenni, mert a világ követi Jézust. <i>Bevonulás – Jn 12,19</i>	Ha ez az állat nem szólal meg; Péter sem döbbent meg, és nem gondolkodik el hűtlenségén. <i>Kakas – Mt 26,75</i>	Az egyik tóparti városban szolgálja gyógyulása bizonyítja ennek az embernek a hitét. <i>Kapernaumi százados – Mt 8,13</i>	Ezt az embert egy fáról hívja le Jézus, hogy utána vele vacsorázzon. <i>Zádeus – Lk 19,1kk</i>	Ez az öregember a Lélek indítására ment a templomba, hogy halála előtt még meglássa az Úr Krisztusát. <i>Simeon – Lk 2,26</i>	Isten gondviselése arra biztat, hogy az égi maradványok és a mézei liliumok mintájára ezt ne tegyünk. <i>Ne aggodalmaskodjunk. Mt 6,25kk</i>
500	Ez a farizeus a nagytanács tagja, egy éjjel hosszan elbeszélget Jézussal. <i>Nikodémus – Jn 3,1kk</i>	Ezeket az állatokat ott hagyja a pásztoruk, és inkább hazamegy az Atyjához... <i>Disznók – Lk 15,11kk</i>	Egy kapernaumi ház tetejére szorult kijáratára e miatt az esemény miatt. <i>A béna meggyógyítása – Mk 2,4</i>	Ezt az embert elhallgattatni akarták a tanítványok, a végén mégis követi Jézust. <i>Bartimeus – Mk 10,52</i>	Ezért maradt Jézus 12 éves korában a templomban. <i>Mert az ő Atyja házában kell lennie. Lk 2,49</i>	Ennyiszor kell megbocsátanunk Jézus szavai szerint. <i>Hetvenszer hetszer is. Mt 18,22</i>

	A kereszt körül	Asszonyok	Élő víz	Hegyek	A törvény	Pénz, pénz
200	Ezt kéri Jézus a Gecsemáné-kertben vele lévő tanítványoktól. <i>Virusszatók velem. Mt 26,38</i>	Ez a két asszony ott volt a kereszt tövében, Jézus temetésénél, és a megnyílt sírnál is. <i>A két Mária – Mt 27,28</i>	Ezek elégtettek meg és lesznek boldogok a Hegyi beszéd szerint. <i>Akik élhetnek és szonijaznak az igazságra. Mt 5,6</i>	Ezen a hegyen van a Gecsemáné-kert. <i>Olajfák hegye – Mt 26,30kk</i>	Ez a büntetése a zsidó törvények szerint a házasságtörő nőnek. <i>Megkövezés.</i>	Így adj adományt a hegyi beszéd szerint. <i>Tiokban, hogy ne tudja a bal kezéd, mit tesz a jobb. Mt 6,3</i>
400	Így szólítja Jézus az őt eláruló Júdást. <i>Barátom – Mt 26,50</i>	Bárhol is hirdetik majd az evangéliumot az egész világon, Jézus szerint ezt az asszonyt is meg fogják említeni. <i>Máriát, aki megkeni Jézust – Mk 14,9</i>	Ezt találjuk megírva Nikodémus történetében, Jn 3,16-ban. <i>Úgy szerette Isten a világot...</i>	A megdicsőülés hegyén Jézussal ezek az őszövet-ségi alakok beszélgettek. <i>Mózes és Illés – Mt 17,3</i>	Megmondott a régieknek... én pedig azt mondom nektek... ismétli Jézus többször is tanításának ebben a gyűjteményében. <i>Hegyi beszéd – Mt 5</i>	Ekkora tartozást enged el a király a gonosz szolgának. <i>Tíz ezer talentum – Mt 18,24</i>
600	Ez a férfi vitte Jézus keresztjét, amikor ő már nem bírta. <i>Cirénei Simon – Mt 27,32</i>	Ez az asszony mondja Máriának Jézus születése előtt: Aldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhed gyümölcse! <i>Erzsébet – Lk 1,42</i>	Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, éli; és aki éli, és hisz énbennem, az nem hal meg soha – mondja Jézus ebből az alkalomból. <i>Lázár feltámasztása – Jn 11,25</i>	A hegytetőre épült Mária-héruz várában volt többször Keresztelő János eddig az eseményig. <i>Halálátig – Mk 6,28</i>	Így szól az arany szabály. <i>Amit tehat szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük. Mt 7,12</i>	Nagy vagyona volt ennek az embernek, ezért nem tesz eleget Jézus felszólításának, hogy kövesse őt. <i>A gazdagg ifjú – Mt 19,16–22</i>
800	Ez volt olvasható Jézus keresztjén három nyelven is. <i>A názáreti Jézus a zsidók királya – Jn 19,19</i>	Ez a két testvér majdnem összevész Jézus miatt. <i>Mária és Márta – Lk 10,38kk</i>	Ha tudnád, hogy ki az, aki így szól hozzád: Adj innom!, te kértél volna tőle és ő adott volna neked élő vizet – mondta Jézus ennek az embernek. <i>Samáriai asszony – Jn 4,10</i>	Ez alkalomból egy igen magas hegyről láthatta Jézus a világ minden országát és azok dicsőségét. <i>Megkíséris – Mt 4,8</i>	Ez ellen a törvény ellen sokszor vét Jézus, pl. a Betesda tavi gyógyításkor is. <i>Szombatnap törvény – Jn 5,10</i>	Kétszáz dénárért nem lehet annyi kenyeret venni, hogy ennyi ember jóllakjon. <i>Ötezer – Jn 6,7</i>
1000	Feltámadása után sokaknak megjelenik Jézus, többek között ennek a nagy kételkedőnek. <i>Tamás – Jn 20,24kk</i>	Ez a kétes hírű asszony az evangélium örömhírével szalad a városába, Sikárba. <i>A samáriai asszony – Jn 4,28</i>	Így tanítja Jézus a sokaságot, nem pedig úgy, ahogyan az írástudóik. <i>Mint akiknek hatalma van. Mt 7,28</i>	Ez történik az Olajfák hegyén Jézus feltámadása után 40 nappal. <i>Mennybemenetel – ApCsel 1,12</i>	A jövedelemnek ekkora részét kellett törvény szerint az Istennek felajánlani. <i>Tízted – Lk 18,12</i>	Az árulónak a bére ez. <i>Harminc ezüst</i>

IRODALOMJEGYZÉK

- Biblia – magyarázó jegyzetekkel.* A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest, 1996.
- Bühlmann, Walter: *Hogyan élt Jézus?* Corvinus Kiadó, 1997.
- Connolly, Peter: *Das Leben zur Zeit des Jesus von Nazareth Tessler.* Verlag, Hamburg, 1983.
- Die religiöse Entwicklung des Menschen.* Szerk. G. Büttner és J. Dietrich, Calwer Verlag, 1999.
- Dóka Zoltán: *Márk evangéliuma.* Ordass Lajos Baráti Kör, Budapest.
- Ferenczy Erzsébet – Ferenczy Zoltán: *Az élet könyve.* Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 1993.
- Gerlach, Heinz: *Sprechzeichnungen zur Bibel.* Agentur des Rauhen Hauses, Hamburg, 1979.
- Hughes, Gerald – Travis, Stephen: *A Biblia világa.* Zeneműkiadó, 1989.
- Karner Károly: *Máté evangéliuma.* Keresztény Igazság kiadása, Sopron, 1935.
- Kroll, Gerhard: *Jézus nyomában.* Szent István Társulat, Budapest, 1985.
- Lammel Annamária – Nagy Ilona: *Parasztbiblia.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1985.
- Millard, Alan: *A bibliai idők kincsei.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1994.
- Neidhart – Eggenberger: *Erzählbuch zur Bibel.* E. Kaufmann – Patmos Verlag, Zürich, 1995.
- Porter, J. R.: *A Biblia képes kalauza.* Maecenas, Budapest, 1997.
- Próhle Károly: *Lukács evangéliuma.* Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 1991.
- Sólyom Anikó: *Veled szövetségre lépek.* Tanári kézikönyv. Luther Kiadó, Budapest, 2009. (Letölthető a Luther Kiadó honlapjáról: www.lutherkiado.hu.)
- Stauffer, E.: *Jézus története és személye.* Magánkiadás, Miskolc, 1996.
- Tamminen – Vesa – Pyysiäinen: *Hogyan tanítsunk hittant?* Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest, 1998.
- Bibliai atlasz – kortörténeti bevezetéssel.* A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest, 1994.
- Kis bibliai atlasz – A Biblia történelme, földrajza, régészete.* Szerk. Luciano Pacomio és Pietro Vanetti S. J. Kairosz – Piemme, 1991.
- A Szentírás magyarázata – Jubileumi kommentár.* A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest, 1995.
- Die Welt der Bibel.* Szerk. Pat Alexander. R. Brockhaus Verlag, Wuppertal, 1980.

TARTALOM

ELŐSZÓ	3
A TANANYAG	4
A KOROSZTÁLY JELLEMZÉSE	5
A 10–11 éves gyermek	5
JAVASOLT MÓDSZEREK	7
Általános vizsgálódás	7
Elbeszélés	7
Önálló olvasás	8
Feladatok	9
Beszédradz	9
Asszociogram	10
Szerepjáték	10
Ötletek témazáró feladattípusokhoz	11
A HITTANKÖNYV BEMUTATÁSA	13
AZ ÚR HÁZÁBA MEGYÜNK!	15
Ismerkedés	15
A templom	16
A TE IGÉD IGAZSÁG	18
A Biblia	
Az evangéliumok szerzői	19
ÉN VAGYOK!	21
Kicsoda Jézus Krisztus?	21
ELKÜLDÖM SZERETETT FIAM!	23
Keresztelő János születése	23
Jézus Krisztus születésének története	24
<i>Palesztina – az ország, ahol Jézus született</i>	24
<i>Jézus születésének ígérete</i>	25
<i>Üdvözítő született ma nektek! – Jézus születése</i>	26
<i>A napkeleti bölcsek látogatása</i>	28
<i>Jézus Krisztus születése pedig így történt</i>	28

Jézus bemutatása a templomban	29
A 12 éves Jézus a templomban	30
Ismétlő feladatok	32
KIJELENTEM NEVED AZ EMBEREKNEK	33
Keresztelő János útkészítő munkája	33
Jézus megkeresztelése	34
Jézus megkísértése	35
Tanítványok elhívása	37
Kánai menyegző	38
Názáreti prédikáció	39
Ismétlő feladatok	41
JÖJJETEK ÉNHOZZÁM MINDNYÁJAN!	43
A béna meggyógyítása	43
Keresztelő János fogsága	44
Nikodémus	45
Ötezer ember megvendéglése	46
A Hegyi beszéd	47
Jézus imádkozni tanít	52
A Betesda taván	53
Ismétlő feladatok	54
ÉN ÉS AZ ATYA EGY VAGYUNK	56
A kapernaumi százados	56
A tenger lecsendesítése	57
Jézus a tengeren jár	58
Péter vallástétele	59
Jézus megdicsőülése	61
A néma lélek kiűzése	62
Ismétlő feladatok	63
PÉLDÁZATOKRA NYITOM MEG SZÁMAT	64
A magvető példázata	65
A gonosz szolga	66
A tékozló fiú	67
Farizeus és a vámszedő	68
Az irgalmas samaritánus	68
Ismétlő feladatok	69
KÖVESS ENGEM!	70
A gazdag ifjú	70
A samáriai asszony	71
Mária és Márta	72
A házasságtörő asszony	72
A vak Bartimeus	73
Zákeus	74

Lázár feltámasztása	75
Ismétlő feladatok	76
AZ ÖVÉI NEM FOGADTÁK BE	78
Körözüvény Jézus ellen	78
Jeruzsálemi bevonulás	79
Kérdések Jézushoz	80
A nagy parancsolat	82
Az utolsó vacsora	83
Jézus elfogatása	84
Jézus Kajafás előtt	85
Jézus Pilátus előtt	86
A keresztre feszítés	87
Ismétlő feladatok	89
FELMAGASZTALTA ÓT AZ ISTEN	90
Jézus Krisztus feltámadt	90
Krisztus megjelenik a tanítványoknak	92
Az emmausi tanítványok	94
A csodálatos halfogás	95
Mennybemenetel	97
A Szentlélek kitöltése	98
Ismétlő feladatok	99
SZENTELD MEG AZ ÜNNEPNAPOT!	101
Az egyházi esztendő	102
Advent	102
Karácsony	103
Vízkereszt	103
Böjt	104
Virágvasárnap	104
Nagycsütörtök	105
Nagypéntek	106
Húsvét	107
Mennybemenetel	107
Pünkösöd	108
Reformáció	109
ÉV VÉGI ÖSSZEFOGLALÁS	110
IRODALOMJEGYZÉK	120